

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

Lauri Roikonen

**Ison-Britannian turvaaminen epävarmuuden aikana -
sisällönanalyysi Ison-Britannian turvallisuusasiakirjoista,
terrorismin liittyvistä turvallisuuskäsityksistä,
terrorismintorjuntastrategiasta ja näiden muutoksista 2000-
luvulla.**

Valtio-oppi

Pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2017

Ohjaaja: Ilkka Ruostetsaari

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
ROIKONEN, LAURI: Ison-Britannian turvaaminen epävarmuuden aikana - sisällönanalyysi Ison-Britannian turvallisuusasiakirjoista, terrorismiin liittyvistä turvallisuuskäsityksistä, terrorismintorjuntastrategiasta ja näiden muutoksista 2000-luvulla
Pro gradu -tutkielma, 102 sivua
Valtio-opin opintosuunta
Toukokuu 2017

TIIVISTELMÄ

Tässä pro gradu -tutkielmassa käsitellään 2000-lukua leimannutta modernia kansainvälistä terrorismia ja siihen liittyviä turvallisuuskäsityksiä sekä terrorismintorjuntaa Ison-Britannian kontekstissa sen 2000-luvulla julkaistujen turvallisuusasiakirjojen valossa. Tutkielmassa tarkastellaan erityisesti vuosiväliä 2000-2016, vaikka terrorismin monimuotoisuuden ja dynaamisuuden ymmärtämisen vuoksi tutkielma tekee katsauksen myös terrorismin historiaan. Tutkielman teoreettisen viitekehyksen muodostaa terrorismista, terrorismintorjunnasta, turvallisuudesta ja uhista käyty aikaisempi teoreettinen ja akateeminen keskustelu. Tämän viitekehyksen pohjalta tutkielmassa tarkastellaan myös sitä, miten terrorismiin liittyvät turvallisuuskäsitykset ja terrorismintorjunta ovat Isossa-Britanniassa muuttuneet 2000-luvulla.

Ulospäin Ison-Britannian terrorismiin liittyvät turvallisuuskäsitykset ja terrorismintorjunta näkyvät pääasiallisesti kahden eri turvallisuusasiakirjakokonaisuuden valossa. Näitä ovat kokonaisvaltaiset turvallisuutta käsittelevät turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot sekä terrorismiin ja sen torjuntaan keskittyvät CONTEST-strategiat. Tutkielmassa käsitellään myös Ison-Britannian terrorismiin liittyvää 2000-luvun lainsäädäntöä osana laajempaa kokonaisuutta. Tässä tutkielmassa tarkastellaan erityisesti turvallisuus- ja puolustuspoliittisia selontekoja ja CONTEST-strategioita sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysin keinoin tutkielma tarkastelee edellä mainittuja asiakirjoja ensisijaisesti kokonaisuuksina, joka mahdollistaa olennaisimpien Ison-Britannian terrorismiin liittyvien käsitysten ja terrorismin torjunnan keinojen sekä niiden mahdollisten muutosten havainnoinnin.

Iso-Britannia on määritellyt islamilaisen terrorismin yhdeksi suurimmista turvallisuusuhistaan. 2000-luvun modernia kansainvälistä terrorismia on leimannut uskonnollinen fundamentalismi, iskujen kohdentaminen siviileihin ja terroristien metodien jatkuva murros. Terroriryhmien organisoidut ja tarkasti suunnitellut iskut ovat vähentymässä ja tilalle ovat tulleet entistä enemmän yksinäisten, terroriryhmiin kuulumattomien henkilöiden tekemät sattumanvaraiset ja yksinkertaiset iskut. Teknologian kehityksen myötä myös keinot seurata potentiaalisia terroristeja ovat vaikeutuneet ja Isolla-Britannialla on ollut ajoittain haasteita rakentaa sellainen terrorismintorjuntakoneista, joka on samalla tehokas ja ihmisoikeuksia sekä yksityisyyttä kunnioittava. Tämä ja muu terrorismiin liittyvä problematiikka, kuten jo ilmiön määrittelemisen vaikeus takaavat sen, että Isossa-Britanniassa tehokas ja kokonaisvaltainen terrorismintorjuntastrategia on jatkuvassa muutoksessa.

Asiasanat: Iso-Britannia, terrorismi, turvallisuus, terrorismintorjunta, sisällönanalyysi

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen lähtökohdat ja tematiikka	1
1.2. Aiheen rajausta, tutkimuskysymykset ja tutkielman rakenne	2
2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	5
2.1. Terrorismi käsitteenä ja ilmiönä	5
2.1.1. Terrorismin historiaa	11
2.1.2. Terrorismi nykypäivänä	17
2.1.3. Terrorismin syistä ja torjunnasta	19
2.2. Turvallisuus ja uhat	28
2.2.1. Perinteinen turvallisuuskäsitys	31
2.2.2. Kööpenhaminan koulukunta ja turvallistaminen	35
2.2.3. Uusia turvallisuuskäsityksiä	37
3. TUTKIMUSTEHTÄVÄT JA TUTKIMUSAINEISTO	40
4. TUTKIMUSMENETELMÄ	43
5. AINEISTON ANALYYSI	45
5.1. Terrorismia koskeva lainsäädäntö Isossa-Britanniassa	45
5.2. CONTEST 2006	48
5.3. CONTEST 2009	55
5.4. Vuoden 2010 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko	63
5.5. CONTEST 2011	67
5.6. CONTEST 2012	72
5.7. CONTEST 2013	74
5.8. CONTEST 2014	76
5.9. Vuoden 2015 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko	77
5.10. CONTEST 2015	80
6. YHTEENVETO	82
LÄHTEET	95

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen lähtökohdat ja tematiikka

“Terrorismi on vakava ja jatkuva uhka Ison-Britannialle ja sen intresseille ulkomailla. Terroristiryhmät pyrkivät aiheuttamaan laajaa häiriötä, pelkoa ja pelottelua. Ne käyttävät väkivaltaa tai sillä uhkailua julistaakseen tavoitteitaan, motivoivat järjestöjä kohtaan sympaattisia henkilöitä ja pelottelevat niitä, jotka eivät ole.”

-MI5¹

Terrorismi nähdään nykypäivänä länsimaissa demokratioissa yksimielisesti eräänä suurimmista ja vakavimmista uhista kansalliselle turvallisuudelle ja terrorismin kaltaiset asymmetriset turvallisuusuhat ovat hallinneet turvallisuuspoliittista kenttää 2000-luvulla². Pro gradu -tutkielmassani tutkin terrorismia, siihen liittyviä turvallisuuskysymyksiä ja terrorismintorjuntaa sekä niihin liittyviä mahdollisia muutoksia Ison-Britannian toimintaympäristössä 2000-luvulla. Maalla on pitkä historia terrorismista, jota leimasi etenkin pohjois-irlantilainen nationalismi 1900-luvulla. Tutkimuksessani keskityn kuitenkin ensisijaisesti 2000-lukuun, jota monet tutkijat ovat kutsuneet modernin kansainvälisen terrorismin aikakaudeksi³. Tätä aikakautta on hallinnut erityisesti uskonnollinen fundamentalismi, terroritekojen painopisteen muutos ja terrorismin globalisoituminen. New Yorkiin tehdyt terrori-iskut syyskuussa 2001 nostivat terrorismin kertaheitolla lukuisten valtioiden turvallisuuspoliittisen tematiikan kärkeen, ja ”sota terroria”⁴ vastaan oli alkanut.

Yllä oleva sitaatti Ison-Britannian sisäisestä turvallisuudesta vastaavalta salaisen palvelun osastolta kertoo sen, että terrorismi nähdään maassa vakavana turvallisuusuhkana. Eri tiedustelupalveluista ja asiantuntijaryhmistä koostuva JTAC⁵, joka vastaa kansainväliseen terrorismiin liittyvien

---

¹ MI5 on Ison-Britannian sisäisestä turvallisuudesta vastaava tiedustelupalvelu, jonka toimikenttään kuuluvat muun muassa terrorismintorjunta ja vastavakoilu.

² Ersen & Kibaroglu 2011, 1-2.

³ Haut 2005; ks. myös Hoffman 2006.

⁴ ”War on terror”.

⁵ Joint Terrorism Analysis Centre.

hyökkäyksien todennäköisyyksien arvioinnista Isossa-Britanniassa, luokittelee tällä hetkellä maassa terroriuhan ”vakavaksi, jossa hyökkäys on erittäin todennäköinen”⁶.

Vaikka Isolla-Britannialla onkin pitkä historia pohjois-irlantilaisesta terrorismista, vuonna 2005 tehty, 52 kuolonuhria vaatinut terrori-isku Lontooseen vaikutti herättävän maan todella nykypäivän moderniin kansainväliseen terrorismiin ja sen luonteeseen. Ison-Britannian terrorismintorjuntaa on tämän jälkeen jatkuvasti kehitetty koko 2000-luvulla. Joku voisi kyseenalaistaa tämänkaltaisen toiminnan mielekkyyden, sillä kuten Ison-Britannian virallisista asiakirjoista käy ilmi, maan sisällä ei suoritettu yhtään onnistunutta terroritekoa Lontoon terrori-iskun ja vuoden 2013 välillä⁷. Tämä tarkoittaa sitä, että pelätty moderni kansainvälinen terrorismi ei vaatinut Isossa-Britanniassa ainuttakaan kuolonuhria kahdeksaan vuoteen. Tästä huolimatta terrorismi on ollut jatkuvasti ja näkyvästi esillä turvallisuuspoliittisessa diskurssissa.

Terrorismilla sanana on kiistatta nykyään hyvin negatiivinen konnotaatio ja sillä vaikuttaa olevan lisäksi hyvin erityinen suhde usean valtion turvallisuuspolitiikkaan. Viime vuosina terrorismi ja sen pelko vaikuttaa myös levinneen ympäri Eurooppaa. Myöskään Suomi ei ole ollut immuuni tälle pelolle. Objektiivisesti katsottuna terrorismin tosiasialliset vaikutukset eivät ole erityisen suuria ja, traagisuudestaan ja julmuudestaan huolimatta, terrorismi on vaatinut vain murto-osan kuolonuhreja vaikkapa yksityisautoiluun nähden. Tästä huolimatta terrorismi ajoittain hallitsee turvallisuuskeskustelua. Tutkielmani tarkasteleekin näkemyksiä terrorismista, turvallisuudesta ja uhista Ison-Britannian kontekstissa ja toimintaympäristössä.

1.2. Aiheen rajaus, tutkimuskysymykset ja tutkielman rakenne

Maailma on jatkuvassa muutoksen tilassa ja sen mukana myös terrorismin luonne. Tästä kertoi jo Ison-Britannian vuoden 2010 laajan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon nimi ”Ison-Britannian turvaaminen epävarmuuden aikana”⁸. Terrorismi on ilmiönä vanha, eikä ole merkkejä siitä, että terrorismin merkitys kansallisessa ja kansainvälisessä poliittisessä diskurssissa olisi vähenemässä. Voidaan siksi perustellusti väittää, että terrorismintutkimus on, erityisesti vuoden

---

⁶ ”Severe means an attack is highly likely”. JTAC luokittelee Isossa-Britanniassa terrorismiin liittyvän hyökkäyksen todennäköisyyttä viisiportaisella asteikolla: ”low”, ”moderate”, ”substantial”, ”severe” ja ”critical”.

⁷ CONTEST 2013.

⁸ ”Securing Britain in an Age of Uncertainty”.

2001 jälkeen, alati ajankohtainen. Terrorismi ollessa vanha ja laaja ilmiö, on tämän tutkielman kannalta tärkeää rajata sen tutkiminen tiettyyn pienempään ajanjaksoon. Syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen terrorismi ja sen torjunta on saanut entistä suurempaa huomiota kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Näin ollen modernin kansainvälisen terrorismin aikakausi, joka käytännössä kattaa koko 2000-luvun, antaa otollisen ajallisen rajauksen tutkielmalleni. Terrorismi ei ole staattinen ilmiö, ja tästä syystä keskittymistä myös terrorismiin liittyvien käsitysten ja torjuntakeinojen mahdollisiin muutoksiin voidaan mielestäni pitää perusteltuna.

Iso-Britannia puolestaan on ollut globaalisti eräs terrorismintorjunnan näkyvimpiä toimijoita valtioon jatkuvasti kohdistuvien uhkien vuoksi. Tutkijan omat preferenssit ja kiinnostuksen kohteet ovat osaltaan johdattaneet tämän tutkielman käsittelemään juuri Iso-Britanniaa. Euroopassa on haaveiltu yhtenäisestä turvallisuuspolitiikasta, mutta terrorismi ei kohdistu sen nykypäivän kansainvälisyydestä huolimatta samalla tavalla kaikkiin Euroopan valtioihin. Terrorismi kaipaa yleisöä, ja jo tästä syystä Iso-Britannia on ollut, ja on edelleen, houkutteleva kohde terroristeille. Isolla-Britannialla on lisäksi suhteellisen selkeästi jäsennelty aineistomateriaali tämänkaltaiselle tutkimukselle. Mainitsemieni seikkojen vuoksi koen tutkielmani ajankohtaiseksi, relevantiksi ja mielekkääksi.

Tutkielmani tavoitteena on ensisijaisesti selvittää teoreettisen viitekehyksen kautta Ison-Britannian näkemys terrorismista turvallisuuden näkökulmasta ja sen varautuminen tähän turvallisuusuhkaan 2000-luvulla. Tähän vastaamiseksi asetan tutkielmalleni seuraavat tutkimuskysymykset: 1) minkälaisena turvallisuusuhkana Iso-Britannia näkee terrorismin, 2) miten ja millä keinoin Iso-Britannia pyrkii tätä uhkaa torjumaan ja 3) miten Ison-Britannian käsitys terrorismista turvallisuusuhkana ja maan terrorismin vastainen toiminta on mahdollisesti muuttunut 2000-luvulla.

Tutkimukseni teoreettisen kulmakiven muodostaa erityisesti terrorismista, turvallisuudesta ja turvallisuusuhista käyty teoreettinen keskustelu. Tutkielmani teoreettiseen lähtökohtaan kuuluvat edellä mainituista käsitteistä tehdyt määritelmät, niiden ongelmat ja niihin liittyvät erilaiset sekä toisistaan poikkeavat käsitykset. Ymmärtääkseen terrorismin, turvallisuuden ja turvallisuusuhkien teoreettisia käsitteitä ja soveltaakseen niitä tutkielmassaan tutkijan on ensin perehdyttävä niiden historiaan, niihin liittyviin erilaisiin käsityksiin ja niiden määrittelyn problematiikkaan. Aluksi

perehdytän lukijan terrorismin, turvallisuuden turvallisuushkien käsitteisiin, historiaan, keskusteluun sekä kritiikkiin. Käsittelen tutkielmassani myös sitä akateemista keskustelua, jota on käyty teoreettisella tasolla terrorismintorjunnasta. Tähän sisältyvät esimerkiksi kysymykset siitä, minkälaiset keinot nähdään tehokkaimpina torjumaan terrorismia ja siitä aiheutuvia turvallisuushkia. Ison-Britannian terrorismiin liittyvien turvallisuuskäsitysten valossa on myös mielenkiintoista tarkastella sitä, onko terrorismista tehty todellisuutta suurempi turvallisuuskysymys, tai onko sitä turvallistettu. Tarkoituksena on ensin luoda tutkimukselleni teoreettinen viitekehys, jonka kontekstissa on mahdollista perustellusti tarkastella Ison-Britannian terrorismiin liittyviä turvallisuuskäsityksiä ja terrorismintorjuntaa 2000-luvulla.

Tämän jälkeen esittelen lukijalle tarkemmin tutkielmani aineiston ja tutkimusmetodin. Tutkielmani aineisto koostuu ensisijaisesti Ison-Britannian 2000-luvun virallisista asiakirjoista, strategioista ja selonteista, joita analysoin sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi mahdollistaa laajojen asiakirjojen käsittelemisen kokonaisuutena ja tiivistettyinä. Tämä mahdollistaa lisäksi tutkielmani kannalta olennaisen tiedon ja merkityksen erottelamisen epäolennaisesta. Analyysiin keskittyvässä luvussa tarkastelen tätä aineistoa kronologisesti julkaisuvuoden mukaan, mutta kuitenkin kokonaisuus huomioiden. Tutkielman edetessä tarkastelen aineistosta löytyvää suoraa ja epäsuoraa tietoa ja tämän tiedon merkitystä aiemmin käsittelemäni teoreettisen viitekehysten valossa. Tämänkaltaisen tarkastelu mahdollistaa sen, että pystyn vastaamaan asettamiini tutkimuskysymyksiin mahdollisimman kattavasti ja tarkasti. Analysoituani aineiston kokoon tutkielmani aikana tekemäni havainnot loppupäätelmiksi.

2. TEOREETTINEN VIIITEKEHYS

2.1. Terrorismi käsitteenä ja ilmiönä

Terrorismintutkimuksen eräs suurimmista ongelmakohdista on ollut se, että universaalisti hyväksyttyä määritelmää termille ei ole. Terrorismi on moniulotteinen ilmiö ja sen määrittely on usein sidottu aikaan, paikkaan ja näkökulmaan⁹. Tästä syystä osa tutkielmani teoreettisesta viitekehyksestä keskittyy terrorismista ja sen määrittelystä käytyyn aiempaan keskusteluun ja tutkimukseen. Käsittelen myös terrorismia koskevassa teoriaosuudessa ilmiön taustalla olevia tekijöitä, historiaa sekä sen torjunnasta käytyä keskustelua, sillä koen näiden ulottuvuuksien olevan erittäin relevantteja tutkimukseni kannalta. Loput teoriastani liittyvät turvallisuuden ja uhkien määrittelyyn, niistä käytyyn keskusteluun sekä esimerkiksi turvallistamisen konseptiin. Nämä ulottuvuudet kiteytyvät vahvasti tutkimukseeni ja yhdessä muodostavat sen viitekehyksen, jonka pohjalta tutkin Ison-Britannian terrorismintorjuntaa ja sen muutoksia.

Terrorismi ei ole ilmiönä uusi¹⁰ vaikka se onkin saanut runsaasti julkisuutta erityisesti New Yorkiin syyskuussa 2001 kohdistettujen iskujen jälkeen. Globalisoitumisen myötä terrorismi on ylittänyt kansallisia rajoja ja kohdistunut entistä suurempaan joukkoon valtioita, kansoja ja kulttuureja. Terrorismia on mahdollista pitää jopa 2000-luvun suurimpana turvallisuushaasteena, mutta ilmiön lisääntyneestä tappavuudesta huolimatta terrorismin ja terroristin määrittely voidaan nähdä olevan entistä vaikeampaa.¹¹ Määrittelyn vaikeudesta kertoo esimerkiksi se, että Yhdistyneillä kansakunnilla ei ole olemassa virallista määrittelyä terrorismista, vaikka se onkin julkisesti tuominnut terrorismin ja sen oikeutuksen ideologisin tai uskonnollisin perustein¹².

Ison-Britannian lainsäädäntö määrittelee virallisesti terrorismin seuraavasti:¹³

Terrorismi on sellaisen toiminnan käyttöä tai sillä uhkailua, joka/jota/jossa (1)

a) liittyy alaosioon (2)

---

⁹ Crenshaw 1995, 8-10.

¹⁰ Hoffman 2006.

¹¹ Ersen & Kibaroglu 2011, 1-3.

¹² UNSCs/RES/1566[2004].

¹³ Terrorism Act 2000 c. 11 part I section 1.

b) on suunniteltu vaikuttamaan valtioon ja sen hallintoon tai kansainväliseen hallitusorganisaatioon tai pelottelemaan yleisöä tai sen osaa

c) käytetään edistämään poliittisia, ideologisia, uskonnollisia tai rodullisia¹⁴ tavoitteita

(2)

a) käytetään vakavaa väkivaltaa henkilöä kohtaan

b) aiheutuu vakavaa vahinkoa omaisuudelle

c) vaarantaa muiden kuin toimijan oman hengen

d) luo vakavan riskin yleisön terveydelle ja turvallisuudelle

e) on suunniteltu vakavasti häiritsemään tai estämään elektronista järjestelmää

Lisäksi (3)

a) "toiminta" tarkoittaa toimintaa myös Ison-Britannian ulkopuolella

b) henkilöön tai omaisuuteen viittaavat termit tarkoittavat myös Ison-Britannian puolella olevia

c) valtioon/hallintoon viittaavat termit tarkoittavat myös Ison-Britannian ulkopuolisia valtioita/hallintoja.

Yhdysvaltain sisäministeriö puolestaan määrittelee terrorismiin liittyviä käsitteitä seuraavasti:¹⁵

(1) "kansainvälinen terrorismi" on terrorismia, johon liittyy kansalaisia tai alueita useammasta kuin yhdestä valtiosta;

(2) "terrorismi" on ennalta harkittua, poliittisesti motivoitunutta väkivaltaa, jota kohdistetaan siviileihin subnationaalisten ryhmien tai salaisten toimijoiden¹⁶ toimesta; ja

(3) "terroristiryhmä" on ryhmä tai sen alaryhmä, joka harjoittaa kansainvälistä terrorismia.

Yleisesti hyväksytty käsitys on, että terrorismiin liittyy väistämättä väkivaltaa tai sillä uhkailua, ja termillä on nykyään hyvin negatiivinen konnotaatio. Kaikki väkivalta, vaikka se kohdistuisi valtiota

---

¹⁴ Sanat "kansainvälinen hallitusorganisaatio" ja "rodullinen" lisätty määritelmään vuosina 2006 ja 2008.

¹⁵ 22 U.S. Code § 2656f(d).

¹⁶ "Clandestine agents".

vastaan, ei kuitenkaan ole terrorismia. Esimerkiksi Bruce Hoffman on kritisoinut tapaa määritellä väkivallantekoja terrorismiksi ilman perusteita, vaikka toteaaakin terrorismin erityispiirteitä olevan väkivalta ja pelon ilmapiirin luominen. Hänen mukaansa avainkonsepti terrorismin ymmärtämiseen on nähdä se poliittisena konseptina, johon liittyy motiivit, tavoitteet ja valta ja sen harjoittaminen¹⁷ ja jonka tarkoituksena on aina lähettää jokin viesti.¹⁸

Esimerkiksi Rex Hudson on kritisoinut Yhdysvaltojen terrorisminmäärittelyä sen suppeudesta ja tulkinnanvaraisuudesta. Hänen mielestään monet sellaiset väkivallanteot, jotka Yhdysvalloissa tulkitaan terrorismiksi, olisivat normaaleja väkivaltarikoksia muualla maailmalla. Hudson on vakuuttunut, että terroristiset teot on mahdollista erottaa muista väkivaltarikoksista ja sota-ajan väkivallasta tarpeeksi objektiivisella määrittelyllä¹⁹, kun taas Charles Townshend pitää tätä ongelmallisena²⁰.

Myös Paul Wilkinson pyrkii erottamaan terrorismin muista väkivallan muodoista. Hänen mukaansa terrorismin erityispiirteitä ovat (1) suunnitelmallisuus ja pelon ilmapiirin tarkoituksenhakuisuus, (2) kohdistus useampaan kuin välittömään uhriin, (3) kohdistus symbolisiin kohteisiin, (4) yhteiskunnan normeista poikkeaminen ja (5) pääsääntöinen pyrkimys vaikuttaa valtioiden ja yhteiskuntaryhmien käyttäytymiseen.²¹ Terrorismin psykologiset haitat ovat suhteettomat fyysiseen vahinkoon nähden, ja terrorismi voidaankin nähdä lähinnä psykologisena sodankäyntinä²². Iskut kohdennetaan usein harkitusti symbolisiin kohteisiin juuri tämän psykologisen vaikutuksen ja pelon ilmapiirin luomisen toivossa²³. Tällaisia symbolisia kohteita voivat olla esimerkiksi valtion tunnetut tai strategisesti tärkeät kohteet. Symbolisiksi kohteiksi voidaan luokitella myös siviileihin kohdistuvat iskut ylipäänsä, koska ne ovat samalla hyökkäyksiä yhteiskuntajärjestystä, rauhaa ja mahdollisesti kohteen yleisiä arvoja vastaan

On myös syytä tehdä ero erottelevan ja erottelemattoman terrorismin välille. Esimerkiksi Ersen ja Kibaroglu määrittelevät terrorismin "erottelemattoman väkivallan käytöksi, jonka tarkoitus on levittää pelkoa ja paniikkia yksilöiden ja yhteisöjen keskuudessa ja horjuttaa luottamusta valtioon

---

¹⁷ Hoffman 2006, 1-3.

¹⁸ Mt., 229.

¹⁹ Hudson 2010, 9-12.

²⁰ Townshend 2002, 22-23.

²¹ Wilkinson 2011, 4.

²² Probst 2007, 3.

²³ Wilkinson 2011, 5.

painostaakseen yhteisöjä omien poliittisten tavoitteidensa saavuttamiseksi”.²⁴ Myös Ercan Çitlioğlu:n premissi on, että terrorismi perustuu kontrolloimattomaan väkivaltaan²⁵. Rex Hudson puolestaan yhdistää siviileihin kohdistettuun terroristiseen *teko*on laskelmallisuuden, joka yhdessä yllätyksellisyyden ja väkivaltaisuuden kanssa muodostaa terrorismin ytimen²⁶. Hoffmanin tavoin myös Charles Webel näkee terrorismin ensisijaisesti poliittisena konseptina, jonka erityispiirteitä ovat suunnitelmallisuus, poliittisesti motivoitunut väkivalta tai sillä uhkailu ja pelon ilmapiirin luominen, joilla pyritään vaikuttamaan epärealistiseen kohteeseen, joka on yleensä valtio. Tällä epärealistisella kohteella Webel tarkoittaa lähinnä sellaista kohdetta, jota terroristi tai terroristit eivät voi sotilaallisesti voittaa.²⁷

Tutkimukseni kannalta tärkeä erottelu on tehtävä myös valtion ja yksittäisten henkilöiden ja ryhmien suorittaman terrorin välille. Näitä ovat ylhäältä alas suuntautuva valtioterrorismi ja alhaalta ylös suuntautuva yksityinen terrorismi. Valtioterrorismi on valtiokoneiston harjoittamaa terroria kansalaisia kohtaan. Tämä voi olla kansallista tai kansainvälistä. Yksityinen terrorismi puolestaan on yksittäisten henkilöiden tai ryhmien harjoittamaa terroria. Näiden kahden terrorismin muodon erot löytyvät pääasiassa voimapotentialista ja kohderyhmästä. Yksityistä terrorismia harjoittamat ryhmä eivät usein pysty saavuttamaan tavoitteitaan konventionaalisin keinoin ja turvautuvat tämän johdosta yksittäisiin, hajanaisiin iskuihin tavoitteenaan pelon levittäminen ja luottamuksen heikentäminen valtioita kohtaan painostaakseen niitä tavoitteidensa saavuttamiseksi. Valtioterrorismi puolestaan on valtion laitonta voimankäyttöä kotimaisia tai ulkomaalaisia kansalaisia kohtaan.

Tutkielmassani erotan nämä kaksi terrorismin muotoa toisistaan jyrkästi, sillä keskityn valtion terrorismintorjuntaan, jonka uhkana on pääasiassa yksityinen terrorismi. Lisäksi näen näiden ilmiöiden luonteen kesken selviä eroavaisuuksia, joten niiden molempien niputtaminen terrorismikäsitteen alle ei ole hedelmällistä. Tällaisia eroavaisuuksia ovat esimerkiksi mainitut teon kohteet sekä voimapotentiali. Lisäksi näen, että näissä kahdessa eri terrorismin muodossa voimatasapaino terrorismin tai terrorin tekijän ja sen kohteen välillä on hyvin erilainen. Koen erottelun tarpeelliseksi ja tärkeäksi, sillä viitatessani tutkielmassani terrorismiin, viittaan

---

²⁴ Ersen & Kibaroglu 2011, 1.

²⁵ Duyan 2013, 2-3.

²⁶ Hudson 2010, 9.

²⁷ Webel 2004, 8-10.

ensisijaisesti yksityiseen terrorismiin. Näissä terrorin muodoissa on kuitenkin hyvin paljon samanlaisiakin ulottuvuuksia ja esimerkiksi Webel ei tätä erottelua tee²⁸, sillä niiden vaikutukset voidaan nähdä erittäin samankaltaisina.

Vaikka tutkijat ovat ajoittain erimielisiä yllä esitetyn kaltaisista eroista terrorismi luonteeseen liittyen, määrittelyn suurin problematiikka liittyy sanan poliittiseen lataukseen. Termi on kokenut eräänlaisen inflaation, ja sitä hyödynnetään jatkuvasti todellisten tai kuvitteellisten vihollisten leimaamiseen, jota harjoittavat erityisesti valtiot. Nykyään puhutaan esimerkiksi narkoterroristeista, kyberterroristeista sekä talousterroristeista²⁹.

Terrorismi-sanan merkityksen ja käytön muutokset vuosisatojen varrella ovat entisestään vaikeuttaneet sen yksiselitteistä määrittelyä. Terroristit itse helpottivat tätä määrittelyä aikaisemmin, koska he eivät piiloutuneet sellaisten termien taakse kuin ”vapaustaistelija” tai ”urbaani sissi”, vaan tunnustivat avoimesti olevansa terroristeja ja heidän metodinsa terroristisia. Nykyisin terroristijärjestöt lähes poikkeuksetta välttävät ”terrorismia” semantiikassa ja retoriikassa ja hyödyntävät mielikuvia vapaudesta ja vapauttamisesta, armeijaorganisaatioista, itsepuolustuksesta ja oikeutetusta kostosta. Lisäksi monet terroristiorganisaatiot käyttävät neutraaleja nimiä, hyvänä esimerkkinä al-Qaida³⁰. On perusteltua väittää, että terroristit eivät näe eivätkä halua nähdä itseään terroristeina ja välttävät kaikkea siihen liittyvää retoriikkaa. Usein heille terroristi on esimerkiksi vieras valtio.³¹

Useat tahot pyrkivät hyödyntämään terrorismiin liittyviä erittäin negatiivisia konnotaatioita. Näiden konnotaatioiden ja mielikuvien avulla vastapuoli voi olla helppo leimata irrationaaliseksi ja fanaattiseksi, vailla kykyä kompromisseihin. Varsinkin valtioiden on helppo leimata sitä väkivaltaisesti vastustavat ryhmät terroristeiksi, mikä vie ryhmältä ihmisyyden, oikeutuksen ja poliittisen kannatuksen.³² Klassinen terrorismin problematiikkaa kuvaava ilmaisu ”toisen terroristi on toisen vapaustaistelija” on erittäin pätevä. Terrorismin määrittely voidaan nähdä osittain

---

²⁸ Webel 2004, 8.

²⁹ Paastela 2005, 18-19.

³⁰ Arabiaksi ”operaatiokeskus” tai ”perustus”.

³¹ Hoffman 2006, 20-23.

³² Townshend 2002, 3.

moraalikysymyksenä, jossa on selvästi havaittavissa relativismin piirteitä ja kaksinaismoralismia.³³ Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että useat väkivaltaan turvautuvat järjestöt eivät täyttäisi lukuisia terrorismin luonteenpiirteitä. Usein ryhmien sulkeminen neuvottelumahdollisuuksien ulkopuolelle on pelkkä muodollisuus, sillä aina ryhmät itsekään eivät pidä neuvotteluita vaihtoehtona, tai niillä on eksklusiivisia tai mahdottomia vaatimuksia³⁴. Wilkinsonin typologiassa tätä kutsutaan ”korjaamattomaksi terrorismiksi”³⁵. Nämä järjestöt perustavat toimintansa absoluuttisille ideoille, jotka eivät ole neuvoteltavissa.

”Terrorismi” voi olla hyödyllinen lyhenne, koska se on kuvaileva ja symbolinen, mutta sen tarkoitus ja tarkoituksperät ovat joustavia, epäselviä ja joskus myös ristiriitaisia³⁶. Tätä voidaan hyödyntää myös aitojen tai kuvitteellisten uhkien turvallistamisessa, jota käsittelen myöhemmin.

Vieraan vallan vastustajia on historian saatossa leimattu usein terroristeiksi. Esimerkiksi Yhdistyneet kansakunnat ei ole pystynyt konkreettisiin toimiin terrorismin torjunnassa, sillä useat Afrikan, Aasian ja Lähi-idän valtiot vastustavat ajatusta. Maiden delegaatit argumentoivat vastustustaan sillä, että ”itsensä ulkoisesta sorrosta ja riistosta vapauttamiseksi kaikki keinot ovat sallittuja, myös voiman käyttö”.³⁷ Myös Yhdysvaltojen terroristiryhmälistaus on saanut kritiikkiä osakseen. Listalla on mukana esimerkiksi kolumbialainen vastarintaliike FARC³⁸, jonka jopa Kolumbian oma hallitus myönsi poliittiseksi kapinallisliikkeeksi vuoden 1999 rauhanneuvotteluissa. FARC on jatkanut toimintaansa viiden vuosikymmenen ajan, ja sen leimaaminen epärationaaliseksi terroristijärjestöksi vähättelee sen poliittista ja sosiologista merkitystä ja kontekstia. Toisaalta taas esimerkiksi Nicaraguan hallitusta vastustava, Yhdysvaltojen tukema aseellinen ryhmä FSLN³⁹ nähtiin länsimaissa pitkälti vapaustaistelijana 1980- ja 1990-luvuilla. Tämä jaotteluun ja leimaamiseen liittyvä kaksinaismoralismi on perusteltua tuoda esiin, sillä se paljastaa teemaa ajoittain hallitsevan problematiikan määrittelyn vaikeutta.⁴⁰

---

³³ Townshend 2002, 22-23.

³⁴ Laqueur 1977, 220.

³⁵ ”Incorrigible terrorism”.

³⁶ Crenshaw 1995, 8-10.

³⁷ Hoffman 2006, 20.

³⁸ *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*.

³⁹ *Frente Sandinista de Liberación Nacional*.

⁴⁰ Hoffman 2006, 20-23.

Terrorismi on ilmiönä mielenkiintoinen ja jatkuvan muutoksen tilassa. Se on sekoitus useita eri uhkia ja ominaisuuksia, mikä tekeekin siitä erittäin kiistellyn käsitteen ja keskustelunaiheen. Terrorismissa on elementtejä rikollisuudesta, sodasta, valtioiden ja ryhmien välisestä väkivallasta, konflikteista, propagandasta sekä epäsuorasta ja suorasta toiminnasta. Ilmiön monimuotoisuudesta ja -tulkintaisuudesta johtuen se sijoittuu maailmanpolitiikan ja turvallisuuden harmaalle alueelle. Myös terrorismin todelliset vaikutukset jakavat jatkuvasti mielipiteitä. Eräät asiantuntijat ja poliitikot näkevät terrorismin nykymaailman suurimpana turvallisuusuhkana, kun taas toiset vähättelevät sen merkitystä verrattuna esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttamaan väkivaltaan tai liikenneonnettomuuksien moninkertaisiin kuolonuhreihin.⁴¹ Selvää on kuitenkin, että terrorismin monimuotoisuus ja -tahoisuus vaikeuttavat sen teoreettisen ja kontekstuaalisen viitekehyksen muodostamista.

Käsitelystä problematiikasta huolimatta, tai siitä johtuen, terrorismia voi olla vaikea tutkia, mikäli ilmiölle ei määrittele tiettyjä erityispiirteitä. Tutkielmaani varten määrittelen tiettyjä yksityisen terrorismin erityispiirteitä, jotka näen kiinteänä osana tätä ilmiötä. Näitä ovat (1) väkivallan käyttö ja sillä uhkailu, (2) väkivallan tai sillä uhkailun hyödyntäminen omien poliittisten, ideologisten tai uskonnollisten tavoitteiden edistämiseksi, (3) yllätyksellisyys ja salaisuus, (4) taivuttelun tarkoitus, (5) pelon ilmapiirin luominen sekä (6) tarkoitus vaikuttaa laajempaan ryhmään, eikä suoriin uhreihin. Koska tutkielmani koskee suurimmaksi osaksi 2000-lukua, eli modernin terrorismin aikaa, tutkielmassa käsitelty terrorismi on usein myös kansainvälistä. Kansallinen terrorismikin voidaan tänä päivänä nähdä olevan kansainvälistä, sillä erityisesti median välityksellä pelon ilmapiiri liikkuu globaalisti tehokkaammin kuin koskaan aiemmin.

2.1.1. Terrorismin historiaa

Terrorismia ei ole mahdollista määritellä siten, että se kattaisi kaiken historiassa tapahtuneen terroristisen toiminnan. Systemaattista terrorismia on ollut havaittavissa esimerkiksi talonpoikaissodissa, työehtotaisteluissa, sisällissodissa ja vapaussodissa, mutta usein tämän kaltainen terrorismi oli ainoastaan yksi osa suurempaa kokonaisstrategiaa.⁴² Nykyään lähes poikkeuksetta terrorin levittäminen erilaisin keinoin on sitä harjoittavien järjestöjen ja liikkeiden

---

⁴¹ Crelinsten 2009, 39.

⁴² Laqueur 1977, 6-7.

yksi merkittävimmistä aseista. Terrorismin historiaan perehtyminen on mielestäni tutkielmani kontekstissa relevanttia ensisijaisesti siksi, että terrorismi on ilmiönä dynaaminen, ja sen muuttuvat metodit vaikuttavat usein suoraan terrorismintorjunnan käytäntöihin.

Yksilöiden ja organisaatioiden harjoittamaa terrorismia on tavattu historian saatossa eri muodoissa, ja sitä ovat motivoineet erilaiset ideologiset, uskonnolliset ja poliittiset motiivit. Eräänä varhaisimmista terroristijärjestöistä pidetään *sicariia*,⁴³ joka oli järjestäytynyt anti-roomalainen uskonnollinen sektti Palestiinassa vuosina 66-73 jkr.⁴⁴ Sicarii oli ensimmäisiä järjestäytyneitä järjestöjä, joka hyödynsi epäkonventionaalisia taktiikoita, kuten vastustajiensa, roomalaisten ja heidän kanssaan yhteistyötä tekevien juutalaisten, kimppuun hyökkäämistä väkijoukon seassa keskellä päivää. Sekoittuessaan väkijoukkoon sen jäsenet havaitsivat sen tuoman suojan, sillä oli erittäin vaikea havaita kuka oli antanut viimeisen tikariniskun⁴⁵. Julkisilla väkivallanteoilla pyrittiin myös aiheuttamaan voimakkaita psykologisia reaktioita, aivan kuten tänä päivänä, jotka ylittivät vaikutusten rajaamisen pelkkään määriteltyn suoraan kohteeseen⁴⁶. Lisäksi pyrittiin lähettämään viesti roomalaisille ja heidän kanssaan yhteistyötä tekeville juutalaisille⁴⁷.

Terrorismin historian alkupistettä on käytännössä mahdotonta sanoa varmaksi, sillä koko termin määrittelystä ei ole päästy konsensukseen ja ensimmäiset terrorismia muistuttavat iskut saattavat olla sitä joillekin, mutta eivät toisille. Kuitenkin erään ajatuksen mukaan se voidaan liittää nykyisen Palestiinan alueelle, jossa Sicarii harjoitti järjestöterrorismia ja roomalaiset valtioterrorismia. Myös Webel liittää terrorismin historian vahvasti nykyisen Lähi-idän alueelle. Profeetta Muhammedin kuoleman jälkeen alueelle syntyi islamilaisia dynastioita, ja niitä leimasivat syvälle juurtuneet konfliktit. Nykyhetkeä ajatellen Webel näkee merkittävänä erityisesti 1000-luvun lopulta aina 1200-luvulle toimineen Nizari-järjestön islamilaisen Seljuk-imperiumin alueella.⁴⁸ Erittäin organisoitu Nizari-järjestö koostui fanaattisista shiia-muslimista, jotka sicariin tapaan käyttivät pääasiassa tikareita vastustajiensa salamurhaamiseen. Nizarista erityisen tekee se, että se yhdisti ensi kertaa organisoidun vastarintajärjestön uskonnolliseen fundamentalismiin. Järjestön jäsenet uskoivat pyhään tehtäväänsä sokeasti ja priorisoivat sen kaiken muun edelle – jopa oman

---

⁴³ Ersen & Kibaroglu 2011, 2.

⁴⁴ Järjestön nimi tulee sanasta "*sica*". Sica on tikari, joka oli eräs järjestön lempiaseista.

⁴⁵ Laqueur 1977, 7.

⁴⁶ Hoffman 2006, 83.

⁴⁷ Ersen & Kibaroglu 2011, 2.

⁴⁸ Mt., 3.

henkensä. Nizarin tarkoitus oli tappaa ainoastaan poliittiset kohteensa, mutta järjestö voidaan nähdä eräänlaisena prototyyppinä nykyaikaiselle itsemurhaterrorismille. Nizarit oikeuttivat ja rationalisoivat murhiaan itse julistamallaan pyhillä tavoitteilla. Tämä oli myös ensimmäisiä esimerkkejä terrorismiin liittyvästä ”väkivallan syklistä”, jossa jokaisella terrori-iskulla oli vastareaktio, jossa sivulliset olivat ainoastaan väärässä paikassa väärään aikaan, kun vastareaktio tapahtui.⁴⁹

Kuten monet länsimaiden virallisesti terroristeiksi määritellyt järjestöt, Nizari oli eristetty ja suhteellisen heikko ryhmä, eikä se pystynyt vastustamaan seljukkeja ja heidän liittolaisiaan konventionaalisin keinoin. Lopulta Nizari kuitenkin lopetti järjestelmälliset murhat ja sopeutui Seljukin hallintoon, sillä monet muslimit tuohon aikaan alkoivat nähdä murhat ja poliittisen terrorismin vastenmielisenä ja lopettivat Nizarin tukemisen.⁵⁰

Myös valtioterrorismi on lisääntynyt huomattavasti erityisesti Lähi-idässä vuosisatojen saatossa. Vaikka tässä tutkielmassa keskitytään enemmänkin yksilötason terrorismiin, Webel kuitenkin ansiokkaasti huomauttaa, ettemme välttämättä pysty ymmärtämään nykypäivän uskonnollisesti motivoitunutta terroristiliikettä Lähi-idässä, jollemme kiinnitä huomiota myös valtioterrorismiin ja siihen, kuinka valtiot käyttävät taivuttelua ja väkivaltaa omaa kansaansa kohden. Valtiojohtoinen terrorismi perustelee toimintaansa hyvin harvoin uskonnollisella oikeutuksella, vaan kyseessä on usein yksinkertaisesti häikäilemätöntä ja julmaa voimankäyttöä estääkseen kaiken mahdollisen poliittisen vastustuksen sisäiselle tyrannialle ja diktatuurille.⁵¹

Tietyiltä Lähi-idän hallituksilta ja valtionpäämiehiltä saattaa puuttua uskoon pohjautuva uskottavuus, ja ne saatetaan nähdä myös länsimaiden ja erityisesti Yhdysvaltojen ”nukkeina” tai ainakin heidän tukemina. Lähi-idän uskonnolliset kansalaiset eivät ole perinteisesti vapaaehtoisesti totelleet sellaista henkilöä, jolla ei nähdä olevan uskonnollista paremmuutta. Tämä tottelemattomuus on lisännyt valtioterrorismia, ja käytetystä voimasta tulee helposti sen oma argumentti. Valtio saatetaan nähdä helposti ”pahan ja vahingon lähteenä” ja sen käyttämä valta

---

⁴⁹ Webel 2004, 16-18, 25-27.

⁵⁰ Mt., 26.

⁵¹ Mt., 31.

epäoikeudenmukaisena sekä väärinkäytettynä. Tämä saattaa saada aikaan väkivallan syklin, jossa yksilöterrorismi ja valtioterrorismi vuorottelevat ja vahvistavat toisiaan.⁵²

Historian saatossa, ja erityisesti syyskuun 2001 iskujen jälkeen, molemmat yllä mainituista terrorismin muodoista ovat muuttuneet entistä kansainvälisemmiksi, ja esimerkiksi valtioterrorismia käytetään usein terrorismintorjunnan muodossa. Tällaisessa tilanteessa terrorismi esitetään sellaisena uhkana, jota vastaan tarvitaan erityisiä keinoja. Webelin mukaan poliittisella väkivallalla ja terrorismilla on pitkä historia Lähi-idän muslimiyhteisöissä. Sekulaarisen valtionhallinnon legitimitetin puute ja vuosituhansien vanhat perinteet karismaattisista johtajista mahdollisesti suosii radikaalisia islamistisia ryhmiä, jotka ovat valmiita käyttämään terrorismia ja muuta poliittista väkivaltaa saavuttaakseen tavoitteensa ja kokevat eristystä ja turhautumista. Nykypäivän sisä- ja ulkopoliittiset ongelmat ovat vain kasvattaneet näiden ryhmien suosiota.⁵³

Sana terrorismi popularisoitiin Ranskan vallankumouksen aikana vuonna 1789. Termiä käytettiin tuolloin positiivisessa merkityksessä⁵⁴, kun taas nykyään sen sävy on universaalisti negatiivinen. Vallankumouksen jälkeinen vuosien 1793-94 järjestelmä tai ”terrorin regiimi”⁵⁵ oli väliaikaisen hallituksen harjoittamaa politiikkaa, jolloin yhteiskuntaa pyrittiin saamaan järjestykseen mullistuksen jälkeen. Sen tarkoitus oli vankistaa hallituksen valtaa ja torjua vastavallankumouksellisia, jotka nähtiin ”kansan vihollisina”. Ironisesti terrorismi nähtiin tuona aikana hyveenä ja demokraattisena, vaikka tähän harjoitettuun ”terroriin” kuuluivat olennaisena osana muun muassa mestaukset. Eräs vallankumouksen johtohahmoista Maximilien Robespierre oikeutti harjoitettua terrorismia julistamalla, että ”terrorismi ilman hyvettä on pahuutta; hyve ilman terrorismia on avutonta”. Ranskan vuosien 1793-94 terrorilla oli Hoffmanin mukaan kaksi selkeää yhteyttä nykypäivän terrorismiin: *régime de la terreur* ei ollut sattumanvaraista, vaan organisoitua, systemaattista ja tarkoituksenmukaista. Toiseksi sen tavoitteet ja oikeutus pohjautuivat uuden ja paremman yhteiskunnan perustamiseen vanhan tilalle, joka nähtiin fundamentaalisesti korruptoituneena ja epädemokraattisena.⁵⁶

---

⁵² Webel 2004, 31.

⁵³ Hoffman 2006, 31-32.

⁵⁴ Mt., 3.

⁵⁵ ”*Régime de la terreur*”.

⁵⁶ Hoffman 2006, 3-10.

Kuten monet muutkin vallankumoukset, Ranskan vallankumous lopulta tuhosi itsensä. Terrorin loppuvuosina Robespierre väitti pitävänsä hallussaan listaa, jossa olivat kaikkien pettureiden nimet. Monet vallankumouksen ääriaineekset pelkäsivät nimensä olevan listassa, liittoutuivat maltillisten vallankumouksellisten kanssa ja mestasivat Robespierren. Pian tämän jälkeen terrorismi-sanaan liitettiin vallan väärinkäyttö ja kriminaalisia implikaatioita, ja esimerkiksi Edmund Burke demonisoi sen vain vuosi Robespierren kuoleman jälkeen. Terrorismin konnotaatiot muuttuivat negatiivisemmiksi, mutta se säilytti siitä huolimatta vallankumouksellisen sävyn aina ensimmäiseen maailmansotaan asti.⁵⁷

1800-luvun loppupuolella tapahtui seuraava käänne terrorismin historiassa, jota voidaan pitää merkittävänä nykypäivää tarkasteltaessa. Britannian hallitsemalla Irlannilla oli jo 1800-luvulla vuosisatojen historia levottomuuksista, väkivaltaisuuksista ja vallankumouksellisesta ajattelusta. Scotland Yardin Special Branch oli ensimmäinen turvallisuusyksikkö, joka perustettiin nimenomaisena tarkoituksenaan taistella poliittista rikollisuutta ja terrorismia vastaan, jota erilaiset irlantilaisryhmät harjoittivat. 1880-luvulla irlantilaiset Clan de Gael ja Irish Rebulican Brotherhood (IRB) liittoutuivat ja aloittivat ”dynamiittikampanjan” Isossa-Britanniassa ja erityisesti Lontoon metroissa ja junissa, joihin ne kohdistivat pommituksiaan. Ryhmien tarkoituksena ei ollut ensisijaisesti vahingoittaa sivullisia, vaan Britannian taloutta ja saada huomiota tavoitteilleen. Järjestöjen käyttämät kotitekoiset pommit ja räjähteet, jotka olivat yleistyneet 1800-luvun loppupuolella, olivat kuitenkin kontrolloimattomia ja aiheuttivat myös sivullisia uhreja hyökkäysten yhteydessä. Mielenkiintoista tässä ”dynamiittikampanjassa” oli se, miten se muutti terrorismiin liittyviä malleja ja toimintatapoja.

Mainitut irlantilaisryhmät olivat ensimmäisiä, jotka ymmärsivät ulkomailla toimivan tukikohdan tärkeyden, joka olisi vihollisen ulottumattomissa ja josta olisi helpompaa ylläpitää ja edistää kampanjaa. Ne hyödynsivät tätä turvapaikkaa myös suunnitteluun ja logistiikan valmisteluun kuin myös propagandan levittämiseen ja varojen hankkimisiin. Ajastimella varustettu pommi oli myös merkittävä innovaatio: terrori-iskun tekijä pystyi vahingoittumattomana poistumaan paikalta, mikä helpotti kampanjan jatkuvuutta. Lopuksi järjestöt siirtyivät pois sellaisesta terrorismin mallista, jossa iskut kohdistetaan yksilöihin. Tilalle tulivat massapommitukset ja jatkuvat terroristikampanjat, jotka keskittyivät esimerkiksi julkisiin, kulkuneuvoihin ja sivullisten hengelle

---

⁵⁷ Hoffman 2006, 3-10.

annettiin entistä vähemmän painoarvoa, vaikka se ei nykypäivän terrorismista poiketen ollutkaan ensisijainen tavoite. Tällaisia iskuja, vaikkakin huomattavasti suuremmassa mittakaavassa, olivat esimerkiksi Madridin ja Lontoon bussi- ja metroiskut vuosina 2004 ja 2005.⁵⁸

Etno-nationalistinen ja separatistinen ajattelumalli nosti päätään Irlannin lisäksi esimerkiksi ottomaanien ja Hapsburgin valtakunnissa ensimmäisen maailmansodan jälkeen, mutta vasta toisen maailmansodan jälkeisenä aikana siitä tuli todellinen globaali voima⁵⁹. Vuosina 1970-80 terrorismia leimasivat ääriivasemmistolaiset, äärioikeistolaiset ja separatistiset suuntaukset. Tunnetuiksi tulleet separatistisia liikkeitä olivat esimerkiksi Isossa-Britanniassa toimiva PIRA⁶⁰, Espanjan Baskimaan itsenäisyyttä ajava ETA⁶¹ sekä Turkin kurdinationalistinen PKK⁶².

Hoffmanin mukaan nykyaikainen kansainvälinen terrorismi alkoi vuonna 1968, kun PFLP-järjestöön⁶³ kuuluneet palestiinalaistelijat kaappasivat israelilaisen El Al -lentokoneen ja pakottivat Israelin kommunikoimaan suoraan terroristien kanssa. Terroristit huomasivat, että siviileihin kohdistetut kaappaukset aiheuttivat suuren mediatapahtuman, kun 1) annettiin vahva poliittinen lausunto, 2) kohde oli symbolinen ja 3) kriisi pakotti järjestön tunnustamisen. Tapahtuman jälkeen terroristit alkoivat matkustaa muihin maihin tekemään iskuja ja kohdistamaan niitä tarkoituksella siviileihin⁶⁴. Tämä oli ensimmäisiä kertoja, kun terrorismiksi määritelty väkivalta tai sillä uhkaaminen kohdistui ensisijaisesti siviileihin kansainvälisessä ympäristössä, kun aiemmin siviilit olivat enemmänkin tarkoituksettomia uhreja ensisijaisen kohteen ollessa joko poliittinen, sotilaallinen tai taloudellinen. FPLP:stä syntyneen PLO:n⁶⁵ YK:n päättäjien Zehdi Labib Terzi totesi vuonna 1976 antamassaan haastattelussa, ”se [vuoden 1968 lentokonekaappaus] herätti tehokkaammin maailman omantunnon, median sekä yleisen mielipiteen kuin 20 vuotta pyyntöjen esittämistä YK:lle”, viitaten Israel-Palestiina -konfliktiin.

PFLP:n konekaappauksen myötä terrorismin mallit muuttuivat uudestaan. Terroriteoista haaveilevat huomasivat median uutisoinnin kehityksen tuoman julkisuusarvon. Operaatioiden

---

⁵⁸ Hoffman 2006, 9-11.

⁵⁹ Mt., 43.

⁶⁰ *Provisional Irish Republican Army*.

⁶¹ *Euskadi Ta Askatasuna*.

⁶² *Partiya Karkerên Kurdistanê*.

⁶³ *Popular Front for the Liberation of Palestine*.

⁶⁴ Hoffman 2006, 63-64.

⁶⁵ *Palestine Liberation Organization*.

suorittaminen vieraalla maaperällä keräsi paljon huomiota ja lisäsi niiden shokkiarvoa. Terrorismi oli PFLP:n toimesta kansainvälistetty ja viimeistään vuoden 1972 Münchenin verilöyly, jossa PLO:hon kuulunut Musta Syyskuu -järjestö surmasi yhteensä 10 israelilaista urheilijaa Münchenin olympialaisten yhteydessä, herätti maailman terrorismin uuteen, kansainväliseen ja siviileihin kohdistuvaan luonteeseen. PLO onnistui kuitenkin tavoitteessaan, ja palestiinalaisten ongelmat tunnustettiin. 1970-luvun lopulla PLO:lla – ei-valtiollisella toimijalla – oli virallinen diplomatiasuhde 86:n valtion kanssa, kun esimerkiksi Israelilla niitä oli 72.⁶⁶

On epätodennäköistä, että PLO olisi saavuttanut tavoitteensa ilman kansainvälistä terrorismia. Myös muut etno-nationalistiset ja separatistiset järjestöt huomasivat kansainvälisen terrorismin aikaansaaman julkisuuden. Vuonna 1968 kansainvälistä terrorismia harjoittavia järjestöjä oli yksitoista, ja vuosikymmen myöhemmin luku oli noussut 55:en⁶⁷. Terrorismin historiassa PLO on ainutlaatuinen. Sen lisäksi, että järjestö ja sitä edeltäneet ryhmät, kuten PFLP muodostivat kansainvälisen terrorismin kehykset, se oli myös ensimmäisiä terroristijärjestöjä, joka aktiivisesti priorisoi pääoman kerryttämistä – 1980-luvun puolivälissä sen vuosittaiset tulot olivat noin 600 miljoonaa dollaria, joista 500 miljoonaa syntyi investoinneista.⁶⁸

2.1.2. Terrorismi nykypäivänä

Terrorismin luonteen monimuotoisuudesta ja määrittelyn vaikeudesta huolimatta yleinen konsensus on, että 2000-luvun terrorismi eroaa merkittävästi sitä edeltäneestä. François Haut'n mukaan yleinen turvallisuustilanne on terrorismin myötä muuttunut. Kylmän sodan aikana vihollinen oli tiedossa, näkyvissä, ja uhat olivat strategisella tasolla hitaita, tasaisia ja tunnistettavia. Jopa terrorismi oli ennustettavampaa ja alueellisempaa. Terroristijärjestöt toimivat tuhansien kilometrien päässä, usein lainsuojattomilla alueilla, kuten kaatuneiden valtioiden sisällä.⁶⁹ Nykyaajan terrorismi tarkoittaa, että turvallisuusuhat eivät pääsääntöisesti enää kumpua konventionaalisesti vieraista valtioista, vaan järjestöistä ja organisaatioista, jotka usein eivät ole vastuussa millekään kansalliselle taholle, toimivat samanaikaisesti useassa eri kohteessa,

---

⁶⁶ Hoffman 2006, 63-64.

⁶⁷ Mt., 66-67, 70.

⁶⁸ Mt., 79.

⁶⁹ Haut 2006, 16-17.

ymmärtävät valtioiden ja yhteiskuntien heikkoudet eivätkä noudata niin sanottuja oikeudellisen sodan periaatteita⁷⁰.

Nationalistinen, kansallinen terrorismi oli voimissaan erityisesti 1970- ja 1980-luvuilla, mutta samoihin aikoihin terrorismissa alkoi esiintyä piirteitä, jotka leimaavat nykypäivän modernia terrorismia: kansainvälisyys ja itsemurhaiskujen suosion kasvu. Itsemurhataktiikat eivät ole terrorismissa uusi ilmiö, mutta erityisesti 2000-luvulle siirtyessä niistä on tullut terroristiryhmien ensisijainen taktiikka. Itsemurhaiskujen määrä on lisääntynyt kasvavan uskonnollisen fundamentalismin johdosta, vaikkakaan kyseessä ei ole eksklusiivisesti uskonnollinen ilmiö: erityisissä poliittisissa ja psykologisissa tilanteissa sekulaariset vapaaehtoiset ovat historian saatossa valinneet marttyyrikuoleman tavoitteidensa edistämiseksi.⁷¹ Historian saatossa itsemurhaiskut ovat olleet yksittäisiä tapahtumia, mutta nykyajan merkittävät terroristijärjestöt, kuten al-Qaida ja ISIL⁷², perustavat terroristrategiansa yhä enemmän itsemurhaiskujen ympärille. ISIL on toki perustamansa ”kalifaatin” alueella turvautunut myös alueella asuvien kansalaisten pelotteluun ja teloituksiin levittääkseen terroria.

Nykypäivän terrorismi koskettaa kansalaisia ja valtioilta maailman jokaisessa kolkassa. Ilmiöstä on tullut dynaaminen ja jatkuvan muutoksen tilassa oleva. Modernin terrorismin määrä on ollut kasvussa koko 2000-luvun, eikä merkkejä sen vähentymisestä tai hidastumisesta ole havaittavissa. Terroristit ja terroristijärjestöt pyrkivät jatkuvasti etsimään uusia keinoja levittääkseen pelkoa ja terroria sekä kiertämään sitä vastustavien voimien torjuntakeinoja. Myös torjuntakeinoja pyritään jatkuvasti uudistamaan ja tehostamaan vastaamaan modernin terrorismin haasteisiin. Teknologian kehityksen seurauksena terrorismintorjunnan huolenaiheen on erityisesti vuoden 2001 iskujen jälkeen ollut joukkotuhoaseiden päätyminen terroristien haltuun.⁷³ Voi jopa nähdä, että terrorismin ympärillä vallitsee eräänlainen moderni asevarustelukilpailu.

---

⁷⁰ Bowman 2006, 47.

⁷¹ Gearson 2002, 17.

⁷² *Islamic State of Iraq and the Levant*. Isossa-Britanniassa laajasti käytetty lyhenne, jota käytän myös tässä tutkielmassa.

⁷³ Lelo 2011, 249.

2.1.3. Terrorismin syistä ja torjunnasta

Tehokkaassa terrorismintorjunnassa ongelmana on usein turvallisuutta ja eettisyyttä koskeva dilemma: miten luoda tehokas terrorismintorjuntajärjestelmä, joka loukkaisi ihmisoikeuksia ja demokratian perusarvoja mahdollisimman vähän?⁷⁴ Syyskuun 2001 iskujen jälkeen valtioiden terrorismintorjuntamenetelmät ja terrorismia koskeva lainsäädäntö ovat muuttuneet ankarammiksi ja välillä uhkaavat jopa kauan itsestäänselvyytenä pidettyjä kansalais- ja ihmisoikeuksia. Nykyajan sosiopoliittisessa kontekstissa terrorismista epäiltyä kohtaan tunnettu sympatia on hyvin vähäistä, ja hallituksiin kohdistuva paine estää ja pidättää terroristeja tulee pitkälti omilta kansalaisilta ja medialta.⁷⁵ Nykyinen Israelin pääministeri Benjamin Netanyahu kirjoitti vuonna 1986, että terrorismintorjunnan pääasiallinen tehtävä on taistella terrorismia vastaan siten, että terroristin kyky tehdä jatkuvasti iskuja heikkenee⁷⁶. Netanyahun näkemys terrorismintorjunnasta on hyvin konventionaalinen, sillä hän esimerkiksi kiistää ”väkivallan syklin” moraalisen ongelman ja on väkivaltaisen kostoiskun vahva puolestapuhuja. Hänen kirjoituksiaan tulkitessa tulee kuitenkin ottaa huomioon Israelin ja Palestiinan välinen konflikti ja siitä aiheutuvan jännitteen vaikutukset.

Alex Bellamy puolestaan argumentoi, että terrorismiin vastaaminen konventionaalisesti sodan keinoin ei yleensä tuota haluttua lopputulosta. Hän toteaa, että kostoiskujen ja laajemmin ”sodan terroria vastaan” tulee olla legitiimejä, tai ne uhkaavat lisätä terrorismia sen vähentämisen sijaan. Tämän näkemyksen mukaan tuloksellisempi terrorismintorjunta keskittyy terrorismin kriminalisointiin ja sen kohtelemiseen rikoksena. Keskittyminen terrorismin rikosoikeudelliseen ulottuvuuteen on Bellamyn mukaan parempi, kustannustehokkaampi, tarkempi ja oikeudellisempi keino rangaista terroristeja kuin väkivaltaiset kostoiskut. Terrorismin torjunta rikosoikeuden kautta luo hänen käsityksen mukaan pitkäaikaisemman terrorismintorjunnan strategian. Hän viittaa myös clausewitziläiseen ajatteluun, jonka mukaan sota ja siihen liittyvä väkivalta on usein arvaamatonta ja kontrolloimatonta, joka alkaa elämään omaa elämäänsä.⁷⁷ Tämän voidaan nähdä tapahtuneen juuri Lähi-idässä, jossa Irakin, Afganistanin ja Syyrian sodat ovat muuttaneet alueen poliittista maisemaa arvaamattomilla tavoilla jo yli vuosikymmenen.

---

⁷⁴ Fenwick 2002, 80.

⁷⁵ Roberts 2012, 307.

⁷⁶ Netanyahu 1986, 202.

⁷⁷ Bellamy 2008, 50-51.

Toimivan ja tehokkaan terrorismintorjuntakampanjan voidaan nähdä olevan kokonaisvaltainen strategia, joka yhdistää terrorismin oireita ja syitä. Oireita on mahdollista hoitaa suhteellisen suoraviivaisilla tavoilla, kuten sotilaallisesti, taloudellisesti, oikeudellisesti sekä tiedustelua hyödyntäen. Oireiden hoitaminen tarkoittaa jo olemassa olevien terroristien poistamista ja hävittämistä. Karin von Hippel toteaa, että tämän kaltainen prosessi vaatii pitkäjänteisyyttä, päättäväisyyttä ja ymmärrystä siitä, että terrorismia on käytännössä mahdotonta poistaa lopullisesti. von Hippel totesi vuonna 2002, että terroristitoiminnan ”kitkeminen” on Yhdysvaltojen, Ison-Britannian ja niiden liittolaisten suurin prioriteetti vuosia eteenpäin. Hänen mukaansa länsi oli niin keskittynyt välittömään vastaukseen ja reaktioon terrorismia torjuttaessa, että kesti lähes vuosi ennen kuin agendalle nousi kysymys modernin, uskonnollisen fundamentalismin innoittaman terrorismin *syistä*. Näiden syiden ymmärtämisen ja niiden hyödyntämisen von Hippel näkee tärkeänä osana kokonaisvaltaista ja toimivaa terrorismintorjuntaa.⁷⁸

Jotta terrorismin syihin voidaan reagoida terrorismintorjunnan kautta, tulee näitä syitä pyrkiä tunnistamaan. Kansalaiset radikalisoituvat erilaisista syistä, mutta usein syynä nähdään olevan esimerkiksi riisto, köyhyys, alhainen koulutus ja epäonnistuneiden valtioiden tarjoama kasvualusta. Tutkimustulokset eivät ole kuitenkaan tukeneet köyhyyden ja terrorismin välistä kausaalisuutta, vaan tilanne on usein jopa päinvastainen. Syyskuun 2001 iskujen tekijät ja terroristijärjestö al-Qaidan entinen johtaja Osama bin Laden olivat poikkeuksellisen varakkaita ja korkeasti koulutettuja. Lisäksi von Hippel huomauttaa, monen muun tutkijan tavoin, että mikäli köyhyys olisi suurin selittävä tekijä modernissa terrorismissa, suurempi määrä terroristeja tulisi Saharan eteläpuolisesta Afrikasta, mitä toistaiseksi ei ole tapahtunut.⁷⁹ Taloudellinen ulottuvuus liittyy tästä huolimatta myös seuraavaan ongelmakohtaan eli koulutukseen.

On esitetty, että koulutuksen *puute* selittää terrorismia vähemmän kuin sen *laatu*. Koulutuksen ollessa liian kallista tai sen puuttuessa kokonaan monet perheet turvautuvat ilmaisiin, uskonnollisiin koulutuslaitoksiin, joita usein rahoittavat varakkaat arabimaailman yksityishenkilöt, organisaatiot tai valtiot. Nämä uskonnolliset koulutuslaitokset, *madrasat*, eivät välttämättä ole

---

⁷⁸ von Hippel 2002, 25-26.

⁷⁹ Mts.

erityisen fundamentaalisia, mutta esimerkiksi Kansainvälinen kriisiryhmä⁸⁰ arvioi, että nämä koulut ovat erityisen alttiita radikaalin islamin soluttautumiselle. Monet ennen sotaa Afganistanissa valtaa pitäneet talebanit saivat koulutuksensa näissä laitoksissa.⁸¹

Kaatuneet valtiot ovat perinteisesti olleet ongelmallisia terrorismintorjunnalle, sillä ne toimivat usein terroristien kasvu- ja harjoituskeskuksina. Terrorismiin liittyvä tiedustelu on haastavaa, sillä yhteistyöverkostot puuttuvat näistä valtioista usein täysin, ja terroristijärjestöt pystyvät harjoittamaan toimintaansa vailla pelkoa maan hallituksen tai kansainvälisen yhteisön interventiota, jonka lisäksi näiden kaatuneiden valtioiden alueet toimivat erinomaisena kasvualustana. Epäonnistuneet valtiot vaikeuttavat näin ollen nimenomaan terrorismin oireiden hoitamista eli jo olemassa olevien terroristien eliminoimista.⁸²

Tehokas, toimiva ja kokonaisvaltainen terrorismintorjuntastrategia vaatii von Hippelin mukaan reagointia kaikkiin edellä mainittuihin ongelmiin. Kehitysavun lisääminen ja sen suuntaaminen peruskoulutukseen vähentäisi sitä todennäköisyyttä, että riskialueiden lapset ja nuoret kouluttautuisivat uskonnollisissa koraanikouluissa, joissa saattaa olla radikaalin islamin suuntauksia. Hän myös painottaa epäonnistuneiden valtioiden määrätietoisempaa tukemista, diasporaryhmien integroimista sekä kriittisempää tarkastelua maahanmuuttajien kohteluun, jotta nämä ryhmät eivät radikalisoituisi lännessä ennakkoluulojen ja marginalisoinnin seurauksena. Modernin kansainvälisen terrorismin yksi suurimpia uhkia länsimaille ovat terroristijärjestöjen ”nukkujat”, radikalisoituneet yksilöt, jotka ovat jo sopeutuneet länsimaiseen yhteiskuntaan ja ovat aktivoitavissa milloin vain. von Hippelin mukaan terrorismintorjunnan yksi tärkeimmistä tehtävistä on varmistaa, että näitä nukkujia ei synny lisää ja jo olemassa olevat eivät koskaan herää.⁸³

On selvää, että suurissa terroristijärjestöissä ja -operaatioissa on merkittävä taloudellinen ulottuvuus. Järjestöt rahoittavat toimintaansa laittomilla keinoilla, kuten huumekaupalla, salakuljetuksella ja sieppauksilla. Taloudellinen sodankäynti terrorismin rahoittamista vastaan nousi tärkeäksi terrorismintorjunnan instrumentiksi pian syyskuun 2001 iskujen jälkeen, vaikka kyseessä ei ollut uusi lähestymistapa. Taloudellinen sodankäynti on epäsuora lähestymistapa,

---

⁸⁰ International Crisis Group, ICG.

⁸¹ von Hippel 2002, 29.

⁸² Mt., 30-35.

⁸³ Mt., 25-38.

jonka tarkoituksena on häiritä tai parhaassa tapauksessa kokonaan estää vihollisen kykyä suorittaa operaatioita, olivat ne sitten konventionaalisia sotilastoimia tai epäkonventionaalisia terroristi-iskuja. Martin Naviuksen mukaan tämä taloudellinen sodankäynti ja terroristien logistisen infrastruktuurin tuhoaminen vaatii erityisesti kansainvälistä yhteistyötä, pitkäjänteisyyttä ja poliittista tahtoa. Lisäksi kansallista lainsäädäntöä tulisi kehittää vastaamaan paremmin taloudellisen sodankäynnin tarpeisiin. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi rahanpesuun pureutuva lainsäädäntö tai terroristien varojen jäädyttäminen.⁸⁴

Uhkien, kuten terrorismin torjumisessa ja niihin reagoinnissa avainasemassa on usein informaatio. Katastrofien hoitamisessa ensisijaisen tärkeää on kohteiden eli kansalaisten varoittaminen ja tiedonanto. Tilanteesta ja tulevaisuuden uhasta, kuten luonnonkatastrofista varoitetaan ja tähän reagointi on kollektiivinen prosessi: ihmiset reagoivat varoitukseen yksilöllisesti, johon liittyy tiedonhankintaa, hyväksymistä, tulkintaa ja lopuksi toimimista – tai toimimatta jättämistä. Toimivan sekä onnistuneen tiedottamisen ja varoituksen ominaisuuksia ovat luotettavat tiedonlähteet, tasaisuus, selkeys ja tarkkuus. Terrorismi ilmiönä operoi kuitenkin huomattavasti monimuotoisemmin kuin esimerkiksi luonnonkatastrofi, josta selkeän varoituksen antaminen on helpompaa. Jotta terroristihyökkäys on onnistunut, on sen täytynyt perustua salamyhkäisyyteen ja odottamattomuuteen. Tästä syystä tarkkaa ja selkeää varoitusta on usein mahdotonta antaa. Smelserin mukaan paras vaihtoehto on ”riskiviestintä”⁸⁵, jonka tarkoitus on viestittää kansalaisille, kuinka *todennäköinen* hyökkäys on.⁸⁶ Tässä uhkataso on usein porrastettu, ja esimerkiksi Isossa-Britanniassa terrorismin todennäköisyyttä kuvataan viisiportaisella asteikolla, joka nousee ”matalasta” ”kriittiseen”.

Smelserin mukaan riskiviestinnän ongelma on kuitenkin siinä, että riskitason muuttuessa on usein mahdotonta sanoa, *miksi* se muuttuu johtuen terrorismintorjunnan salaisesta luonteesta. Riskiviestintä ei ilmoita kansalaisille, miten heidän pitäisi toimia. Sen suurimpana funktiona voidaan nähdä olevan psykologinen: kansalaiset ovat valppaampia suuremman riskitason aikana ja rauhallisempia matalan riskitason aikana. Smelser näkee tässä ongelmaksi sen, että riskitaso sammaloituu helposti keskitasolla ja hieman sen yläpuolelle, sillä viranomaiset ovat vastahakoisia

---

⁸⁴ Navias 2002, 57-58, 67, 74-76.

⁸⁵ ”Risk communication”.

⁸⁶ Smelser 2007, 127-128, ks. myös Herrington & Roberts 2012.

nostamaan riskitasoa erittäin korkealle välttääkseen kansalaisten rauhattomuutta, mutta eivät myöskään halua riskitason olevan alhaalla sillä hetkellä, kun terroristihyökkäys tapahtuu. Tämän vuoksi Smelser kritisoi riskitasojärjestelyä, josta on hänen mielestään tullut ”hälytys ilman tietoa” -järjestelmä.⁸⁷

Toisin kuin luonnonkatastrofeissa, terrorismia vastaan on vaikea luoda selkeitä toimintamalleja ja -ohjeita, sillä hyökkäykset ovat luonteeltaan vaihtelevia, monimuotoisia ja muuttuvia. Valtion tasolla näihin uhkiin vastaaminen suunnittelulla, valmistautumisella ja harjoittelulla on haastavaa.⁸⁸ Esimerkiksi Erwin Muller ja Uriel Rosenthal käsittelevät teoksessaan *The Evil of Terrorism: Diagnosis and Countermeasures* aiemmin mainittua dilemmaa kansalaisten turvallisuuden takaamisesta, terrorismintorjunnasta, ihmisoikeuksien toteutumisesta ja demokratian arvojen säilyttämisestä. Heidän mukaansa kansalaisilla on oikeus vaatia omalta hallitukseltaan turvallisuutta, joka voidaan nähdä sen tärkeimpänä tehtävänä ja sitä, että terroristien elämä ja toiminta tehdään mahdollisimman vaikeaksi. Tämä saattaa tarkoittaa epäortodoksisia keinoja, kuten ennaltaehkäisyä. Tämänkaltaisen ennaltaehkäisy ei tarkoita ruohonjuuritason syihin puuttumista ja radikalisoitumisen estämistä, vaan esimerkiksi sotilaallisten iskujen tai pidätyksien suorittamista ennen varsinaista terroritekoa.⁸⁹ ennaltaehkäisy on eräs ongelmallisimmista kansallisen ja kansainvälisen politiikan ulottuvuuksista, sillä siihen liittyy aina erehdyksen mahdollisuus ja koettujen riskien liioittelu, jotka saattavat uhata ihmisoikeuksia ja demokratian pelisääntöjä.

Lisäksi Muller ja Rosenthal korostavat vastuun ja vallan selkeyttä terrorismintorjunnassa. Terrorismintorjunnasta ei ole olemassa yhtä, muita parempaa strategiaa. Osa asiantuntijoista ja poliitikoista puhuu konventionaalisten ja sotilaallisen strategian puolesta, kun taas toiset kannattavat keskittymistä pehmeämpiin ulottuvuuksiin, kuten koulutuksen ja paikallisen väestön aseman parantamiseen. Keskustelu ja eriävät mielipiteet ovat ymmärrettäviä, mutta tilanteen vaatiessa ja riskien uhatessa on hallitusten ja kansainvälisten koalitioiden kyettävä nopeisiin ja määrätietoisiin ratkaisuihin, vaikka ne eivät kaikkia miellyttäisikään.⁹⁰

---

⁸⁷ Smelser 2007, 130.

⁸⁸ Mt., 131.

⁸⁹ Rosenthal & Muller 2007, 72-73.

⁹⁰ Mt., 85.

Crelinsten pyrkii jakamaan terrorismintorjunnan neljään eri ulottuvuuteen ja näiden alaluokkiin. Ulottuvuuksia ovat (1) pakottava, (2) ennaltaehkäisevä, (3) taivutteleva ja (4) puolustautuva terrorismintorjunta. Pakottavaan terrorismintorjuntaan kuuluu tässä kontekstissa valtion pakottava kapasiteetti ja väkivaltamonopoli. Siihen kuuluvat traditionaaliset ja konventionaalisiksi koetut keinot, kuten rikosoikeudellinen ja sotilaallinen malli. Rikosoikeudellinen malli pyrkii *minimaaliseen* voimankäyttöön, ja sen näkee terrorismin rikokseen verrattavana toimintana. Rikosoikeudellisella mallilla Crelinsten näkee sekä selviä vahvuuksia että heikkouksia. Käsittelemällä terrorismia rikoksena tämä malli pyrkii välttämään terrorismin ihannointia ja sen poliittisia, ideologisia ja uskonnollisia motiiveja. Tällä tavoin terrorismin ”ylevämmät tavoitteet” pyritään stigmasoimaan. Heikkoutena tällä mallilla puolestaan voidaan nähdä sen oikeudellinen luonne, joka vaatii todistusaineistoa teon suorittamisesta tai sen valmistelusta, joten itse ongelman ennaltaehkäisy on vaikeaa.⁹¹

Sotilaallinen malli puolestaan kohtelee terrorismia sotatilana, johon liittyvät omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Tämä voidaan nähdä nopeana ja tehokkaana vastaiskuna, joka samalla lähettää tuleville terroristeille viestin, että terrorismiin suhtaudutaan vakavasti, ja että pelottelu on turhaa. Toisaalta tämän mallin käyttö näkee terroristin tai terroristijärjestön sodan osapuoleksi, minkä voidaan nähdä antavan sille liikaa tunnustusta. Lisäksi sotatila on usein terroristien provokaation tavoite, josta uutta riistoa ja epäkohtia on mahdollista ammentaa. Sotilaallinen malli laukaisee usein myös väkivallan kierteen. Usein nämä mallit kuitenkin myös sulautuvat toisiinsa: esimerkiksi vuoden 2001 iskujen jälkeen yleinen retoriikka ja metodit yhdistivät sekä sotilaallisen että oikeudellisen ulottuvuuden.⁹²

Tiedustelu on terrorismin torjunnassa ja ennaltaehkäisyssä Crelinstenin mukaan avainasemassa. Tämän näkemyksen jakavat myös Rosenthal ja Muller. Terrorismin luonteesta johtuen teot ovat käytännössä aina suunniteltu ja toteutettu salaa, joten tiedustelupalveluilla on näiden tekojen ehkäisemisessä merkittävä rooli, ja tiedustelutoiminta on osa terrorismintorjunnan ennaltaehkäisevää mallia.⁹³

---

⁹¹ Crelinsten 2009, 48-57.

⁹² Mt., 72-79.

⁹³ Mt., 89-90; ks. myös Rosenthal & Muller 2007.

Yllä käsitelty pakottava malli on luonteeltaan reaktiivinen, kun taas ennaltaehkäisevä malli on proaktiivinen. Reaktiivinen torjunta keskittyy terroriteon jälkeiseen aikaan ja proaktiivinen puolestaan sitä edeltävään. Myös tiedustelutoimintaan ja todistusaineiston keräämiseen on Crelinstenin mukaan erilaisia lähestymistapoja. Yhdysvaltojen tiedustelupalvelut ja poliisi ovat perinteisesti pidättäneet terroristeiksi epäillyt mahdollisimman pian ja vähäisillä todistusaineistoilla. Tämä tarkoittaa sitä, että terrorisuunnitelma estetään usein alkuvaiheessa, mutta todisteet ovat mahdollisesti vähäisiä eivätkä välttämättä ole edes vesitiiviitä oikeudessa. Isossa-Britanniassa puolestaan turvallisuus- ja tiedustelupalveluiden perinteenä on ollut odottaa ja valvoa näitä suunnitelmia mahdollisimman pitkään, jotta todistusaineet olisivat kattavia ja tuomiot sen mukaisia. Tämä lähestymistapa kuitenkin saattaa asettaa yhteiskunnan sen riskin alle, että kaikkia suunnitelmia ei ehditä pysäyttää tarpeeksi ajoissa.⁹⁴

Proaktiivisen ennaltaehkäisevän mallin etu reaktiiviseen pakottavaan malliin nähden on luonnollisesti se, että useat iskut on mahdollista estää täysin. Haittapuolina voidaan kuitenkin nähdä sen vaikutukset ihmisoikeuksiin. Raja terroriteosta puhumisen ja sen suunnittelemisen välillä saattaa olla häilyvä, ja tiedustelupalvelut tarvitsevat erilaisia seuraamismekanismeja, kuten sähköpostien ja puhelintietojen urkintaa, jotka saattavat helposti loukata terrorismiin täysin liittymättömien kansalaisten yksityisyyttä. Myös viattomien kansalaisten pidätykset ovat mahdollisia väärän tiedustelutiedon perusteella. Lisäksi tiedustelu kohdennetaan usein ennalta määrättyyn etniseen tai uskonnolliseen ryhmään, mikä saattaa aiheuttaa huolta syrjinnästä ja lisätä epäluuloja. Tiedustelun lisäksi ennaltaehkäisevään terrorismintorjuntaan kuuluu Crelinstenin mukaan jo aiemmin mainittu ja käsitelty taloudellinen sodankäynti ja terroristien varojen jäädyttäminen.⁹⁵

Kuten todettu, moderni terrorismi kohdistaa tekonsa laajempaan ryhmään kuin suoriin uhreihin. Terrorismilla voidaan nähdä olevan ainakin neljä eri kohderyhmää: suorat uhrit, terrorin kohteet, huomion kohteet ja vaatimusten kohteet. Suorat uhrit ovat terroriteon fyysisiä kohteita, jotka kokevat väkivaltaa, kun taas terrorin kohteina on se ryhmä, joka kokee terrorismin negatiiviset

---

⁹⁴ Crelinsten 89-110; ks. myös Rosenthal & Muller 2007

⁹⁵ Mts.

psykologiset vaikutukset. Huomion kohteena ovat esimerkiksi media ja terroristijärjestöjen potentiaaliset kannattajat tai jäsenet ja vaatimusten kohteena usein valtioita ja hallituksia.⁹⁶

Terroristit taistelevat enemmän psykologisella kuin fyysisellä areenalla. Kokonaisvaltainen ja toimiva terrorismintorjunta pyrkii torjumaan sekä väkivaltaa ja sen uhkaa että niistä aiheutuvia viestejä, tunteita ja ideoita. Psykologinen sodankäynti on merkittävä osa terrorismia, joten tähän sodankäyntiin ja propagandaan vastaamisesta tulee myös eräs terrorismintorjunnan kulmakivistä. Psykologista sodankäyntiä on mahdollista kohdistaa terroristien kohderyhmiin, jotka Crelinsten jakaa nämä neljään ryhmään: hyökkäävään ja puolustavaan ulkoiseen psykologiseen operaatioon sekä hyökkäävään ja puolustavaan sisäiseen psykologiseen operaatioon. Näiden operaatioiden ja yleisen terrorismintorjunnan psykologisen ulottuvuuden on tarkoitus antaa negatiivista kuvaa terrorismista ja positiivista kuvaa sen torjunnasta sekä sisäisesti että ulkoisesti. Tämä taivutteleva terrorismintorjunnan malli keskittyy ”sydänten ja mielten” voittamiseen ja erityisesti yllä mainittuihin kahteen terrorismin kohderyhmään: terrorin kohteisiin ja huomion kohteisiin. Ulkoisissa psykologisissa operaatioissa hyökkäävä malli edistää ja mainostaa haluttuja mielikuvia terroristijärjestöistä ja sen kannattajista, kun taas sisäisen mallin vastaavassa pyrkimyksenä on levittää positiivisia mielipiteitä ja ajatuksia terrorismintorjunnasta ja sen kannattajaryhmästä. Puolustavissa malleissa huomio puolestaan keskitetään ei-toivottujen mielikuvien syntymiseen ja niiden ennaltaehkäisyyn. Tällä psykologisella, taivuttelevalla terrorismintorjunnalla pyritään ensisijaisesti vaikuttamaan kahteen yllä mainittuun terrorismin kohderyhmään, terrorin kohteisiin ja huomion kohteisiin.⁹⁷

Viimeisenä mallina Crelinsten esittää puolustautuvan terrorismintorjunnan, joka jakautuu kahteen eri lähestymistapaan. Ensimmäinen näistä on minimoida terroristiteon tapahtuminen erityisessä paikassa ja ajassa. Tarkoituksena on tehdä potentiaaliset kohteet vähemmän houkutteleviksi kohteiksi. Tätä toimintaa kutsutaan kohteen lujittamiseksi⁹⁸. Kohde voi esimerkiksi olla valtiollisesti merkittävä (sotilastukikohta), ajankohtainen (urheilutapahtuma) tai merkittävä henkilö (hallituksen edustaja). Kohteen lujittamisen aikana turvatoimia kiristetään ja tiedustelua lisätään, mikä vaikuttaa terroristien resursseihin ja kykyyn tehdä isku erityisen ei-toivottuun kohteeseen tai

---

⁹⁶ Crelinsten 2009, 123.

⁹⁷ Mt., 135-137.

⁹⁸ ”Target hardening”.

infrastruktuuriin. Toinen puolustautuvan terrorismintorjunnan mallin lähestymistapa on myöntää, että kaikkia terrori-iskuja ei ole mahdollista estää ja keskittyä terrorismin vaikutusten ja siitä aiheutuvan pelon vähentämiseen eli terrorin poistamiseen terrorismista. Tähän lähestymistapaan kuuluu pyrkimys kohdella terrorismia kuten luonnonkatastrofia ja se pyrkii luomaan kehykset varautumiselle, vastaukselle ja selviämiseksi. Esimerkiksi kriisinhallinta, pelastus- ja sairaalahenkilökunnan toiminta ja psykologinen apu iskusta selvinneille ovat kiinteä osa tätä mallia.⁹⁹

Kuten tässä osiossa on huomattu, terrorismin määritelmän lisäksi sen syyt tai torjunta eivät ole yksinkertaisia kysymyksiä. Ihmiset radikalisoituvat eri lähtökohdista ja syistä, eikä ole hedelmällistä etsiä terrorismin syytä yksinomaan köyhyydestä, koulutuksesta tai vaikka psyykkisistä sairauksista. Terrorismin motiivina voivat olla rationaaliset, psykologiset, kulttuurilliset tai uskonnolliset taustatekijät¹⁰⁰. Terrorismia torjuttaessa huomioon tulee ottaa useita monimutkaisia muuttujia, mikä on myös syy siihen, että itse torjunta on äärimmäisen haastavaa. Terrorismin kitkemiselle on käytännössä mahdotonta nähdä olevan yhtä erityistä mallia, jolla ”sota terrorismia vastaan” olisi voitettavissa¹⁰¹. Sen sijaan kokonaisvaltainen terrorismintorjunta voidaan nähdä olevan useampaan mainittuun ulottuvuuteen perehtymistä. On kuitenkin kyseenalaistettava, että hypoteettisessa tilanteessa, jossa maailman köyhyys ja epätasa-arvo on poistettu, koulutusta edistetty ja epäonnistuneet valtiot korjattu, terrorismi loppuisi täysin. Sen määrä kuitenkin todennäköisesti vähenisi, ja tämän tuleekin olla terrorismintorjunnan ensisijainen tavoite. Terrorismintorjuntaan kuuluu sekä lyhyen että pitkän tähtäimen tavoitteita, joihin molempiin tulisi panostaa optimaalisen tuloksen saavuttamiseksi.

Näkemykseni mukaa terrorismintorjunnan keinot voidaan myös jakaa ”koviin” ja ”pehmeisiin” keinoihin. Kovat keinot koostuvat pääasiallisesti konkreettisista ja konventionaalisista metodeista, kuten terrorismin kriminalisoinnista, sotatoimista, ennaltaehkäisevistä iskuista, tiedustelusta, kohteen lujittamisesta ja niin edelleen. Pehmeät keinot keskittyvät enemmän terrorismin syihin ja niiden eliminoimiseen. Nämä keinot painottavat usein sosioekonomisia ulottuvuuksia, kuten koulutusta, köyhyyden poistamista ja yhteisön merkitystä. Esimerkiksi taivutteleva

---

⁹⁹ Crelinsten 2009, 158-160, 180-189.

¹⁰⁰ Whittaker 2003, 19-20.

¹⁰¹ Mt., 271.

terrorismintorjunnan mallin voidaan puolestaan nähdä sijoittuvan näiden kahden väliin, eräänlaiselle harmaalle alueelle, sillä teknisesti psykologiset keinot voidaan nähdä pehmeinä, mutta propaganda on perinteisesti kuulunut kiinteänä osana konventionaalisempiin sotatoimiin.

2.2. Turvallisuus ja uhat

Turvallisuus ja turvallisuuden käsite muodostavat yhdessä terrorismin käsitteen kanssa tutkielmani teoreettisen viitekehyksen ytimen. Terrorismi nähdään yleisesti nimenomaan turvallisuusuhkana, ja näin ollen on syytä perehtyä myös turvallisuuden käsitteeseen ja siihen liittyvään problematiikkaan. Tämän osion tarkoitus on avata turvallisuuden ja turvallisuustutkimuksen historiaa, teoriaa ja tematiikkaa, jotka liitän tutkielmani terrorismintorjuntaulottuvuuteen.

Turvallisuus, kuten terrorismikin, on abstrakti käsite. Turvallisuuden käsitettä hyödynnetään useissa eri konteksteissa ja eri aloilla, esimerkiksi taloudellista, sosiaalista, ympäristöllistä tai kansainvälistä turvallisuutta. Turvallisuus liittyy useaan elämän ulottuvuuteen todella luontevasti, ja on helppo unohtaa, että kyseessä ei ole yksittäinen käsite. Turvallisuus voidaan nähdä eräänlaisena sateenvarjokäsitteenä, jonka alle mahtuvat sotilaalliset, kulttuurilliset, taloudelliset, ympäristölliset ja poliittiset kontekstit.¹⁰²

Turvallisuuden englanninkielinen sana "*security*" tulee latinan sanoista "*se*" ja "*cura*". "*Cura*" viittaa negatiiviseen psykologiseen tilaan, jota leimaavat sielun levottomuus ja ahdistava pelko, jotka heikentävät yksilön emotionaalista tasapainoa. "*Se*" puolestaan tarkoittaa "olla ilman" -verbiä. "*Securitas*"-sanaa puolestaan käytti ensimmäisen kerran kreikkalainen filosofi Cicero, jolla hän pyrki kuvaamaan tilaa, jossa "*cura*" on poistettu. Tässä tilassa yksilö on henkisesti rauhassa ja turvassa. Sanan historiaa ja epistemologiaa on syytä avata siksi, että jo tuolloin painotettiin tilan *psykologista* ja *henkistä* luonnetta ja ulottuvuutta, joka on läsnä myös nykypäivänä, kun puhumme turvallisuudesta.¹⁰³

Turvallisuustutkimus oli 1950-luvun puoleenväliin asti suhteellisen marginaalinen, joskaan ei olematon tutkimuskenttä. Maailmansotien välisenä aikana uskottiin yleisesti, että demokratia,

---

¹⁰² Zender 2009, 9; ks. myös Valverde 2001, 90.

¹⁰³ Hamilton 2013, 21-22.

kansainvälinen ymmärrys, aseistariisunta ja kollektiivinen turvallisuus, kuten Kansainliitto olivat pääasiallisia toimia rauhan ja turvallisuuden saavuttamiseksi. Erityisesti toinen maailmansota kuitenkin herätti turvallisuustutkimuksen henkiin. Tutkijat alkoivat ymmärtää valtion sodankäynnin välineitä, mutta ydinasekeskustelut ja peloteteoriat¹⁰⁴ syntyivät vasta tämän jälkeen.¹⁰⁵

David Baldwin kutsuu vuosien 1955-1965 välistä aikaa turvallisuustutkimuksen ”kultaiseksi ajaksi”. Tätä aikaa leimasi hyvin konventionaalinen käsitys turvallisuudesta ja sen sotilaallisesta ymmärryksestä. Turvallisuuden sotilaallista ymmärrystä korostettiin ensisijaisesti, usein poliittisen, sosiaalisen ja kulttuurillisen kontekstin kustannuksella. Perinteinen turvallisuustutkimus keskittyi lisäksi lähinnä *keinoihin*, jolla turvallisuus saavutettaisiin eikä niinkään siihen, mitkä ovat turvallisuuden *tavoitteet*.¹⁰⁶ Perinteiset ja konventionaaliset turvallisuuskäsitykset hallitsivat tutkimusta ja keskustelua aina kylmän sodan loppumiseen asti, vaikka erityisesti 1980-luvulla alettiin käyttää myös termiä ”kansainvälinen turvallisuus”, joka oli osaltaan ristiriidassa kansallista turvallisuutta painottavien käsitysten kanssa.¹⁰⁷

1990-luvulla turvallisuuskeskustelun laajentuessa esiteltiin myös pehmeän ja kovan turvallisuuden konseptit¹⁰⁸. Pehmeään turvallisuuteen kuuluvat käytännössä kaikki turvallisuuden ulottuvuudet, pois lukien sotilaalliset operaatiot, joihin kuuluu myös maanpuolustus. Pehmeän turvallisuuden piiriin kuuluvat myös maahanmuutto, järjestäytynyt rikollisuus, tautiepidemiat, ympäristösaasteet sekä ei-sotilaallinen siviiliturvallisuus, josta varsinkin Pohjoismailla on pitkät perinteet. Nämä turvallisuuden eri konseptit eivät kuitenkaan ole toisistaan täysin riippumattomia, vaan esimerkiksi kovan turvallisuuden maanpuolustusulottuvuuteen liittyy usein siviilielementtejä, kuten taloudellisen infrastruktuurin ylläpito kriisin aikana. Archerin mukaan pehmeän turvallisuuden rooli on erityisesti kylmän sodan päättymisen jälkeen korostunut, ja yleinen turvallisuusdiskurssi on etääntymässä perinteisestä turvallisuuskäsityksestä.¹⁰⁹ Tämän tutkielman kannalta terrorismin ja sen torjunnan suora luokittelu kovan tai pehmeän turvallisuuden kenttään ei ole täysin ongelmatonta, sillä terrorismin luonteesta johtuen sitä vastaan käytetyt keinot ovat olleet sekä

---

¹⁰⁴ ”Deterrence theory”.

¹⁰⁵ Baldwin 1995, 117-122.

¹⁰⁶ Mt., 123-124, 129.

¹⁰⁷ Mt., 125.

¹⁰⁸ ”Soft and hard security”.

¹⁰⁹ Archer 2005, 11-12.

konventionaalisia että epäkonventionaalisia, ja ne ovat jatkuvassa muutoksen tilassa. Tämän problematiikan käsittelyyn palataan kuitenkin myöhemmin tutkielman analyysiosiossa.

Yksilön turvallisuuden takaajana on usein nähty olevan valtio. Turvallisuutta käsittelevässä merkkiteoksessaan Buzan toteaa, että yksilön ja valtion turvallisuus ja niiden intressit ovat vääjäämättä yhteydessä, mutta ajoittain ristiriidassa keskenään. Tämän ristiriidan hän liittää poliittiseen kollektiivisuuteen ja realistiseen maailmankuvaan, jossa valtio saattaa muuttua yksilöiden turvallisuushaksi ja yksilöt ovat motivoituneet enemmän omista kuin valtion turvallisuustarpeista. Tähän problematiikkaan liittyy myös keskustelu valtion luonteesta. Esimerkiksi John Locken ajatus minimaalisesta valtiosta, ”yövärtijasta”, on saanut kritiikkiä nimenomaan sen turvallisuuskentän suppeudesta, ja etenkin politiikan tutkimuksen realistisella kentällä on perinteisesti nähty yksilön fyysinen suojeleminen eräänä vahvan valtion tärkeimmistä tehtävistä.¹¹⁰ Kun valtion toimintavaltuuksia kasvatetaan Locken minimaalisesta valtiokäsityksestä, on luonnollista, että myös yksilön vapaudet suppenevat. Tällaisessa tilanteessa yksilöiden voidaan nähdä luovuttavan osan vapauksistaan valtion suomaan turvallisuutta vastaan.

Lisäksi turvallisuus voidaan tietoteoreettisesti eritellä kolmeen turvallisuuskäsitykseen: objektiiviseen, subjektiiviseen ja diskursiiviseen (kuvio 2). Subjektiivinen turvallisuuskäsitys tarkoittaa koettua turvallisuutta, objektiivinen puolestaan konkreettista ja todellista turvallisuutta. On esimerkiksi mahdollista, että jokin turvallisuusasia koetaan subjektiivisena uhkana, jolle ei ole kuitenkaan objektiivista perustetta.¹¹¹ Diskursiivinen turvallisuuskäsitys puolestaan liittyy turvallistamisen käsitteeseen, jota käsittelen tässä tutkielmassa myöhemmin.

---

¹¹⁰ Buzan 1983, 18-31.

¹¹¹ Buzan & Hansen 2009, 32-33.

Kuvio 1: Objektiivinen, subjektiivinen ja diskursiivinen turvallisuuskäsitys.

Objektiivinen	Subjektiivinen	Diskurssinen
-Konkreettisten uhkien läsnäolo/ poissaolo	-Tunne uhattuna olemisesta	-Turvallisuutta ei voi määritellä objektiivisin termein
-Yleensä määrittelee turvallisuuden suhteellisen materiaalisin termein	-Korostaa sosiaalista kontekstia, historiaa sekä pelon ja havainnoin psykologiaa	-Turvallisuus perustuu puheeseen - Keskittyy intersubjektiiviseen prosessiin, jonka kautta "uhat" tuodaan poliittiselle agendalle turvallisuusongelmana
	-Säilyttää objektiivisen vertailukohdan	

Lähde: Buzan & Hansen 2009, 34.

Turvallisuus ei ole neutraali konsepti. Ajatus turvallisuudesta perustuu suurelta osin sen abstraktisuuteen ja siihen, mitä yksilö pitää uhkana *omalle* turvallisuudelleen. Ken Boothin mukaan turvallisuuden konseptissa ilmenee samoja ongelmia kuin terrorismissa: sanan arkikäyttö on yksinkertaista, mutta siihen syventyessä on lähes mahdotonta löytää sellaista määritelmää, joka olisi universaalisti hyväksyttävä. Booth hylkää Buzanin idean siitä, että turvallisuus olisi pohjimmiltaan selviytymistä. Esimerkkinä hän antaa pakolaisleirit sota-alueilla, joissa ihmiset selviävät, mutta eivät ole turvassa. Boothin käsityksen mukaan turvallisuus voidaan nähdä instrumentaalisena arvona, joka vapauttaa kohteen enemmän tai vähemmän elämää määräävistä rajoituksista ja mahdollistaa erilaiset elämän mahdollisuudet.¹¹² Tämä on hyvin yksilölähtöinen ajatus verrattuna esimerkiksi perinteiseen turvallisuuskäsitykseen, jossa ensisijaisena kohteena ovat valtiot.

2.2.1. Perinteinen turvallisuuskäsitys

Perinteisen käsityksen mukaan turvallisuus on itsenäisen valtion puolustusta ulkoista uhkaa vastaan, mikä on ollut vahvasti voimissaan politiikan tutkimuksen alalla¹¹³. Buzan, Wæver ja de Wilde kutsuvat tätä käsitystä sotilaallis-poliittiseksi ymmärrykseksi turvallisuudesta¹¹⁴. Traditionaalisen määritelmän mukaan turvallisuuden ytimen muodostivat valtion oman alueen ja

¹¹² Booth 2005, 22.

¹¹³ Zender 2009, 9-10.

¹¹⁴ Buzan, Wæver & de Wilde 1988, 21.

arvojen puolustaminen vierasta valtaa vastaan¹¹⁵. Perinteinen turvallisuuskäsitys on liitetty usein poliittiseen realismiin. Tälle käsitykselle turvallisuus on selkeästi määritelty valtion turvallisuuden sotilaallisena ulottuvuutena, ja konseptin syventäminen vain vähentää sen käytön hyödyllisyyttä politiikan kentällä.¹¹⁶ Sotilaallisen voiman ulottuvuudella nähdään perinteisesti kolme funktiota: alueiden valtaaminen, niiden vartiointi ja niiden puolustaminen ulkoista sotilasvoimaa vastaan¹¹⁷.

Perinteisesti tämän turvallisuuskäsityksen pohjalta uhka nähtiin vieraana valtiona, mutta nykyään tämän uhan roolin ovat saaneet entistä enemmän myös ei-valtiolliset toimijat, kuten terroristijärjestöt. Usein tällaista uhkaa vastaan puolustautuminen kätkeytyy ”sisäisen turvallisuuden”¹¹⁸ käsitteen alle.

On vielä syytä erotella toisistaan sotilaallinen ja poliittinen turvallisuusuhka, vaikka erityisesti nykypäivänä nämä ovat toisistaan riippuvaisia. Poliittisiin turvallisuushkiin kuuluvat esimerkiksi valtion hallinto-organisaatioiden horjuttaminen, jota voidaan joskus käyttää valmisteluna sotilaalliseen hyökkäykseen, ja nämä poliittiset uhat voivat tulla sekä valtion ulko- että sisäpuolelta¹¹⁹. Sotilaallisella sektorilla toimija on usein, mutta ei kuitenkaan aina, valtio. Buzanin mukaan perinteisen turvallisuuskäsityksen ytimessä on valtion selviytyminen. Tätä taustaa vasten on usein nähty, että kaikki sotilaallinen toiminta olisi tätä selviytymistä tukevaa turvallisuustoimintaa, mutta Buzan kritisoi tätä näkemystä siksi, että nykyisin monessa kehittyneessä demokratiassa asevoimien ainoa tarkoitus ei ole enää turvata valtion olemassaoloa, vaan painopistettä on siirretty myös humanitaarisiin toimiin.¹²⁰

Poliittisella sektorilla turvallisuutta on perinteisesti määritelty osana valtion periaatteita, kuten suvereniteettia ja ideologiaa. Suvereniteettia voi periaatteessa uhata mikä tahansa, joka uhkaa valtion tunnustusta, legitimitettä tai hallitsevaa auktoriteettia.¹²¹ Sotilaallista ja poliittista turvallisuusulottuvuutta tarkasteltaessa on perusteltua väittää, että nämä kietoutuvat vääjäämättömästi toisiinsa. Ne nähdään tärkeänä osana sitä keskustelua, jota käydään

---

¹¹⁵ Booth 2005, 23.

¹¹⁶ Smith 2005, 27.

¹¹⁷ Ullman 1991, 23.

¹¹⁸ ”Homeland security” tai ”national security”

¹¹⁹ Buzan 1991, 118-119.

¹²⁰ Wæver, Buzan & de Wilde 1988, 22.

¹²¹ Mts.

terrorismintorjunnasta ja siihen liittyvistä turvallisuuskysymyksistä. Carl von Clausewitz totesi jo 1800-luvun alussa, että sota tulisi nähdä poliittisena¹²². Tällä Clausewitz tarkoitti, että sotilaallista voimankäyttöä tulisi tarkastella siinä kontekstissa, jota se palvelee¹²³.

Vuoden 1983 turvallisuutta ja uhkia käsittelevässä merkkiteoksessaan *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations* Buzan korostaa sotilaallisten uhkien olevan kansallisten turvallisuushuolien ytimessä, sillä tällaiset toimet usein uhkaavat valtion kaikkia osalualueita. Sotilaallisilla uhilla on usein myös poliittiset motiivit, kuten maa-alueiden kaappaus tai hallituksen kaataminen.¹²⁴ Tämä liittyy aiemmin mainittuun konseptiin turvallisuuden sotilaallis-poliittisesta ymmärryksestä. Samassa teoksessa Buzan myös mainitsee, että vieraiden valtioiden ollessa pääasiallinen ulkoisen uhan lähde myös ei-valtiolliset toimijat, kuten terroristijärjestöt saattavat omaksua tätä roolia¹²⁵. Tämän kehityksen voidaan perustellusti nähdä jatkuneeksi nykypäivään asti. Buzanin merkittävimpiä havaintoja oli kuitenkin turvallisuuskäsityksen laajeneminen. Turvallisuuskeskustelua oli pitkään hallinnut keskittyminen ainoastaan sotilaalliseen ulottuvuuteen, mutta valtioiden kohtaamien uusien haasteiden valossa keskusteluun liittyivät myös taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen turvallisuus. Smith argumentoi, että tämä turvallisuuden käsitteen laajennus oli tärkeää syyskuun 2001 iskujen valossa, sillä keskustelu erilaisista terrorismin vastaamiskeinoista oli huomattavasti laajempi kuin pelkkä sotilaallinen turvallisuus.¹²⁶

Turvallisuus ja uhat ovat vääjäämättä yhteydessä toisiinsa. Buzan argumentoi, että turvallisuudesta voidaan tehdä poliittinen ongelma vasta sitten, kun ymmärretään uhkien luonne ja niiden kohteen haavoittuvaisuudet. Valtiot, jotka Buzanin mukaan ovat pääasiallisia turvallisuustoimijoita, voivat joko keskittyä oman turvallisuuden nimissä vähentämään sen omia haavoittuvaisuuksia sisäisesti tai pyrkiä vähentämään ulkoisia uhkia kohdistamalla toimia niiden lähteisiin.¹²⁷

---

¹²² Clausewitz 1980.

¹²³ Baldwin 1995, 130.

¹²⁴ Buzan 1983, 76.

¹²⁵ Mt., 83.

¹²⁶ Smith 2005, 33.

¹²⁷ Buzan 1991, 112-113.

Kaikista uhista ei kuitenkaan tule turvallisuuskysymyksiä, vaan turvallisuuskysymyksen muodostuminen perustuu uhan luonteeseen ja siihen, miten kohde kokee sen. Buzanin mukaan tärkeitä mittareita tähän ovat uhan *etäisyys* ja *intensiteetti*¹²⁸. Etäisyys voi tässä kontekstissa tarkoittaa valtioille sekä todellista että epätodellista etäisyyttä. Tämä tarkoittaa sitä, että turvallisuusuhaksi voidaan kokea sekä maantieteelliseltä etäisyydeltään läheinen uhka (kuten aggressiivinen naapurivaltio) tai maantieteellisesti kaukainen, mutta strategisesti suuri uhka (esimerkiksi Yhdysvaltojen intressien priorisointi Persianlahdella). *Ajallinen etäisyys* keskittyy puolestaan enemmän aikaan kuin paikkaan. Kun turvallisuusuhkia pohditaan ajallisen etäisyyden kautta, keskitytään siihen, onko uhka välitön vai ajankohtainen vasta tulevaisuudessa. Tällaisiin arviointeihin liittyy aina epävarmuustekijöitä ja kyse on lopulta *todennäköisyyksistä*.¹²⁹ Tämän kaltaiset turvallisuusarviot ovat turvallisuuspolitiikan pääasiallinen ulottuvuus. Uhkia arvioidessa todennäköisyyksiä verrataan seurauksiin ja näiden arvioiden pohjalta tehdään turvallisuutta koskevat poliittiset päätökset.¹³⁰

Uhkiin ja niiden arviointiin vaikuttavat myös historialliset ulottuvuudet. Uhkia, jotka ovat olleet olemassa historiallisesti, usein arvioidaan kriittisemmin. Tällaisia historiasta kumpuavia turvallisuusuhkia ovat esimerkiksi sotien aikaiset miehitykset, ja historiaan liittyvät pelot saattavat sumentaa rationaalista arvostelukykä ja johtaa siihen, että tietynlaiset uhat koetaan vakavammiksi kuin ne objektiivisesti ovat.¹³¹ Buzan yhdistää historia-, todennäköisyys- ja etäisyysulottuvuudet muodostaakseen käsityksen uhan intensiivisyydestä (Kuvio 2).

Kuvio 2: Matalan ja korkean intensiteetin uhkien luokittelu.

Matalan intensiivisyyden uhka	Korkean intensiivisyyden uhka
Hajanainen	Täsmällinen
Kaukainen (maantieteellinen)	Läheinen (maantieteellinen)
Kaukainen (ajallinen)	Läheinen (ajallinen)
Epätodennäköinen	Todennäköinen
Vähäiset seuraukset	Merkittävät seuraukset
Historiallisesti neutraali	Historiallisesti latautunut

Lähde: Buzan 1991, 140

¹²⁸ "Range" ja "intensity"

¹²⁹ Buzan 1991, 135-137.

¹³⁰ Archer 2001, 7. Ks myös Buzan 1991, 137.

¹³¹ Buzan 1991, 137-140

2.2.2. Kööpenhaminan koulukunta ja turvallistaminen

Turvallisuuskeskusteluun liittyy oleellisesti ennustukset siitä, mitä tapahtuu jos turvallisuustoimia suoritetaan tai ei suoriteta. Yhteiskunnat eivät toimi suljetussa, mekaanisessa ja deterministisessä tilassa, joten turvallisuusongelmia on mahdotonta ennustaa tieteellisesti ja uhkien laadun määrittely on aina subjektiivista. Tästä syystä jonkin asian turvallistaminen on aina tietoinen poliittinen valinta.¹³² Tämä entisestään puoltaa sitä väitettä, että turvallisuuskeskustelu on väistämättä sidoksissa politiikkaan.

Kööpenhaminan koulukunnan käsite sitoutuu perinteisesti Buzanin, Wæverin ja de Wilden teorioihin ja töihin. Kööpenhaminan koulukunnan pyrkimyksenä oli laajentaa perinteistä turvallisuuskäsitystä kattamaan useampia eri sektoreita. Näitä sektoreita ovat sotilaallinen, poliittinen, taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen. Tällä pyrittiin irtautumaan suppeasta turvallisuuskäsityksestä, jonka ytimessä oli pääasiassa sotilaallinen ulottuvuus. Sotilaallinen sektori nähtiin perinteisen turvallisuuskäsityksen mukaisena voimankäyttönä ja voimallisena suostutteluna, poliittinen sektori auktoriteetin ja tunnustamisen suhteen, taloudellinen sektori vaihtona ja tuottavuutena, sosiaalinen sektori kollektiivisena identiteettinä ja ympäristöllinen sektori ihmisen käyttäytymisen ja biosfäärin suhteen.¹³³

Buzan pohti niitä ominaisuuksia, jotka tekevät jostain asiasta turvallisuusongelman, erityisesti politiikan kontekstissa. Hän esitti vastauksen näihin ominaisuuksin sotilaallis-poliittisessa kontekstissa. Tässä kontekstissa turvallisuuden pohjimmainen tarkoitus on selviytyminen, ja potentiaalinen turvallisuusongelma uhkaa turvallisuuskohteen olemassaoloa. Tästä syystä turvallisuuskohteiden olemassaoloa haastavien turvallisuusuhkien erityinen luonne vaatii ja oikeuttaa erityisiä toimenpiteitä. Turvallistaminen voidaan nähdä politisoinnin äärimmäisenä muotona. Mikäli turvallistamista suorittava toimija kykenee priorisoinnin ja kiireellisyyden argumenteilla vapauttamaan itsensä ja turvallistamansa asian tavanomaisista ja sitovista menettelyistä ja säännöistä, kysymys on asian turvallistamisesta. Tämä toimija ei kuitenkaan suoraan tee asiasta turvallistettua, vaan se tekee turvallistamisliikkeen ja -yrityksen. Turvallistamisen

---

¹³² Buzan, 1998, 32.

¹³³ Mt., 7-8.

määrittelee yleisö, jolle turvallistamisliike esitetään. Asia on näin ollen turvallistettu silloin, kun tämä turvallistamisliike hyväksytään tämän yleisön, eli usein kansalaisten, taholta.¹³⁴ Turvallistamisliike ei siten yksinään turvallista yksittäistä asiaa, mikäli se ei ole menestyksellinen yleisön silmissä ja mielessä.

Turvallistaminen on näin ollen läheisessä yhteydessä aiemmin mainittuun diskursiiviseen turvallisuuskäsitykseen, jonka mukaan turvallisuus ei perustu objektiivisuuteen, vaan puheeseen ja retoriikkaan. Tämän prosessin kautta uhat tuodaan poliittiselle agendalle turvallisuusongelmana.

Buzan ja Hansen totesivat, että diskursiivisessa turvallisuuskäsityksessä turvallisuus perustuu puheeseen, mikä turvallistamisen kentällä tarkoittaa, että se perustuu *puheaktiin*¹³⁵. Onnistunut puheakti on yhdistelmä kieltä ja yhteiskuntaa. Puheessa käytetty kieli ja puheen tuottavan ja vastaanottavan osapuolen luonne määrittää sen, onko turvallistamisen puheakti menestyksellinen.¹³⁶

Turvallistamiskeskustelu nousi pinnalle erityisesti vuoden 2001 iskujen jälkeen. Monet kriitikot pelkäsivät iskujen jälkeen, että iskut turvallistettaisiin sen sijaan, että niitä käsiteltäisiin rikollisena toimintana¹³⁷. Tätä problematiikkaa käsiteltiin jo aiemmassa luvussa. Presidentti George W. Bushin hallinto teki retoriikallaan ja toiminnallaan Al-Qaidan ja terrorismin kukistamisesta juridisen tai poliittisen toimen sijaan sotilaallisen, ja terrorismintorjunnan nimissä tehdyt säädökset uhkasivat yksilöllistä turvallisuutta ja yksilöllisiä oikeuksia länsimaissa. Terrori-iskuun vastaaminen siirtyi selkeästi normaalien poliittisten käytäntöjen ulkopuolelle, ja esimerkiksi Isossa-Britanniassa kierrettiin vanhoja oikeusvaltion periaatteita ja lakeja tähän uhkaan vedoten.¹³⁸

---

¹³⁴ Wæver et al. 1998, 21, 25.

¹³⁵ "Speech act".

¹³⁶ Buzan & Hansen 2009.

¹³⁷ Smith 2005, 34

¹³⁸ Mt., 34

2.2.3. Uusia turvallisuuskäsityksiä

Graeme Cheeseman esitti vuonna 2005, että maailma on muutoksen tilassa, jota leimaavat nopea muutos, uudet turvattomuuden lähteet ja ristiriitaiset trendit turvallisuuskustelussa.¹³⁹ Alati muuttuvat turvallisuuspoliittiset selonteot ja epävarmuuden aikaa käsittelevien artikkeleiden suuri määrä viittaisivat siihen, että tämä näkemys on edelleen relevantti. Perinteisiä sotadoktriineja ja konsepteja on alettu laajentaa ja täydentää entistä enemmän esimerkiksi rauhanturvaamisella ja konfliktinratkaisumenetelmillä. Cheeseman kuitenkin argumentoi, että erityisesti vuoden 2001 terrori-iskujen jälkeen oli havaittavissa, että useat länsimaiset turvallisuussuunnittelijat näkevät epäkonventionaaliset uhat ja ”uudet” turvattomuutta aiheuttavat tekijät edelleen konventionaalisessa kehyksessä, jossa sivuutetaan sosiaaliset, poliittiset ja historialliset kontekstit.¹⁴⁰

Kansainvälistä turvallisuusstrategista kenttää hallitsee edelleen pitkälti perinteinen ja sotilasulottuvuuteen perustuva käsitys, mitä on edesauttanut Yhdysvaltain strategiatutkimuksen valtavirta, jonka sotilashistoriallinen haara on pitkään dominoinut maan kansallista ja tätä kautta kansainvälistä keskustelua. Erityisesti vuoden 2001 iskujen jälkeen kriittistä ja monipuolista turvallisuusajattelua on sivuutettu, marginalisoitu ja leimattu.¹⁴¹ Ironisesti perinteiseen turvallisuuskäsitykseen palattiin hetkenä, jolloin uusia ja kriittisiä lähestymistapoja turvallisuuteen olisi kaivattu eniten. Tässäkin tutkielmassa tulee huomioida se problematiikka, joka kumpuaa länsimaisen turvallisuustutkimuksen valtavirrasta. Tällä tarkoitan länsimaista ja ensisijaisesti Yhdysvaltojen strategiatutkimuksen valtavirtaa, joka voidaan nähdä hyvin yksipuolisena.

Turvallisuuskohteella¹⁴² tarkoitetaan kohdetta, jota vastaan nähdään olevan eksistentiaalisia uhkia ja jolla on legitiimi syy selviytyä. Perinteisen turvallisuuskäsityksen mukaan tämä on nähty valtiona¹⁴³. Buzan argumentoi, että tämän turvallisuuskohteen oli oltava valtio kolmesta syystä: sen tulee hoitaa sisäisiä ja kansainvälisiä turvallisuusongelmia, se on pääasiallinen toimija turvattomuuden lieventämissä, ja se on hallitseva toimija kansainvälisessä poliittisessa systeemissä. Tätä käsitystä ovat kritisoineet muun muassa Booth, Smith sekä McSweeney. He

---

¹³⁹ Cheeseman 2005, 79

¹⁴⁰ Mts.

¹⁴¹ Mt., 80-81.

¹⁴² ”Referent object”.

¹⁴³ Wæver et al. 1998, 36.

keskittyvät yksilöiden turvallisuuteen ja emansipaatioon ja näkevät nimenomaan yksilön turvallisuuskohteena. Boothin mukaan valtiot ovat liian epäluotettavia turvallisuuskohteita, sillä osalla niistä on vahvat siteet turvallisuusliiketoimintaan ja valtiot ovat liian erilaisia luonteeltaan, jotta niitä voisi hyödyntää kattavan teorian perustana.¹⁴⁴ Kööpenhaminan koulukunta on lisäksi saanut kritiikkiä sen yhteiskunta- ja identiteettinäkemyksestä, joka esitetään objektivistisessä ja positivistisessä valossa eikä sosiaalisesti rakennettuna¹⁴⁵.

Johan Eriksson kritisoi Kööpenhaminan koulukuntaa ja sen turvallisuuskäsitystä keskittyen turvallisuuden käsitteeseen. Hänen mukaansa turvallisuus on sosiaalinen konstruktio, ja objektiiviset uhat ovat utopiaa. Hänen mielestään turvallisuuden kentällä on olemassa ainoastaan yrityksiä muokata jostain asiasta turvallisuusongelma liittämällä siihen turvattomuuden implikaatioita. Tämän argumentin valossa Eriksson esittää, että ne, jotka luovat asiasta ”turvallisuusongelman, tekevät analyttisen ratkaisun sijaan poliittisen päätöksen”.¹⁴⁶

Jef Huysmans on esittänyt, että Kööpenhaminan koulukunta ei huomio kulttuurisidonnaisia konteksteja teoriassaan. Tämän näkemyksen mukaan Kööpenhaminan koulukunnalla on vaikeuksia ymmärtää sosiaalisia ja kulttuurillisia haasteita turvallisuuden logiikassa. Kritiikin mukaan turvallistaminen kumpuaa tarpeesta turvallistaa, mikä saattaa olla pääasiallisesti länsimainen ymmärrys.¹⁴⁷ Lene Hansenin kritiikki tätä koulukuntaa kohtaan kohdistuu sen puutteisiin sukupuolen kontekstissa, sillä Buzanin ja Wæverin mukaan turvallisuus on nimenomaan yhteiskunnallista turvallisuutta, jossa sivuutetaan yksilöt, sukupuoli ja ryhmät. Turvallisuuden ja turvallistamisen näkeminen retoriikkana ja puheena jättää huomiotta esimerkiksi konservatiivisten ja uskonnollisten valtioiden kunniamurhat, joista on lähes mahdotonta puhua ja näin ollen joita on mahdotonta turvallistaa. Lisäksi Hansen katsoo, että sukupuolinen turvallisuus ei mahdu Buzanin ja Wæverin ajatukseen turvallisuuskohteesta.¹⁴⁸ Tähän feministiseen turvallisuuskäsitykseen Ann Tickner lisää vielä, että ainoastaan valtion näkeminen

---

¹⁴⁴ Smith 2005, 32-33, ks. myös McSweeney 1999 & Booth 2005.

¹⁴⁵ Smith 2005, 35.

¹⁴⁶ Eriksson 1999, 315.

¹⁴⁷ Huysmans 1998, 500.

¹⁴⁸ Hansen 2000, 299-300.

turvallisuuskohteena on ongelmallista siksi, että se ei ole neutraali turvallisuudentuottaja kaikille yksilöille ja ryhmille¹⁴⁹.

Perinteistä turvallisuuskäsitystä on kritisoitu sen kapeudesta johtuen. Bill McSweeney näkee, että juuri tämän kapeakatseisuuden vuoksi perinteinen turvallisuuskäsitys ei pysty vastaamaan nykyajan haastaviin turvallisuushkiin. Hän näkee turvallisuuden ytimen muodostuvan yksilöiden emansipaatiosta mukaillen kriittistä näkemystä, jonka mukaan turvallisuuskohde on valtion sijaan yksilö. Tässä näkemyksessä turvallisuuteen liittyy yksilöiden valintoja ja moraalikysymyksiä, jossa on mahdotonta olla suosimatta yhtä turvallisuusmallia toisen yli. Hän argumentoi, että yhteiskunta ei ole deterministinen ja että ”turvallisuuskeskustelussa on järkeä vain, jos siinä nähdään yksilöt turvallisuuskohteina tai subjekteina”.¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ Tickner 1995, 191. Ks myös Tickner 2001.

¹⁵⁰ McSweeney 1999, 207-209.

3. TUTKIMUSTEHTÄVÄT JA TUTKIMUSAINEISTO

Terrorismista, turvallisuudesta ja uhista käydyn teoreettisen keskustelun perusteella on havaittavissa, että näiden termien määrittely ei ole täysin yksiselitteistä. Tämä teoreettinen viitekehys ja termeihin liittyvät problematiikat sekä erilaiset näkemykset on kuitenkin syytä pyrkiä avaamaan ja selittämään, jotta näitä ilmiöitä voidaan tarkastella reaali maailmassa. Tämän kontekstin läpikäyminen mahdollistaa näiden ilmiöiden ja niiden välisten suhteiden perusteellisemman tarkastelun.

Johdannossa asetin tutkielmani tavoitteeksi vastata siihen, minkälaisena turvallisuusuhkana Iso-Britannia näkee terrorismin, miten Iso-Britannia pyrkii terrorismia torjumaan ja miten nämä käsitykset ja torjuntakeinot ovat mahdollisesti muuttuneet 2000-luvulla. Vastatakseni näihin kysymyksiin tarkastelen primääriaineistonani yhteensä yhdeksää Ison-Britannian virallista dokumenttia: seitsemää sisäministeriön CONTEST¹⁵¹-dokumenttia vuosilta 2006-2015 ja kahta maan hallituksen laatimaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa¹⁵² vuosilta 2010 ja 2015. CONTEST-strategiat ja turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot ovat Ison-Britannian pääasiallisia 2000-luvun terrorismintorjunnan asiakirjoja, ja tästä syystä on perusteltua huomioida nämä kaikki tutkielmassani.

CONTEST on ollut 2000-luvulla Ison-Britannian pääasiallinen terrorismiin ja sen torjuntaan keskittyvä strategia. Strategia määrittelee terrorismia ja avaa sen torjuntaa Ison-Britannian näkökulmasta. Ensimmäinen CONTEST laadittiin vuonna 2003, mutta se julkistettiin vasta kolme vuotta myöhemmin¹⁵³. Tämän jälkeen strategiaa päivitettiin vuonna 2011 ja vuosittaisia raportteja on julkaista vuodesta 2012 lähtien.¹⁵⁴ Ensimmäisessä julkaistussa CONTEST-dokumentissa ilmoitetaan strategian ensisijainen tavoite, joka on säilynyt nykypäivään asti:

“Iso-Britannia on vuodesta 2003 ottanut käyttöön pitkän tähtäimen strategian torjuakseen kansainvälistä terrorismia ja sen takana olevaa ääriajattelua. Tavoite on

---

¹⁵¹ *Counter-Terrorism Strategy*. Ison-Britannian sisäministeriön laatima terrorismintorjunnan strategia.

¹⁵² *National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review, SDSR*. Ison-Britannian hallituksen laatima laaja selvitys ja kartoitus maata koskevista turvallisuusuhista ja niihin varautumisesta.

¹⁵³ Tästä eteenpäin viitataan tähän vuoden 2006 strategiaan.

¹⁵⁴ Ison-Britannian hallituksen kotisivut, 2015.

vähentää kansainvälisen terrorismin riskiä, jotta kansalaiset voivat elää päivittäistä elämäänsä vapaasti ja luottavaisesti.”¹⁵⁵

Vuoden 2011 jälkeiset CONTEST-raportit keskittyvät kuvailemaan Ison-Britannian kokemaa terroristiuhkaa, sen muutoksia sekä raporttivuoden tapahtumia ja tilastoja. Katsauksissa pyritään käymään mahdollisimman yksityiskohtaisesti läpi ne toimenpiteet, millä hallitus pyrkii turvaamaan kansalaisiaan terrorismilta. Terrorismintorjunnan luonteen vuoksi osa tästä strategiasta, kuten maan omien haavoittuvien kohteiden tunnistaminen, on salaista. Tästä huolimatta CONTEST ja turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot antavat mielestäni kattavan kuvan siitä, minkälaista terrorismintorjuntaa Iso-Britannia harjoittaa, tai ainakin pyrkii harjoittamaan, ja miten tämä on mahdollisesti muuttunut vuosien varrella. Tutkielmani kannalta ei ole esimerkiksi niinkään relevanttia, mitä yksilöllisiä rakennuksia tai infrastruktuuria Iso-Britannia priorisoi torjunnassaan, vaan mielenkiinto keskittyy enemmän siihen, onko tämä suojaus ja kohteen lujittaminen kuinka suuri prioriteetti laajemmassa terrorismintorjunnan kontekstissa. Asiakirjoista saadaan myös hyvä käsitys siitä, minkälaisena turvallisuushkana terrorismi nähdään ja mitkä turvallisuuskäsitykset mahdollisesti nousevat säännöllisesti pinnalle.

Vuosien 2006, 2009 ja 2011 strategiat antavat kattavamman kuvan CONTEST:n luonteesta ja tavoitteista, kun taas vuosittaiset raportit ovat enemmänkin katsauksia menneeseen vuoteen, strategian toimivuuteen sekä tulevaisuuden haasteisiin. Vuosien 2010 ja 2015 puolustus- ja turvallisuuspoliittiset selonteot puolestaan antavat laajemman käsityksen Ison-Britannian turvallisuustavoitteista, joista tarkastelen kaikkia terrorismiin liittyviä osioita ja konteksteja. Lisäksi hyödynnän yllä mainittuja juridisia ja poliittisia asiakirjoja. Näitä tarkastellessa uskon saavani hyvän käsityksen Ison-Britannian terrorismintorjunnan luonteesta ja sen muutoksista 2000-luvulla.

Ison-Britannian terrorismintorjunta jakautuu CONTEST-strategioissa neljään päähaaraan: seuranta, ennaltaehkäisy, suojeleminen sekä valmistautuminen¹⁵⁶. Alahaarojen edelleen voimassa olevat tarkoitukset esitellään vuoden 2006 CONTEST-strategiassa seuraavasti¹⁵⁷:

- Seuranta – pysäyttää terroristihyökkäykset

---

¹⁵⁵ CONTEST 2006, 9.

¹⁵⁶ ”The Four P’s: Pursue, Prevent, Protect, Prepare”.

¹⁵⁷ CONTEST 2006, 6.

- Ennaltaehkäisy – estää kansalaisten radikalisoituminen ja pysäyttää terroristien tukeminen
- Suojeleminen – vahvistaa kykyä puolustautua terroristihyökkäyksiltä
- Valmistautuminen – lieventää terroristihyökkäyksen vaikutuksia

Puolustus- ja turvallisuuspoliittisista selonteista saa puolestaan hieman syvempää kontekstia terrorismintorjunnalle. Niissä vastataan myös kysymyksiin siitä, *miksi* terrorismintorjunta on maalle tärkeää eritellen ilmiön vaikutuksia kansalliselle ja kansainväliselle turvallisuudelle. Tämä kysymys on relevantti siinä kontekstissa, jossa tarkastellaan sitä, minkälaisena turvallisuushkana Iso-Britannia näkee terrorismin.

Osa aineistostani koostuu siitä lainsäädännöstä, jota on valmisteltu ja toimeenpantu Isossa-Britanniassa. Erityisesti uusi lainsäädäntö antaa mielestäni relevanttia tietoa siitä, miten terrorismin uhkaan pyritään maassa vastaamaan ja minkälaista turvallisuuskäsitystä niiden voidaan nähdä noudattavan. Lisäksi lainsäädäntö on kiinteä osa laajemman terrorismintorjuntastrategian seurantahaaraa. Mielenkiintoista on myös tarkastella, löytyykö lainsäädännöstä sellaisia politiikan ja yleisen oikeuskäytännön yläpuolelle nousevia trendejä, jotka voidaan nähdä olevan osa uhan turvallistamista. Tämän kaltaiset asiakirjat ja asiakirjojen tulevaisuudensuunnitelmat tukevat mielestäni entisestään sitä kuvaa, jota Ison-Britannian terrorismintorjunnasta on mahdollista hahmottaa.

Tutkielmani analyysiosiossa tarkastelen Ison-Britannian hallitusten julkaisemia asiakirjoja, selontekoja ja strategioita sekä niiden luonnetta ja fokusta. Analyysin tavoite on vastata aineiston perusteella siihen, miten Iso-Britannia suhtautuu terrorismiin, miten maa pyrkii sitä torjumaan ja minkälaisia mahdollisia painopisteiden muutoksia näissä käsityksissä ja torjuntakeinoissa on 2000-luvulla havaittavissa. Tarkastelen näiden tutkielmani kannalta merkittävimpien dokumenttien sisältöä Ison-Britannian terrorismintorjunnan luonteesta ja keinoista. Analyysin edetessä peilaan aineiston havaintoja aiemmin esitettyihin teorioihin ja keskusteluun turvallisuudesta sekä terrorismin luonteesta ja sen torjunnasta. Aineiston kronologinen tarkastelu mahdollistaa erityisesti sekä Ison-Britannian terrorismintorjunnan painopisteiden ja niiden mahdollisten muutosten havaitsemisen.

4. TUTKIMUSMENETELMÄ

Vastatakseni asettamaani tutkimuskysymykseen analysoin Ison-Britannian terrorismintorjunnan ja siihen sovellettavan strategian keskeisiä dokumentteja kvalitatiivisen sisällönanalyysin keinoin. Sisällönanalyysi on kvalitatiivinen tutkimusmetodi kuvailemaan kvalitatiivista materiaalia systemaattisella tavalla. Sisällönanalyysi on erityisen hyödyllinen työkalu analysoimaan suurta määrää sellaista aineistoa ja dataa, johon liittyy väistämättä tulkintakysymyksiä. Margrit Schreierin mukaan kvalitatiivinen aineisto ei ikinä sinänsä ”selitä itseään”, eikä se anna itselleen merkitystä. Merkitys syntyy siitä, minkä selityksen vastaanottaja antaa puheelle, kuville tai tutkielmani tapauksessa kirjoitukselle. Aineiston muuttaminen merkitykseksi on monimutkainen prosessi, johon vaikuttavat erilaiset tekijät, kuten tulkitsijan näkemys aineistosta, hänen taustansa, mielentilansa ja senhetkiset ennakkotiedot ja -käsitykset asiasta tai ilmiöstä. Schreierin mukaan merkitys ei ole annettua, vaan vastaanottaja rakentaa sen itse.¹⁵⁸

Jotkut selitykset ja merkitykset ovat kuitenkin pitkälti standardoituja. Esimerkkinä voidaan antaa vaikka omenoiden ja appelsiinien määrä kulhossa. Tällöin selityksen antaminen kyseisestä asiasta ei vaadi vastaanottajalta erityisiä tulkintataitoja.¹⁵⁹ Kuitenkin tämän tutkielman kontekstissa valtioin turvallisuuteen liittyvien dokumenttien merkitys ja selitys voi vaihdella tutkijasta ja tulkinnoista riippuen. Myös Schrier näkee dokumentit esimerkkinä otollisesta materiaalista, johon sisällönanalyysia voi soveltaa menetelmän systemaattisuuden ja joustavuuden vuoksi. Monimutkaisten strategioiden ja muiden asiakirjojen analysointi ja niihin liittyvien muutosten havainnointi vaatiikin ensisijaisesti tulkintaa. Nämä ovatkin sisällönanalyysimenetelmän vahvuuksia ja tästä syystä koen sisällönanalyysin sopivan erityisen hyvin tutkielmani menetelmäksi.

Schrier toteaa, että sisällönanalyysin toimivuuden ja sen reliabiliteetin kannalta on ensisijaisen tärkeää analysoida *kaikkea* tutkimuksen aineistoa. Muuten Schrierin mukaan on todennäköistä, että tutkija sivuuttaa ne osat aineistosta, jotka eivät tue niitä konsepteja ja ideoita, joita tutkija tuo tutkimuksessaan esille. Schrierin mukaan tutkijalla on ennakkokäsityksiä, vaikka hänellä ei olisikaan varsinaista hypoteesia. Robert Weberin lisää, että aineistoa analysoidessa

---

¹⁵⁸ Schreier 2012, 2.

¹⁵⁹ Mts.

sisällönanalyysin keinoin sitä tulisi käsitellä kokonaisuutena, jotta aineiston semanttinen kokonaisuus säilyisi.¹⁶⁰ Aineiston valintaa ja sen kokonaisuuden säilyttämistä perustelin edellisessä luvussa. Tämä kokonaisuuden säilyttäminen onkin sisällönanalyysin kaltaiselle tutkimusmenetelmälle tärkeää.

Schrier toteaa, että sisällönanalyysin tarkoitus tai edes mahdollisuus ei ole kuvailla aineiston täyttä merkitystä, vaan tutkijan asettamia yksilöllisiä konteksteja, sektoreita ja ulottuvuuksia¹⁶¹. Tästä syystä esimerkiksi laajemmissa turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteoissa tarkastelen selkeästi määriteltyä osiota laajemmasta kokonaisuudesta, toisin sanoen terrorismia ja sen torjuntaan isommassa turvallisuuspoliittisessa kentässä ja sen kontekstissa. Tutkijan on tässäkin tutkielmassa hyvä kuitenkin tiedostaa omaavansa myös tiedostamattomia ennakko-oletuksia ja -käsityksiä aihepiiristä, mutta näitä analyysiin ja näin ollen tutkielmaan negatiivisesti vaikuttavia tekijöitä on kuitenkin mahdollista minimoida Schrierin ja Weberin mainitsemilla keinoilla.

---

¹⁶⁰ Weber 2011, 2.

¹⁶¹ Schreier 2012, 3.

5. AINEISTON ANALYYSI

5.1. Terrorismia koskeva lainsäädäntö Isossa-Britanniassa

Tämän luvun tarkoitus on tuoda lukijalle esiin ne merkittävimmät lakiuudistukset, jotka maassa on 2000-luvulla suoritettu. Isolla-Britannialla on pitkät perinteet terrorismista ja sen torjunnasta. Tämä kamppailu alkoi jo 1800-luvulla irlantilaisten nationalistisella terrorismilla, joka jatkui väkivaltaisena aina 2000-luvulle saakka¹⁶². Ensimmäiset terrorismia koskevat lainsäädäntöuudistukset tehtiin jo 1970-luvulla pohjois-irlantilaisen terrorismin kitkemiseksi, mutta nämä säädökset olivat kuitenkin tarkoitettu vain tilapäisiksi hätätoimenpiteiksi.¹⁶³ Tarkastellessani Ison-Britannian terrorismia koskevaa lainsäädännöllistä ulottuvuutta pyrin kiinnittämään huomion terrorismintorjunnan kannalta merkittävimpiin uudistuksiin, ehdotuksiin ja pykäliin. Lakiuudistukset ovat kuitenkin suuria kokonaisuuksia, joita on mahdotonta käydä läpi seikkaperäisesti lyhyessä osiossa.

2000-luvulla erityisesti fundamentalistisen islamin innoittama terrorismi on vallannut yleisen terrorismidiskurssin, ja tähän turvallisuusuhkaan Ison-Britannian parlamentti reagoi jo vuonna 2000, kun uusi terrorismia koskeva laki¹⁶⁴ tuli maassa voimaan. Tätä lakia pidetään edelleen Ison-Britannian terrorismintorjunnan kulmakivenä¹⁶⁵. Vuoden 2000 terrorismilaki laajensi terroristin määritelmää koskemaan myös Ison-Britannian kansalaisuuden omaavia ja kansainvälisiä terroristeja. Vanhassa määritelmässä terrorismiksi luettiin ”väkivalta poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi”, mutta uuden lain myötä tätä laajennettiin koskemaan myös ideologisia ja uskonnollisia tavoitteita. Vuonna 2008 listaan lisättiin myös rodulliset tavoitteet. Määritelmän laajentaminen on erittäin olennainen, sillä suurin osa poliisin ja tuomioistuimen valtuuksista johdetaan siitä¹⁶⁶. Tämä määritelmä, joka on edelleen virallisesti maassa voimassa, käsiteltiin kokonaisuudessaan tutkielman terrorismia koskevassa osuudessa. Samaan aikaan laki kriminalisoi terrorismin tai terroristien rahoittamisen ja tukemisen, terrorismia koskevan tiedon salassapidon sekä terrorismiin yllyttämisen. Lisäksi al-Qaidan kaltaiset järjestöt julistettiin lainsuojattomiksi.¹⁶⁷

---

¹⁶² Orttung 2006, 4.

¹⁶³ The Guardian 2009.

¹⁶⁴ Terrorism Act 2000.

¹⁶⁵ Peters 2016, x, ks. myös Fenwick 2002, 80.

¹⁶⁶ Fenwick 2002, 82.

¹⁶⁷ Terrorism Act 2000, part II, sections 11-13.

Vuoden 2000 terroristilaissa poliisin valtuuksia kasvatettiin merkittävästi. Lain nojalla mahdollistettiin terrorismista epäillyn henkilön pidätys seitsemäksi päiväksi ja voimaan astui kiistanalainen pykälä 44¹⁶⁸, joka valtuutti poliisin pysäyttämään ja tarkastamaan henkilön tai ajoneuvon määrätyillä alueilla (kuten Suur-Lontoossa) ilman merkittäviä epäilyksiä. Euroopan unionin ihmisoikeustuomioistuimien tuomitsi pykälän laittomaksi vuonna 2010¹⁶⁹, jonka jälkeen se kumottiin. Tuomion perusteena oli, että vallankäytön perusteet olivat liian laajasti määritelty, mikä mahdollistaisi väärinkäytökset, ja laki tulkittiin riittämättömäksi suojelemaan kansalaisten oikeuksia. Lakiin perustuvia tarkastuksia suoritettiin Isossa-Britanniassa vuonna 2008 vajaat 200 000 ja vuotta myöhemmin luku oli noussut 270 000:een¹⁷⁰. Pykälä oli herättänyt laajaa kritiikkiä jo vuosituhaten alussa, mutta tarkastusten jatkuvan kasvun voidaan nähdä olevan legitiimi huolenaihe kiistanalaisen pykälän väärinkäytöstä.

Vuoden 2000 terrorismilakia päivitettiin vuotta myöhemmin, pian syyskuun 2001 iskujen jälkeen. Laki¹⁷¹ vietiin parlamentin läpi pikavauhtia, ja silloisen pääministerin Tony Blairin mukaan lakiuudistuksen tarkoitus oli ”auttaa maan hallitusta terrorismin vastaisessa sodassa”. Vuoden 2001 lain neljäs pykälä muun muassa antoi sisäministeriölle valtuudet pitää ulkomaalaisia terrorismista epäiltyjä henkilöitä pidätettyinä ilman määräaika, syytteitä tai oikeudenkäyntiä¹⁷². Tämä pykälä sai erityisen paljon kritiikkiä, sillä sen nähtiin rikkovan ihmisoikeuksia räikeästi¹⁷³. Laissa kiinnitettiin myös entistä enemmän huomiota terroristien ja terroristijärjestön taloudelliseen ulottuvuuteen: se valtuutti viranomaiset jäädyttämään terrorismista epäillyn tahon varat tutkimuksen alkuvaiheessa sekä velvoitti taloudelliset instituutiot, kuten pankit, ilmoittamaan viranomaisille, mikäli ne epäilivät tapahtuneen terrorismiin kohdistunutta rahoitusta.¹⁷⁴ Tämän jälkeen terrorismiin liittyvä lainsäädäntö pysyi vuoteen 2005 asti lähes muuttumattomana. Suurin muutos nähtiin vuoden 2003 laajemmassa rikoslain uudistuksessa¹⁷⁵,

---

¹⁶⁸ Terrorism Act 2000, part V, section 44.

¹⁶⁹ The Guardian 2010. Ks. myös Liberty Human Rights.

¹⁷⁰ Human Rights Watch 2010, 12.

¹⁷¹ Anti-Terrorism, Crime and Security Act 2001.

¹⁷² Mt, part IV.

¹⁷³ Orttung 2006, 4.

¹⁷⁴ Human Rights Initiative 2002, ks. myös The Guardian 2009a.

¹⁷⁵ Criminal Justice Act 2003.

jossa terrorismista epäiltyjen henkilöiden mahdollinen pidätysaika kaksinkertaistettiin seitsemästä päivästä neljääntoista.¹⁷⁶

Vuonna 2004 Ison-Britannian oikeusjärjestelmä tuomitsi vuoden 2001 terrorismilain 4. pykälän laittomasti ja ihmisoikeuksia rikkovaksi. Tähän reagoitiin Labour-puolueen johtaman hallituksen toimesta vuotta myöhemmin, siten että voimaan astui uusi terrorisminvastainen lakiuudistus¹⁷⁷. Lain merkittävin uudistus oli määräajattoman pidättämisen korvaaminen ”valvontakäskyllä”¹⁷⁸, jonka tarkoitus oli valtuuttaa viranomaiset ja turvallisuuspalvelut valvomaan terrorismista epäiltyä henkilöä. Laki mahdollisti valvontakäskyn saaneelle henkilölle erilaisten määräysten antamisen, kuten keiden kanssa he saavat olla kontaktissa, kuinka he saavat käyttää puhelimiaan ja missä he saavat liikkua tai jopa työskennellä¹⁷⁹. Valvontakäskyn voimassaoloaika oli maksimissaan 12 kuukautta, mutta myös tätä voitiin myöhemmin jatkaa määräajattomasti¹⁸⁰. Lain mukaan käskyn laiminlyönnistä voi seurata sakkoja tai vankilatuomio¹⁸¹.

Terrorisminvastaisista lakiuudistuksista huolimatta Lontoossa tehtiin 7.7.2005 kolmen itsemurhapommituksen sarja, joka kohdistui metro- ja bussiliikenteeseen. Nämä iskut pakottivat hallituksen jälleen reagoimaan, ja uusi lainsäädäntö tuli voimaan vuonna 2006¹⁸². Laki kriminalisoi terrorismiin rohkaisemisen, yllyttämisen ja sen ”ihannoinnin”. Maksimirangaistus näistä uusista rikoksista on lain mukaan seitsemän vuoden vankeustuomio¹⁸³. Tämän lisäksi terrorismista epäiltyjen henkilöiden pidätysaika kaksinkertaistettiin jälleen (neljästätoista päivästä 28:aan)¹⁸⁴, vuoden 2000 terrorismilain kiistanalaista ”pysäytä ja tarkista” -pykälää laajennettiin¹⁸⁵ ja sisäministeriölle annettiin valtuudet kieltää terrorismia ihannoivat ryhmät¹⁸⁶.

---

¹⁷⁶ Criminal Justice Act 2003. part XIII, section 306.

¹⁷⁷ Prevention of Terrorism Act 2005.

¹⁷⁸ ”Control order”.

¹⁷⁹ Prevention of Terrorism Act 2005, parts I-II.

¹⁸⁰ Mt, part VI.

¹⁸¹ Mt, part IX.

¹⁸² Terrorism Act 2006.

¹⁸³ Mt., part I, section 1.

¹⁸⁴ Mt., part II, section 23.

¹⁸⁵ Mt., part II, section 29.

¹⁸⁶ Mt., part II, section 21.

Terrorismilainsäädäntöä tiukennettiin jälleen vuonna 2008¹⁸⁷. Tämän lain kiistanalaisin pykälä oli suunnitelma jatkaa edellä mainittua pidätysaikaa jälleen, tällä kertaa 28:sta päivästä peräti 42:een. Ehdotus sai valtavasti kritiikkiä, ja sen väitettiin esimerkiksi rikkovan räikeästi ihmisoikeuksia. Kritiikin seurauksena ehdotus lopulta poistettiin agendalta.¹⁸⁸ Lakiuudistus kuitenkin mahdollisti esimerkiksi sormenjälkien ja DNA:n ottamisen valvontakäskyn alaisena olevilta¹⁸⁹, syytteen jälkeisen kuulustelun terrorismilta epäillyiltä¹⁹⁰, tuomion kasvattamisen ”terrorismin yhteydestä”¹⁹¹ ja valvontakäskyn alaisuudessa olevan henkilön omaisuuden tai kodin tutkimisen¹⁹². Lisäksi valtiovarainministeriön valtuuksia keskeyttää Euroopan ulkopuolista, terrorismin rahoituksesta epäiltyä rahaliikennettä kasvatettiin¹⁹³. Varojen jäädytykseen tehtiin vielä lisää tiukennuksia vuonna 2010¹⁹⁴.

5.2. CONTEST 2006

Vuoden 2006 CONTEST-strategia aloitti Ison-Britannian järjestelmällisen ja määrätietoisin suhtautumisen erityisesti islamilaiseen terrorismiin. Kyseinen strategia oli laadittu alun perin jo kolme vuotta aiemmin, ja se voidaan nähdä olevan vastaus syyskuun 2001 terrori-iskuun ja sitä seuranneeseen Ison-Britannian aktiiviseen osallistumiseen ”terrorin vastaiseen sotaan” Afganistanissa ja myöhemmin Irakissa. Strategia oli näin ollen alun perin laadittu ennen vuonna 2005 Lontooseen tehtyä terrori-iskua, joka on edelleen suurin ja eniten ihmishenkiä vaatinut Ison-Britannian maaperällä tehty isku 2000-luvulla. Sitä kuitenkin päivitettiin ennen sen julkaisua, joten näin ollen se käsittelee myös Lontoon vuoden 2005 iskujen jälkeistä aikaa. Strategian ensimmäisellä sivulla painotettiin, että terrorismi ei ole uusi ilmiö, erityisesti Isolle-Britannialle, mutta terrorismin muodot olivat saaneet entistä enemmän kansanvälisiä piirteitä ja strategiassa viitataan erityisesti islamistien harjoittamaan terrorismiin. Strategiassa tehtiin myös selväksi, että trendin odotettiin jatkuvan ja terrorismin lisääntyvän entisestään lähitulevaisuudessa.¹⁹⁵

---

¹⁸⁷ Counter-Terrorism Act 2008.

¹⁸⁸ Abbas 2011, 163-164.

¹⁸⁹ Counter-Terrorism Act 2008, part, I section 10.

¹⁹⁰ Mt., part II, section 22.

¹⁹¹ Mt., part III, sections 30-33.

¹⁹² MT., part IV, section 78.

¹⁹³ Mt., part 6.

¹⁹⁴ Terrorist Asset-Freezing etc. Act 2010.

¹⁹⁵ CONTEST 2006, 1.

Terrorismin luonteen muutosta strategia kuvasi myös toteamalla, että Lontoon pommi-iskut toivat agendalle brittikansalaisten tekemät itsemurhaiskut¹⁹⁶.

Aiemmin tässä tutkielmassa tarkasteltiin Ison-Britannian terrorismin historiaa liittyen erityisesti Pohjois-Irlantiin. Vuoden 2006 strategian alkaa painottamalla sitä, että terrorismi on vanha ilmiö, ei sinänsä ole yllättävä. Vuoden 2006 strategia ei juurikaan käsitellyt Pohjois-Irlannista kumpuavaa terrorismia, vaan se mainitaan 33-sivuisessa strategiassa ainoastaan kaksi kertaa. Strategian mukaan suurimman terroriuhan ja turvallisuusriskin muodostavat radikalisoituneet yksilöt ja ryhmittymät, jotka käyttävät ”vääristynyttä”¹⁹⁷ ja omaan agendaan sopivaa versiota islamista tekojensa oikeuttamiseksi. Strategiassa ei pyritty vastakkainasetteluun muslimien kanssa yleisesti, vaan painotettiin yhteistyötä niiden muslimien ja yhteisöjen kanssa, jotka tuomitsevat terrorismin.¹⁹⁸

Jo tässä vaiheessa on havaittavissa, että Ison-Britannian terrorismintorjunnan painopisteet näyttivät keskittyvän teoriaosuudessa käsiteltyyn kansainväliseen islamilaiseen terrorismiin. Strategiassa esiteltiinkin tämänkaltaisen modernin terrorismin erityispiirteitä. Se on kansainvälistä, jossa yhdistyvät kansalliset ja kansainväliset piirteet. Tällä tarkoitetaan sitä, että terrorismia harjoittavat yksilöt saattavat olla koti- tai ulkomaan kansalaisia, joilla on usein uskonnollinen agenda ja jotka käyttävät uskontoa toimintansa oikeuttamiseen. Lisäksi uhka on monimuotoisempaa, ja se kumpuaa yhä laajemmasta kirjosta ryhmiä, verkostoja ja yksilöitä. Muutosta oli strategian mukaan havaittavissa myös näiden toimijoiden suhteessa valtioihin: aiemmin terroristit pyrkivät turvautumaan enemmän valtioiden suojeluun ja tukemiseen, mutta nykyajan terroristit ovat enemmän ei-valtiollisia toimijoita, jotka eivät tarvitse valtioiden tukea toimiakseen. Nämä toimijat kuitenkin hyödyntävät heikkojen valtioiden luomaa otollista ympäristöä esimerkiksi koulutus- ja värväystarkoituksiin.¹⁹⁹ Vuoden 2006 strategia sivuuttaakin hyvin pitkälti Hoffmaninkin käsittelemän perinteisemmän etno-nationalistisen terrorin²⁰⁰.

---

¹⁹⁶ CONTEST 2006, 3.

¹⁹⁷ ”Distorted”.

¹⁹⁸ CONTEST 2006, 1.

¹⁹⁹ Mt., 7.

²⁰⁰ Hoffman 2006, 9-11.

Vuoden 2006 strategia myös nosti esiin modernin terrorismin erityispiirteen. Edellä mainittujen toimijoiden tarkoituksena on aiheuttaa mahdollisimman suurta tuhoa ja ihmishenkien menetystä. Tämä terrori on erottelematonta väkivaltaa, joka kohdistuu entistä enemmän tavallisiin ihmisiin ja siviileihin. Strategiassa huomautettiin, että tämä ei sinänsä ole uusi ilmiö, mutta sen laajuus ja systemaattisuus on ennennäkemätöntä. Usein tällaisen terrorin aikaansaamiseksi tekijät ovat myös valmiita tappamaan itsensä.²⁰¹ Nämä vuoden 2006 strategiassa mainitut modernin terrorismin erityispiirteet ovat käytännössä täysin linjassa yleisen konsensuksen kanssa siitä, että terrorismin luonne on 2000-luvulla muuttunut merkittävästi sitä edeltäneestä.

Isolla-Britannialla on vuodesta 2003 asti ollut terrorismintorjunnan suunnittelussa ja toteuttamisessa aiemmin mainitut neljä päähaaraa: seuranta, ennaltaehkäisy, suojelu ja valmistautuminen. Vuoden 2006 strategiassa käsitellään ensi kertaa näiden haarojen tarkoitusta, keinoja ja vaikutuksia.

Seurannan tarkoituksena on kerätä tiedustelutietoa, jotta terrorismia pystytään paremmin identifioimaan ja ymmärtämään. Strategiassaan Iso-Britannia sitoutui häiritsemään terroristien toimintaa koti- ja ulkomailla sekä kehittämään lainsäädäntöään, jotta ääriajatteluun ja terrorismiin syyllistyneitä henkilöitä olisi helpompi tuomiota maan lakien mukaan. Lainsäädännön kehittäminen on terrorismintorjunnan ja sen terroristien häirinnässä avainasemassa, koska kuten vuoden 2006 strategiassa mainitaan, nykyaikana moderni terrorismi pyrkii hyväksikäyttämään erityisesti läntisen maailman oikeuskäsityksiä ja niiden ”heikkoutta”. Tähän seurantastrategiaan oleellisena osana olevaa lainsäädäntöä ja sen muutoksia käsittelin tarkemmin aiemmin tässä tutkimuksessa. Lainsäädännön kehitystä kuvaa esimerkiksi se, miten vuoden 2000 terroristilaki ainoastaan kriminalisoi terroristijärjestöjen, kuten al-Qaidan toimimisen maassa, mutta kuusi vuotta myöhemmin lainsäädäntöä laajennettiin koskemaan myös esimerkiksi terrorismia ihannoivan materiaalin kirjoittamista, julkaisemista ja levittämistä.²⁰² Näen terrorismia koskevan lainsäädännön olevan eräänlaisella harmaalla alueella poliittisen ja juridisen ulottuvuuden välillä, sillä turvallisuuden nimissä tehty tai uusittu lainsäädäntö on usein nopeasti valmisteltu sen erikoisluonteesta johtuen, minkä taustalla on usein tarve vastata erityisen nopeasti johonkin tiettyyn tapahtumaan tai ilmiöön. Tällaisia esimerkkejä voidaan nähdä olevan

---

²⁰¹ CONTEST 2006, 7.

²⁰² Mt., 1-2, 14.

ilmailulainsäädännön ja sen turvallisuuteen liittyneet voimakkaat kehitykset syyskuun 2001 iskun jälkeen tai tarve toimia laillisesti ja tehokkaasti verkossa internetin aikana.

Myös terrorismin rahoitus on kehittyneempi ja hienostuneempi kuin aiemmin. Tällaiseen kehitykseen pyritään vastamaan lainsäädännöllä. Lainsäädännössä terroristien häiritsemiseksi pyritään strategian mukaan käyttämään kaikki keinot, kuten terrorismista syyttäminen ja tuomitseminen, rahoituksen estäminen ja varojen jäädytys sekä maahanmuuttoresurssit, kuten maasta karkottaminen ja maahantulokieltojen määrääminen²⁰³. Ison-Britannian terrorismintorjunnan rahoitusliikenteeseen kohdistamat toimet ja lainsäädäntö ovat hyvin pitkälti linjassa Naviuksen esittämän taloudellisen sodankäynnin kanssa²⁰⁴.

Kuten aiemmin on todettu, terroristit pyrkivät hyödyntämään läntisen maailman oikeuskäsityksiä ja etiikkaa mikä on eräs tärkeimmistä haasteista, johon uudistuvalla, joustavammalla lainsäädännöllä pyritään vastaamaan. Lainsäädännön ja rikosoikeuden voidaan nähdä edustavan aiemmin käsiteltyä konventionaalista ja kovaa turvallisuuskäsitystä. Syyttämisen ja tuomitsemisen keinot ovat Rosenthalin ja Mullerin tarkoittamaa reaktiivista toimintaa sellaisissa tilanteissa, kun proaktiivinen ennaltaehkäisy on epäonnistunut²⁰⁵. Toisaalta rikoslainsäädäntö laajemmin voidaan nähdä myös proaktiivisena toimintana, kun terrorismiin liittyviä toimia kriminalisoidaan. Käsittelin myös aiemmin tässä tutkielmassa Rosenthalin, Mullerin ja Fenwickin huomautuksia turvallisuustarpeisiin, kuten terrorismiin vastaavan lainsäädännön ja läntisen maailman arvojen välisestä dilemmasta²⁰⁶. Tähän dilemmaan palaan vielä myöhemmin analyysivaiheessa.

Vuoden 2006 strategiassaan Iso-Britannia halusi ehkäistä yksilöiden radikalisoitumista, ja näin ollen terrorismia puuttamalla yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Tällaisiksi epäkohdiksi strategiassa mainitaan muun muassa yhteiskunnan rakenteellinen epätasa-arvo ja syrjintä. Lisäksi Iso-Britannia halusi strategiassaan estää radikalismia edistäviä toimijoita toimimasta ja muuttamaan niitä olosuhteita ja ympäristöä, jossa terrorismi syntyy. Tämä tarkoittaa sitä, että väkivaltaa oikeuttavat ääriajattelut haastetaan ja osallistutaan ”ideoiden taisteluun”.²⁰⁷ Strategiassa tunnustettiin, että

---

²⁰³ CONTEST 2006, 19-21.

²⁰⁴ Navias 2002, 57-58, 67, 74-76.

²⁰⁵ Rosenthal & Muller 2007.

²⁰⁶ Rosenthal & Muller 2007, 85; Fenwick 2002, 80.

²⁰⁷ CONTEST 2006, 19-21.

terrorismin ehkäisemiseksi on ensin tunnistettava radikalisoitumisen syitä. Tällaisiksi syiksi esitetään ihmisten kärsimystä, epäoikeudenmukaisuuden tunnetta, globalisaation aiheuttavaa lännenvastaisuutta, sosioekonomista syrjäytymistä ja muita ongelmia sekä altistumista radikaaleille ideoille. Strategiassa huomautettiin, että radikalisoitumisen syyt ovat usein monimuotoisia ja sekoitusta edellä mainituista.²⁰⁸

Ihmisten sosioekonomisten olosuhteiden parantamiseksi Iso-Britannia pyrki strategiassaan huomioimaan sekä maan sisäiset että ulkoiset olosuhteet. Sosiaalista reformia, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta pyrittiin lisäämään maan sisällä rahoittamalla erilaisia hankkeita, panostamalla erityisesti muslimien koulutukseen ja työllisyyteen sekä luomalla entistä yhtenäisempiä yhteisöjä kantaväestön ja muslimien välille. Kotimaan ulkopuolella Iso-Britannia pyrki puolestaan tukemaan Lähi-idän ja Afganistanin kehitystä. Strategiassa mainittuja keinoja olivat erityisesti kohdemaan korruptioon puuttuminen, media-, oikeuslaitos- ja vankilareformit sekä koulutussektorilla yhteistyö uskonnollisten koulutuslaitosten, *madrason*, kanssa.²⁰⁹ Vankilat ja erityiset koulut ja moskeijat nähtiin strategiassa ympäristöinä, jossa radikalisoituminen tapahtuu herkimmin²¹⁰.

Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategian kolmas päähaara keskittyy vähentämään maan haavoittuvaisuutta terrori-iskuille. Terrorismintorjunnan luonteesta johtuen strategiassa ei suoraan eritelty tai yksilöity selkeimpiä ja kriittisimpiä kohteita terroristeille. Tällä tiettyä osaluuetta koskevalla salailulla ei kuitenkaan tutkielmani kannalta ole suurta merkitystä, koska tutkielman tarkoitus on tarkastella sitä yleisempää fokusta ja painopistettä, johon Iso-Britannia nojaa terrorismintorjunnassaan.

Käsittelin aiemmin Smelserin käsitystä ja kritiikkiä tämän kaltaisesta riskiviestinnästä²¹¹. Smelserin mukaan tarkkaa ja selkeää varoitusta on terrorismin kohdalla mahdotonta antaa, koska terrorismi perustuu yllätyksellisyyteen ja salamyhkäisyyteen. Smelser kritisoi riskiviestintää, koska syytä riskitason muuttumiseen voi olla vaikea antaa ja se kertoo kansalaisille ainoastaan, miten valppaina heidän tulisi olla, mutta jättää kertomatta, miten heidän pitäisi toimia. Vuoden 2006

---

²⁰⁸ CONTEST 2006, 9-10.

²⁰⁹ Mt., 11.

²¹⁰ Mt., 10, 13.

²¹¹ Smelser 2007, 130.

strategia otti kantaa siihen, miten kansalaisia pitäisi informoida terrorismiin liittyvästä turvallisuudesta ja sen muutoksista. Strategian mukaan Ison-Britannian hallituksen mielestä tiedotuksen tuli keskittyä enemmän siihen, miten kansalaiset ymmärtävät terrorisminvastaiset toimet, ja miten he voivat tilanteessa toimia. Dokumentin mukaan se pyrki yksinkertaistamaan viestiään, jotta sen sisällön ymmärtävät myös muut kuin turvallisuusammattilaiset²¹².

Suojelemisen osalta vuoden 2006 strategia korosti rajavalvonnan tärkeyttä. Vapaan liikkuvuuden Schengen-alueeseen kuulumattomana valtiona Isolla-Britannialla on suurempi mahdollisuus valvoa omia rajojaan ja kontrolloida maahan saapuneita henkilöitä. Strategiassa haluttiin parantaa rajavalvontaa erilaisilla uudistuksilla, kuten rajaamalla maahantuloreittejä ja kehittämällä biometriisiin tunnistuksiin liittyvää ihmisten tunnistusta.²¹³ Toisin kun passit, joita terroristit usein pystyvät väärentämään, biometriset tunnistukset ovat yksilöllisiä ja uniikkeja.

Rajavalvonnan lisäksi strategian suojele-haara painotti kriittisen infrastruktuurin haavoittuvuuden vähentämisestä²¹⁴. Tätä toimintaa kutsuin aiemmin tässä tutkielmassa ”kohteen lujittamiseksi”. Tällaisiksi kohteiksi strategiassa identifioitiin esimerkiksi julkinen liikenne ja sellaiset kohteet, jotka keräävät paljon ihmisiä. Kohteen lujittamisen tehostamiseksi strategian mukaan Iso-Britannia pyrki myös tekemään yhteistyötä kansallisten ja kansainvälisten yksityisen sektorin toimijoiden kanssa.²¹⁵

Strategian neljännen haaran tarkoitus on minimoida vahingot siinä tilanteessa, kun muut haarat ovat epäonnistuneet ja terroriteko on tapahtunut. Valmistautumisen tavoite on identifioida Ison-Britannian kohtaamat potentiaaliset riskit ja uhat ja niiden vaikutukset. Tavoitteena on arvioida ja testata maan valmistautumista iskuun. Strategiassa myönnetään, että potentiaalisten terroritekojen laadun ja toteuttamistavan skaala on liian laaja, jotta valmistautumistoimenpiteitä olisi mahdollista valmistella jokaiseen tilanteeseen. Strategian tavoitteena onkin tunnistaa todennäköisimmät skenaariot ja kasvattaa yleistä valmiutta sekä varmistaa valmiuden ja resurssien joustavuus. Ison-Britannian hallitus myös jakoi vuonna 2004 toimintaohjeet

---

²¹² Smelser 2007, 22-23.

²¹³ CONTEST 2006, 22-23.

²¹⁴ Mt., 24.

²¹⁵ Mts.

hätätilanteiden varalla, joka jaettiin 25 miljoonaan talouteen ympäri maata.²¹⁶ Tällaiset keinot tukevat sitä, että Iso-Britannia pyrkii tehostamaan ja selkeyttämään omaa riskiviestintäänsä.

Maan tavoite strategian mukaan on myös turvata yhteisöt ja tarkastella haavoittuviin yksilöihin kohdistuvia riskejä. Tavoitteena on aiemmin mainittu yhteisön lujittaminen.²¹⁷ Huomioitavaa on, että yhteisön merkitys korostuu strategian perusteella kahdessa eri vaiheessa: sekä proaktiivisessa ennaltaehkäisytyössä että reaktiivisessa valmistautumisstrategiassa.

Strategia painottaa kaikkien osa-alueiden kohdalla myös tarvetta laaja-alaiseen ja kokonaisvaltaiseen yhteistyöhön. Yhteistyötä tarvitaan kansallisesti eri toimijoiden, viranomaisten ja yksityisen sektorin välillä sekä erityisesti kansainvälisesti. Ottaen huomioon modernin terrorismin kansainvälisen luonteen, sen toimiminen ulkomailla ja vapaan liikkuvuuden tuomat haasteet, tämä painopiste ei sinänsä ole yllättävä. Ison-Britannian toimiessa aktiivisesti vuonna 2006 esimerkiksi Afganistanissa tällä kansainvälisellä yhteistyöllä voidaan nähdä tarkoittavan myös toimimista vieraan valtion alueella yhteistyössä kyseisen valtion hallituksen kanssa.

Ison-Britannian terrorismiin käytettävien resurssien valossa vaikuttaisi siltä, että vuosien 2000-2006 välillä tavoite oli enemmänkin lisätä toimintaa kuin vaihtaa sen painopistettä. Strategian mukaan terrorismintorjunnan ja sen ympärille rakennettujen ennaltaehkäisy-, suojautumis- ja valmistautumismekanismien rahoittaminen on hallituksen prioriteetti, ja tätä tukee resurssien kasvattaminen. Esimerkkinä strategia antaa sen, että syyskuun 2001 iskujen jälkeen terrorismintorjuntaa tuettiin 775 miljoonan punnan lisärahoituksella. Vuonna 2005 strategiassa mainittujen ohjelmien toteuttamiseksi annettiin lähes 100 miljoonaa puntaa, ja kokonaisuudessaan strategia arvioi tuolloin, että vuoteen 2008 mennessä vuosittainen budjetti terrorismintorjuntaan, siihen liittyvään tiedusteluun ja valmistautumistoimenpiteisiin olisi noin kaksi miljardia puntaa. Vertailun vuoksi ennen syyskuun 2001 iskuja tämä budjetti oli vain puolet tästä.²¹⁸

---

²¹⁶ CONTEST 2006, 25-27.

²¹⁷ Mts.

²¹⁸ Mt., 27.

5.3. CONTEST 2009

Vuoden 2006 terrorismintorjuntastrategiaa päivitettiin vuonna 2009, jolloin strategia itse näki sen olevan yksi laajimmista ja kokonaisvaltaisimmista terrorismintorjuntastrategioista koko maailmassa. Vuoden 2009 strategia jatkoi johdonmukaisella linjalla toteamalla edelleen terrorismin olevan vanha ilmiö. Dokumentissa painotettiin vuoden 2006 strategiaa painokkaammin modernin terrorismin luonteen olevan kansainvälistä ja usein uskonnollisesti motivoitunutta. Erityisenä uhkana Isolle-Britannialle ja sen intresseille mainitaan terroristijärjestö al-Qaida, joka 1990-luvun lopulla muodosti Lontooseen omia verkostojaan. Strategian mielenkiintoinen huomio on, että Iso-Britannia on ollut islamilaisen terrorin kohteena vuosituhannen alusta alkaen.²¹⁹ Ottaen huomioon Ison-Britannian vahvan aseman läntisessä maailmassa, tämä huomio vahvistaa entisestään käsitystä siitä, että nimenomaan laajamittainen ja kansainvälinen islamilainen terrorismi on pitkälti 2000-luvun ilmiö. Tätä tukee lisäksi strategian luonnetta kuvaava huomio, jonka mukaan CONTEST-strategia on nimenomaan räätälöity vastaamaan nykyajan kansainväliseen terrorismiin. Tästä syystä esimerkiksi Pohjois-Irlannista kumpuava terrorismi sivuutetaan jälleen ainoastaan maininnalla siitä, että kyseinen ilmiö on edelleen olemassa, mutta selvästi laskussa.²²⁰

Samalla kun vuoden 2009 strategia huomautti terrorismin olevan vanha ilmiö, se edelleen painotti terrorismin muuttunutta ja muuttuvaa luonnetta. Tällä strategia tarkoitti sitä, että moderneilla terroristeilla on usein vahva ja laaja uskonnollinen ja poliittinen agenda, eivätkä ne ole enää ainoastaan yhden asian liikkeitä, kuten useat itsenäisyyttä ajaneet etno-nationalistiset ryhmittymät. Strategiassa uhkana nähtiin ensisijaisesti radikaalit islamilaiset ryhmät, mutta siinä tunnustettiin myös, että ”jopa yksinäiset toimijat voivat olla uhka”. Strategian mukaan vasta näihin aikoihin oli havaittavissa ilmiö, jossa yksittäiset, terroristiryhmään kuulumattomat yksilöt olivat suunnitelleet terroritekoja al-Qaidan ideologian inspiroimana²²¹. Monet näistä liikkeistä pyrkivät aiheuttamaan mahdollisimman paljon tuhoa ja erottelematonta väkivaltaa sekä ovat valmiita käyttämään epäkonventionaalisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Muutos vuoden 2006 strategiaan on havaittavissa myös siinä, miten Iso-Britannia huomioi terroristien värväystoiminnan. Vuonna 2006 painopiste oli lähes yksinomaan värväystoiminnassa ulkomailla,

---

²¹⁹ CONTEST 2009, 9-11.

²²⁰ Mt., 59.

²²¹ Mt., 33.

kuten Afganistanissa, mutta vuoden 2009 strategia otti huomioon myös Ison-Britannian sisällä tapahtuvan värväyksen.²²²

Vuoden 2006 strategian keskittyessä avaamaan aiemmin mainittuja neljää Ison-Britannian terrorismintorjunnan päähaaraa, vuoden 2009 strategia eritteli näiden lisäksi myös Ison-Britannian neljää Ison-Britannian strategista terrorismintorjunnan sektoria. Nämä ovat romahtaneiden valtioiden ja rauhanprosessien tukeminen konfliktialueilla, kuten Lähi-idässä ja Afganistanissa, al-Qaidan lännenvastaisen ideologian haastaminen, moderni teknologia ja sen mahdollistama kommunikaatio terroristien välillä sekä radikalisoitumisen estäminen. Strategian mukaan erityisenä tavoitteena on vähentää radikaalien ajatusten kannatusta, koska ilman sitä terrorismi ei ole elinvoimaista. Iso-Britannia pyrkii puuttumaan aktiivisesti terrorismin vaikutuksiin ja syihin ihmisoikeuksia kunnioittaen.²²³

CONTEST-strategia pyrkii dokumentin mukaan olevan kattava ja kokonaisvaltainen strategia²²⁴. Aiemmin tutkielmassa käsiteltiin von Hippelin näkemystä siitä, että terrorismintorjunta vaatii poikkeuksellista pitkäjänteisyyttä ja määrätietoisuutta sekä terrorismia aiheuttavien syiden ymmärtämistä ja hyödyntämistä²²⁵. Hän totesi näiden seikkojen olevan tärkeä osa terrorismintorjunnan kokonaisvaltaisuutta. Strategian retoriikasta ja sisällöstä voidaan jo päätellä, että Ison-Britannian tavoite strategioiden päivittämisellä olikin lisätä nimenomaan oman terrorismintorjunnan kokonaisvaltaisuutta. Strategia sisälsi proaktiivisia toimia, kuten radikalismien ennaltaehkäisyä ja haavoittuvuuden vähentämistä sekä reaktiivisia toimia, kuten valmistautumista tilanteisiin, jossa terroriteko on jo tapahtunut. Rikoslainsäädäntö sijoittuu johonkin näiden kahden väliin, sillä toisaalta se yrittää estää ja pelottaa terroristeja tekemästä terroritekoja, mutta toisaalta toimii rankaisuvälineenä.

Vuoden 2009 strategia asetti seuraavalle kolmelle vuodelle erityistavoitteita liittyen aiemmin mainittuihin terrorismintorjunnan päähaaroihin. Seurannan osalta Iso-Britannia tavoitteli tehokkaampia tiedustelu- ja tutkintakapasiteettia, lainsäädännön tarjoaman syyttämisprosessien parantamista ja Ison-Britannian ulkopuolella toimivien terroristien häirintä ja kapinallisten

---

²²² CONTEST 2009, 9-11.

²²³ Mt., 12-13.

²²⁴ Mt., 13.

²²⁵ von Hippel 2002, 30-35.

vastaista toimintaa Afganistanissa ja Pakistanissa. Ennaltaehkäisyn puolella sitouduttiin edelleen huomioimaan niitä yhteiskunnallisia ongelmia ja kärsimyksiä, joita radikaalit ideologiat pyrkivät hyödyntämään. Tätä ulottuvuutta kehittääkseen Iso-Britannia perusti vuonna 2009 Channel-ohjelman, jonka tarkoituksena on yhdistää eri kansallisia sidosryhmiä auttamaan haavoittuvassa asemassa olevia tai muuten ääriajatuksille alttiita henkilöitä. Suojelun ja valmistautumisen osalta strategioiden välillä ei ole havaittavissa merkittäviä muutoksia, vaan ne keskittyvät vuoden 2006 strategian mukaisesti ensisijaisesti rajavalvonnan tehostamiseen ja kohteen lujittamiseen. Vuoden 2009 strategiassa tosin mainittiin valmistautumisen osalta osaamisen ja toimintamallien tehostaminen biologisia ja kemiallisia hyökkäyksiä vastaan.

Vuoden 2009 strategia käsitteli lainsäädännön ja ihmisoikeuksien toteutumisen välistä dilemmaa vuoden 2006 strategiaa enemmän. Strategiassa mainittiin suoraan, että demokraattiset ja ihmisoikeuksia kunnioittavat arvot ovat jonkinlaisena hidasteena tehokkaalle terrorismintorjunnalle. Strategian mukaan toimiva terrorismintorjunta vaatii jatkuvaa tasapainottelua näiden seikkojen kanssa. Maininta strategiassa on lyhyt, mutta sikäli merkittävä, että kuten aiemmin todettu, terrorismia koskeva lainsäädäntö muuttui Isossa-Britanniassa suuresti 2000-luvulla ja useat lait ja säädökset saivat runsaasti kritiikkiä. Tällaiset julkiset kannanotot vuoden 2009 CONTEST-strategian kaltaisessa dokumentissa voidaan nähdä olevan eräänlainen muistutus ja oikeutus sille, miksi ajoittain Ison-Britannian hallitus on säätänyt sellaisia lakeja, jotka eivät aina ole täysin yhteensopivia demokraattisia ja ihmisoikeuksia kunnioittavien arvojen kanssa.

Vuoden 2009 strategia teki itse myös mielenkiintoisen havainnon liittyen edellä mainittuun dilemmaan ja päähaarojen väliseen yhteissidonnaisuuteen. Seurantatyö pyrittiin pitämään tasapainossa ihmisoikeuskysymysten kanssa jo siitäkin syystä, että ylimitoitettuna se jo vahingoittaisi yhteisöjä ja sitä kautta CONTEST-strategian ennaltaehkäisytyötä. Jo tästä voidaan havainnoida, että terrorismintorjunta on moniulotteinen ja monimutkainen palapeli, joka pyrkii vastaamaan vähintään yhtä monimuotoiseen uhkaan.

Vuoden 2009 strategia identifioi yhdeksi merkittävimmäksi terrorismintorjunnan haasteeksi heikot ja kaatuneet valtiot²²⁶, jotka myös von Hippel nosti erityisesti esiin²²⁷. Kuten von Hippel totesi,

---

²²⁶ CONTEST 2009, 41.

²²⁷ von Hippel 2002, 30-35.

yhteistyöverkostot puuttuvat tällaisista valtioista usein täysin, mikä luo omat haasteensa tiedustelulle eli Ison-Britannian tapauksessa seurantatyölle. Iso-Britannia olikin strategiassaan pyrkinyt lisäämään yhteistyötä kansainvälisesti myös kohdemaan sisällä ja näin vastaamaan yhteen terrorismintorjunnan suurimmista ongelmista.

Vuoden 2009 strategiassa avattiin myös vuoden 2006 strategiaa yksityiskohtaisemmin radikalisoitumisen ja terrorismin taustoja ja syitä. Strategiat ovat johdonmukaisia keskenään radikalisoitumisen luonteesta ja lisäksi yhdenmukaisia tässäkin tutkielmassa käsitellyn keskustelun kanssa siitä, että radikalisoituminen on harvoin yhden identifioitavissa olevan syyn seuraus. Strategioissa radikalisoituminen nähdään riippuvainen yksilöstä ja ympäristöstä, jota terroristit pyrkivät hyödyntämään. Toisin kuin aiempi strategia, vuoden 2009 versio tunnusti, että lännen ei aina nähdä kunnioittavan tai ymmärtävän islamia. Radikalisoituminen on strategian mukaan sosiaalinen prosessi, johon usein vaikuttavat yhteiskunnassa koettu syrjintä, syrjäytyminen, rasismi ja identiteettikriisi.²²⁸ On todennäköistä, että johtuen juuri tästä radikalisoitumisen sosiaalisesta prosessista ja siitä näkemyksestä, että länsi ei kunnioita tai ymmärrä islamia, että vuoden 2009 strategiassa painotetaan aikaisempaa enemmän muslimiyhteisöjen merkitystä radikalisoitumisen torjumisessa.

Tätä ymmärrysvajetta Iso-Britannia pyrki paikkaamaan esimerkiksi yrityksellä nostaa maa läntisen maailman islamintutkimuskeskukseksi erilaisilla hankkeilla²²⁹. Tämä voidaan nähdä strategisena valintana useammastakin syystä. Ensinnäkin Iso-Britannia pyrki aidosti lisäämään ymmärrystään terrorismista ja sen syistä mahdollistaakseen terrorismintorjuntastrategiansa kehittämisen. Toiseksi se pyrki osoittamaan maan sisäiselle muslimiyhteisölle sen merkityksen tärkeyden ja tätä kautta vähentämään kyseisen yhteisön kokemaa marginalisoinnin tunnetta ja muuta yhteiskunnallista syrjintää. Kolmanneksi maa pyrki nostamaan omaa arvovaltaansa läntisen maailman silmissä islamintuntemuksensa nojalla.

Iso-Britannia on pyrkinyt vastaamaan muuttuvaan terrorismiuhkaan kehittämällä ja rahoittamalla erilaisia ohjelmia, kuten Channelin vastaamaan edellä käsiteltyihin neljään strategiseen sektoriin. Lisäksi seurantatyötä on kehitetty vastaamaan paremmin turvallisuusviranomaisten resursseja,

---

²²⁸ CONTEST 2009, 42-44.

²²⁹ Mt., 89-91.

työvälineitä ja metodeja. Myös ennaltaehkäisystrategiaa on uusittu, ja se keskittyy entistä enemmän huomioituihin terrorismin syihin.²³⁰ Yhteistyötä pyritään tekemään entistä enemmän paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kesken, mukaan lukien tärkeässä yhteisöllisessä asemassa olevat muslimisaarnaajat. Myös terrorismintorjunnan taloudelliseen budjettiin luvattiin suurennuksia.²³¹

Uudempi strategia painotti myös vuoden 2006 strategiaa enemmän kapasiteetinrakennusta²³² erityisesti Afganistanissa ja Pakistanissa²³³. Vuoden 2009 strategia kuitenkin teki mielenkiintoisen huomautuksen siitä, että vaikka konfliktien ennaltaehkäisy on tärkeä osa terrorismintorjuntaa, se on osa laajempaa ulkopoliittista tavoitetta, eikä näin ollen liity sinänsä CONTEST-strategiaan, eikä tätä osa-aluetta strategiassa juuri käsitelläkään.²³⁴ Kapasiteetinrakennuksen osalta Iso-Britannia oli kuitenkin sitoutunut rahoittamaan erityisesti Afganistanin ja Pakistanin kehitystä muun muassa ihmisoikeuksien parissa ja kouluttamaan terrorisminvastaisia joukkoja. Näissä maissa pyrittiin vähentämään radikalisoitumista muun muassa näyttämällä kouluissa erilaisia videoita. Koulutusta ja sen laatua sekä puutetta käsitellään jonkin verran vuoden 2009 strategiassa, mutta tämä osuus jää suhteellisen lyhyeksi ja yleisluontoiseksi. Koulutus toki nähtiin strategiassa osana ongelmaa, mutta sitä ei erityisesti korostettu tai nähty kouluja instituutioina potentiaalisina terrorismin pesäkkeinä. Huomioitavaa on myös, että vaikka aiemmassa strategiassa huomioitiin terrorismin uhan tulleen etäisyydellisesti lähemmäs, vuoden 2009 strategia ottaa kantaa ainoastaan ulkomailla toimiviin kouluihin.²³⁵

Ennaltaehkäisytyön tavoitteena on jatkuvasti parantaa ymmärrystä siitä, mitkä tekijät ja syyt radikalisoivat ihmisiä. Mielenkiintoinen ja myös modernin islamilaisen terrorismin luonnetta suhteellisen uutena ilmiönä kuvaava tekijä vuoden 2009 strategiassa on myös se, että ennaltaehkäisytyö terrorismintorjunnassa on vielä suhteellisen tuore käsite. Näin ollen selkeitä tai varmasti toimivia metodeja ja malleja ei ollut vielä kehitetty. Onnistunut ennaltaehkäisystrategia

---

²³⁰ CONTEST 2009, 14-15.

²³¹ Mt., 82.

²³² "Capacity building".

²³³ CONTEST 2009, 68.

²³⁴ Mt., 89.

²³⁵ Mt., 95-97, 100-101.

vaatii konsensusta vallitsevasta uhasta, ja näin ollen myös terrorismin luonteesta, ja tätä Iso-Britannia yrittää edelleen yhtenäistää erityisesti myös muslimiyhteisöjen parissa.²³⁶

Suojaamisen osalta vuoden 2009 strategia keskittyi vuoden 2006 strategian tavoin kohteen lujittamiseen sekä ruuhkaisten paikkojen ja liikennevälineiden turvaamiseen. Lentoliikenne oli edelleen strategian suojaamistyön kannalta merkittävin liikenteen turvaamisen muoto, mutta Lontoon pommi-iskut pakottivat maan huomioimaan myös bussi-, juna- ja metroliikenteen.²³⁷

Valmistautumisen osalta vuoden 2009 strategiassa on havaittavissa tiettyjä muutoksia kolmen vuoden takaiseen versioon. Strategiassaan Iso-Britannia hyväksyi, että kaikkia terrori-iskuja ei voida estää. Vastauksena tähän Iso-Britannia ryhtyi tekemään entistä enemmän riskiarviointoja ja parantamaan turvallisuusviranomaisten ja pelastushenkilökunnan toimintataitoja ja -valmiutta. Strategiassa lanseerattiin myös ”yhteisökestävyys” -konsepti²³⁸, jonka tarkoituksena oli parantaa nimenomaan yhteisöjen valmistautumista ja toipumista iskusta. Strategiassa huomioitiin myös mahdollisuus Mumbaissa vuonna 2008 tapahtuneen terrori-iskun toistumiseen Isossa-Britanniassa. Isku toteutettiin ammattimaisesti sarjatuliaseilla ja räjähteillä usean terroristin voimin samanaikaisesti useassa eri kohteessa.²³⁹

Nämä havainnot tukevat omalta osaltaan entisestään läpi tutkielman esitettyä päätelmää terrorismin luonteen monimuotoisuudesta ja sen muuttuvuudesta. Suuria terrori-iskuja on onnistuneesti tehty lentoliikenteen kaappauksella (syyskuun 2001 iskut), bussi- ja metroliikenteeseen tehdyillä pommi-iskuilla (Lontoon ja Madridin iskut) sekä sarjatuliasein useaan eri kohteeseen (Mumbai). Tämän monimuotoisuuden ja muuttuvuuden valossa on helppo ymmärtää, miksi esimerkiksi Ison-Britannian valmistautumistyö ei kykene luomaan toimintamalleja kaikenlaisiin tilanteisiin ja miksi se perustaa toimintaansa ainoastaan erilaisiin riskiarvioihin. Edellä mainitut seikat selittävät omalta osaltaan myös sitä, miksi useat teoreetikot ja valtiot näkevät kokonaisvaltaisen terrorismintorjunnan olevan toimivin ja tehokkain keino terrorismin pysäyttämiseksi kaikissa muodoissa.

---

²³⁶ CONTEST 2009, 99.

²³⁷ Mt., 106-109.

²³⁸ ”Community resilience”

²³⁹ CONTEST 2009, 120-122.

Tutkielmassa käsiteltiin aiemmin terrorismin ja sen torjunnan psykologista luonnetta. Ison-Britannian terrorismintorjuntastrategia on tehnyt selväksi, että se käy ”ideoiden taistelua” ja tuo ilmi huolensa terroristien harjoittamasta lännen vastaisesta propagandasta. Crelinsten puhui ”sydänten ja mielten voittamisesta” osana kokonaisvaltaista terrorismintorjuntastrategiaa ja käsitteli hyökkäävää ja puolustavaa ulkoista sekä sisäistä psykologista operaatiota²⁴⁰. Kuten mainittu, näiden operaatioiden tarkoituksena on luoda negatiivista kuvaa terrorismista ja positiivista kuvaa sen torjunnasta sisäisesti ja ulkoisesti. Vuoden 2006 ja 2009 strategioissa on tuotu esiin sitä, että muslimiyhteisöt eivät ole maan vihollisia. Tämä voidaan nähdä hyökkäävänä sisäisenä psykologisena operaationa levittämään positiivista mielikuvaa terrorismia vastustavien muslimien asemasta hyvinä kansalaisina ja osana ympäröivää yhteiskuntaa.

Ulkoinen hyökkäävä malli puolestaan pyrkii levittämään haluttua mielikuvaa itse terrorijärjestöistä. Vuoden 2006 strategiassa puhuttiin esimerkiksi terroristien ”vääristyneestä” islamista, ja vuoden 2009 strategiassa todetaan yksioikoisesti, että al-Qaida on epäonnistunut²⁴¹. Toteamus al-Qaidan epäonnistumisesta on hyvinkin merkittävässä ristiriidassa sen kanssa, että läpi vuosien 2006 ja 2009 strategioiden al-Qidaa pidettiin nimenomaan suurimpana yksittäisenä uhkana Ison-Britannian kansalliselle turvallisuudelle. Tämänkaltaisen retoriikka voidaankin nähdä osana Crelinstenin mainitsemaa psykologista sodankäyntiä ja vastapropagandaa²⁴². Tätä on mahdollista harjoittaa myös vieraan valtion kouluissa ja muissa tärkeissä instituutioissa. Tämän huomioiminen on siksi merkittävää, että, kuten Crelinstenkin totesi, se toimii osana laajempaa, kokonaisvaltaisuuteen pyrkivää terrorismintorjuntaa.

Tämä ”ideoiden taistelu” ei suinkaan ole yksipuolisesti terrorismintorjujan näkökanta, jonka myös CONTEST ottaa huomioon. Tästä kertoo esimerkiksi al-Qaidan johtohahmojen Ayman Zawahirin ja Abu Musab al-Zarqawin vuonna 2005 käymä kirjeenvaihto, jossa Zawahiri totesi taistelua länttä vastaan käytävän yli puoliksi median kentällä. Tämän Crelinstenin ja Probstinkin esiin nostaman²⁴³ psykologisen sodankäynnin vuoksi Iso-Britannia näkee viestinnän olevan tärkeässä asemassa terrorismintorjuntaa, koska kuten vuoden 2009 strategiassa todettiin, ääriajatuksia vastaan on

---

²⁴⁰ Crelinsten 2009, 135-137.

²⁴¹ CONTEST 2009, 12.

²⁴² Crelinsten 2009, 135-137.

²⁴³ Crelinsten 2009, 135-137; Probst 2007, 3.

historian saatossa pystytty taistelemaan ja sen heikkouksia paljastamaan sekä kehittämään vaihtoehtoisia ajatuksia²⁴⁴.

Media- ja viestintäkamppailu on osa hyökkäävää ja puolustavaa psykologian mallia. Olennaista tässä toiminnassa on sisällön lisäksi myös siinä käytetty retoriikka. Tässä tutkielmassa käsittelin aiemmin terrorismin määrittelyn vaikeutta ja ”toisen terroristi on toisen vapaustaistelijan” -dilemmaa. Kuten myös Hoffman totesi, terroristit eivät halua nähdä itseään terroristeina uskottavuutensa ja toimiansa oikeutuksen vuoksi²⁴⁵. Retoriikallaan terroristit pyrkivät usein luomaan vastakkainasettelua sekä ”me vastaan he” -asennetta, ja tätä olisi terrorismintorjunnassa pyrittävä välttämään. Yksi osa psykologista sodankäyntiä ja ”ideoiden taistelua” voidaan edellä mainittu huomioiden perustellusti nähdä olevan terroristien deglorifointi. Tästä syystä terroristeja kutsutaan usein tappajiksi ja murhaajiksi. Runsaasti julkista keskustelua on käyty myös siitä, millä nimellä tässä tutkielmassa ISIL-nimellä tunnettua terroristijärjestöä tulisi kutsua. ISIL-nimitys, jossa osana nimeä on sana ”valtio”, nähdään usein liiallisena tunnustuksena järjestölle. Suositettu vaihtoehto on paikoitellen ollut myös halventavampi arabiankielinen nimi Daesh. Kuten totesin aiemmin, tässä tutkielmassa järjestöstä käytetään nimitystä ISIL, koska se on laajasti vakiintunut nimitys Ison-Britannian virallisessa retoriikassa.

Internetin mahdollistama radikaalin materiaalin levittäminen on mielestäni mielenkiintoinen esimerkki modernin terrorismin luomista uusista haasteista ja siitä, miten useat terrorismintorjuntastrategian päähaarat kytkeytyvät toisiinsa. CONTEST-strategioissa käsitellään paljonkin telekommunikaation ja teknologian kehitystä, seurauksia ja ongelmia. Radikaalin materiaalin jakaminen on helpompaa, ja sitä on paremmin saataville kuin koskaan ja usein on myös epäselvää, minkälaisen materiaalin jakaminen tai levittäminen on laitonta toimintaa, vaikka se kannustaisikin ääriajattelun tai jopa terrorismiin. Radikaali materiaali ja propaganda vaikuttaa negatiivisesti erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin tai valmiiksi ääriajattelulle alttiisiin henkilöihin. Tämän materiaalin kitkeminen on omalta osaltaan lainsäädännön haaste, jossa sen pitää vastata ajankohtaisesti kaikkiin uusiin ilmiöihin. Tältä osin radikaalin materiaalin jakamisesta ja levittämisestä syntyvä haaste on terrorismintorjunnassa seurantatyötä. On kuitenkin selvää, että ihanteellisessa terrorismintorjunnassa ennaltaehkäisytyö olisi niin toimivaa, että radikaalia

---

²⁴⁴ Crelinsten 2009, 153.

²⁴⁵ Hoffman 2006, 20-27.

materiaalia ei levitettäisi lainkaan. Ennaltaehkäisytyö pyrkii toki myös siihen, että radikaalin materiaalin päätyessä internetiin se olisi mahdollisimman vaikeasti saatavilla.

Vuosien 2006 tai 2009 strategioissa ei mainita juuri yhteistyömahdollisuudesta terroristiryhmien kanssa. Strategioiden vahva viesti siitä, että moderni islamilainen terrorismi perustuu vahvalle ja absoluuttiselle ajatusmaailmalle ja ”vääristyneen” islamin tulkinnalle, viestii siitä, että Iso-Britannia näkee tämän modernin islamilaisen terrorismin Wilkinsonin typologian mukaisesti ”korjaamattomana terrorisminä”, jonka kanssa ei ole mahdollisuutta tai edes halua neuvotella²⁴⁶. Toisaalta vuoden 2009 strategiassa mainitaan varovasti mahdollisuus tarkastella tiettyjen kontaktien mahdollisuutta esimerkiksi Iranin tukeman, Libanonissa toimivan Hizbollah-järjestön poliittisen siiven kanssa.²⁴⁷

5.4. Vuoden 2010 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko

Vuosien 2009 ja 2011 CONTEST-strategioiden välissä silloinen Ison-Britannian Konservatiivien ja Liberaalidemokraattien koalitiohallitus julkaisi vuonna 2010 laajan ja kattavan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon (Strategic Defence and Security Review, *SDSR*). Kyseinen selonteko käsitteli myös konventionaalisempia uhkia, kuten valtioiden välisiä konflikteja, mutta terrorismi oli odotetusti merkittävä osa selonteon sisältöä. Selonteon tarkoitus oli kartoittaa, mihin maan resursseja ja fokusta on parasta käyttää kansallisen turvallisuuden ja intressien nimissä ja mitä riskejä ja politiikkaa priorisoida²⁴⁸.

Terrorismin todellisia vaikutuksia ja siitä aiheutuvia erimielisyyksiä käsittelemme aiemmin terrorismin luonnetta koskevassa osuudessa. Asiantuntijat ja poliitikot ovat usein erimielisiä siitä, kuinka vakava uhka terrorismi lopulta on, ilmiö kun vaatii absoluuttisesti erittäin vähäisen määrän kuolonuhreja vuosittain verrattuna esimerkiksi liikenneonnettomuuksiin. Vuoden 2010 selonteko kuitenkin teki selväksi sen, minkälaisen kannan Iso-Britannia ottaa tässä keskustelussa ja minkälaisena uhkana se näkee terrorismin kokonaisuudessaan. Selonteossa terrorismi nähdään

---

²⁴⁶ Wilkinson 2011, 5.

²⁴⁷ CONTEST 2009, 35.

²⁴⁸ SDSR 2010, 4.

ensimmäisen luokan uhkana, ja terrorismintorjunnalle annetaan korkein mahdollinen prioriteetti.²⁴⁹

Selonteossa Iso-Britannia sitoutui suojaamaan ja priorisoimaan sen toimia ja operaatioita Afganistanissa. Selonteossa pyrittiin läpileikkaavaan lähestymistapaan Afganistanissa, jonka tarkoituksena oli vähentää sen hetkisiä ja tulevia riskejä. Ylipäänsä selonteossa tavoiteltiin paremmin integroitua, tehokasta ja toimivaa suunnitelmaa avainkysymyksissä, kuten terrorismintorjunnassa ja konfliktinehkäisyyssä.²⁵⁰

Selonteossa asetettiin tavoite seuraavalle viidelle vuodelle pystyä vastaamaan korkeimman prioriteetin riskeihin, joista ensimmäisenä mainitaan terrorismi. Vertailun vuoksi pienemmän prioriteetin riskeiksi Iso-Britannia katsoi selonteossaan vieraan valtion aseellisen hyökkäyksen maaperälleen. Selonteko pyrki myös johdonmukaisesti vuoden 2009 CONTEST-strategian kanssa vastaamaan ”kasvavaan epävarmuuteen” identifioimalla ja ennaltaehkäisemällä riskejä ennen niiden toteutumista Isossa-Britanniassa. Painopistettä haettiin konfliktinehkäisyyssä ja paikallisessa kapasiteetin parantamisessa, jotta ongelmat voidaan hoitaa lähtömaissa niiden ikinä realisoitumasta Isossa-Britanniassa.²⁵¹

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi selonteko painotti tehokasta kansainvälistä kehitys- ja yhteistyötä erityisesti köyhyyden vähentämisessä ja heikkojen valtioiden tukemisessa. Toisin kuin CONTEST, vuoden 2010 selonteko ottaa huomioon myös sotilaallisen ulottuvuuden terrorismintorjunnassa. Selonteko peräänkuulutti vakauttamista siviili- ja sotilaskeinoin, jotta muita maita voidaan estää valumasta kriisiin tai konfliktiin. Siviilikeinoista selonteko mainitsi muun muassa erilaiset ohjelmat lähtömaissa, joita käsiteltiin jo aiemmassa CONTEST-strategiassa.²⁵² Edellä mainittujen tavoitteiden ja keinojen kohdalla selonteko ei suoraan mainitse terrorismia ja sen torjuntaa, mutta kontekstien yhteys on selkeästi havaittavissa.

---

²⁴⁹ SDR 2010, 4.

²⁵⁰ Mt., 9.

²⁵¹ Mt., 10.

²⁵² Mt., 11.

Rajaturvallisuuden, tiedustelun ja terroristien häiritsemisen rooli oli selonteossa yhtä selvässä ja suuressa roolissa kuin käsitellyissä CONTEST-strategioissa. Uutena seikkana selonteossa kuitenkin mainittiin sotilaallisen kapasiteetin tärkeys estämään suuret terrori-iskut Iso-Britanniaan.²⁵³

Afganistan pysyi vuoden 2010 selonteossa puolustuspoliitiikan kärkiteemana. Selonteossa mainittiin tavoite luoda vakaa Afganistan, jotta terroristit, kuten al-Qaida, eivät enää voisi käyttää aluetta tukikohtanaan.²⁵⁴ Vaikka vuoden CONTEST-strategiassa todettiin, että konfliktinratkaisu kuuluu yleisempään ulkopoliittiseen tavoitteeseen, ei sen merkitystä terrorismintorjunnan osalta ole syytä väheksyä. Sekä Ison-Britannian terrorismintorjuntastrategia että useat terrorismin asiantuntijat, esimerkiksi von Hippel, näkivät heikot valtiot, kuten Afganistanin, yhtenä suurimmista terrorismintorjunnan haasteista²⁵⁵.

Selonteossa valmistauduttiin merkittävään muutokseen. Iso-Britannia oli vuonna 2010 valmistautumassa vetäytymään Afganistanista ja kansainvälisellä yhteisöllä, Iso-Britannia mukaan lukien, oli selonteon mukaan ”oikea” strategia tukea suunnitelmaa, jonka mukaan Afganistanin omat turvallisuusjoukot ottavat hiljattain vastuun maan turvallisuudesta vuoteen 2014 mennessä. Selonteossa asetettiin tavoite vähentää merkittävästi Ison-Britannian sotilaallista läsnäoloa alueella vuoteen 2015 mennessä, jolloin maassa oleva henkilöstö koostuisi pääasiassa siviilejä sotilaiden sijaan. Selonteossa kerrottiin siirtymisestä pitkän tähtäimen puolustussuhteeseen, jonka keskiössä ovat *koulutus ja kapasiteetinrakennus*.²⁵⁶ Tämä on selkeästi havaittavissa oleva merkittävä muutos Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategiassa, jossa vastuuta turvallisuudesta siirretään perinteisestä, Archerin mainitsemasta kovasta sotilasulottuvuudesta lisääntyvässä määrin pehmeälle siviiliulottuvuudelle²⁵⁷. Selonteon erikseen mainitsema pitkäjänteisyys on puolestaan sitä osaa terrorismintorjunnasta, jota esimerkiksi Whittaker ja von Hippel korostivat²⁵⁸. Tämä kehitys ei kuitenkaan tarkoita, että konventionaalinen sotilasulottuvuus poistuisi terrorismintorjunnasta täysin. Selonteko painottaa sotilaallisten resurssien käyttömahdollisuutta ja valmiutta toimia konfliktialueilla, mutta ongelmat, riskit ja uhat pyritään ensisijaisesti ratkaisemaan ja torjumaan siviilipuolella. Nämä eivät kuitenkaan ole toisiaan

---

²⁵³ SDSR 2010, 12.

²⁵⁴ Mt., 15.

²⁵⁵ von Hippel 2002, 35-37.

²⁵⁶ Mt., 15.

²⁵⁷ Archer 2005, 11-12.

²⁵⁸ von Hippel 2002, 30-35; Whittaker 2003, 19-20.

poissulkevia, vaan tässä kehityksessä avainasemassa on myös näiden ulottuvuuksien välinen suhde eli sotilas- ja siviilipuolen yhteistyö.²⁵⁹

Selonteko lupasikin merkittävää tukea konfliktinratkaisulle ja köyhyden vähentämiselle. Tähän Iso-Britannia pyrki strategiansa kokonaisvaltaisuudellaan ja tuomalla yhteen diplomatian, kehitysyhteistyön, puolustuksellisen sektorin ja tiedustelun resurssit. Taloudellisesti Iso-Britannia pyrki tukemaan näitä sektoreita esimerkiksi nostamalla kehitysapua 0.7 prosenttiin maan bruttokansantuotteesta.²⁶⁰

Lähtömaihin, kuten Afganistaniin kohdistuvat operaatiot jaettiin selonteossa kolmeen osaan: pysyvät sitoumukset, interventio-operaatiot ja vakauttamisoperaatiot²⁶¹. Analyysiosiossa on käsitelty paljon Ison-Britannian terrorismistrategian kokonaisvaltaisuuden tavoittelua, ja suuri osa tästä strategiasta pyrkiikin pitkäjänteisyyteen. Strategian kokonaisvaltaisuuteen kuuluu kuitenkin myös lyhyen tähtäimen suunnitelmat, ja siksi sotilaallisten interventio-operaatioiden mahdollisuus on mielestäni mielenkiintoinen ja tärkeä havainto. Interventio-operaatiot ovat selonteon mukaan nimenomaan lyhyen tähtäimen ja korkean vaikutuksen sotilaallisen ulottuvuuden operaatioita, kuten erikoisjoukkojen lähettämistä alueelle kriisitilanteissa. Nähdäkseni kokonaisvaltainen terrorismintorjuntastrategia vaatii pitkäjänteisen suunnitelman lisäksi mahdollisuutta tämänkaltaisiin nopeisiin ja lyhyen tähtäimen käytännön toimiin, mihin Iso-Britannia näyttääkin pyrkivän.

Selonteossa Iso-Britannia tunnusti globalisaation muuttaneen tulevaisuuden riskien laatua ja ei-valtiolliset toimijat tulevat saamaan isompaa roolia²⁶². Tätä kehitystä muun muassa Buzan ennakoi jo vuonna 1983²⁶³. Vuoden 2010 selonteko puolestaan ennusti, että tulevaisuudessa terrorismia määrittelee entistä suurempi ennalta arvaamattomuus, säännöllisyys ja impulsiivisuus.²⁶⁴

Selonteko myös sitoutui tarkastelemaan tiettyjä Ison-Britannian terrorisminvastaisia toimiaan ja lakejaan, jotta terrorismintorjunta olisi tehokkaampaa ja vähemmän yksityiselämää loukkaavaa.

---

²⁵⁹ SDSR 2010, 17.

²⁶⁰ Mt., 44-45.

²⁶¹ Mt., 18.

²⁶² Mt., 16.

²⁶³ Buzan 1983, 18-31.

²⁶⁴ Mt., 41.

Tämän toiminnan perusteleminen yksityiselämän suojaamisella ja näin ollen terrorismilainsäädännön ja länsimaisten arvojen välisellä dilemmalla voidaan nähdä olevan osa radikalismien ennaltaehkäisytyötä, koska, kuten mainittu, tunkeileva seurantastrategia saattaa vaikuttaa ennaltaehkäisytyöhön negatiivisesti esimerkiksi yhteisöjen sisällä.²⁶⁵

5.5. CONTEST 2011

Vuoden 2011 CONTEST-strategian mukaan al-Qaida oli heikentynyt merkittävästi sen johtajan Osama bin Ladenin kuoleman jälkeen, mutta terroristista uhkaa loivat uudet ryhmät, jotka pohjaavat ajatuksensa al-Qaidan ideologiaan. Strategian mukaan suurin uhka vuonna 2011 tuli Pakistanissa toimivilta ryhmiltä, mutta myös Jemenistä ja Somaliasta kumpuavien terroristiryhmien uhka oli nousussa. Vuoden 2011 strategia myös mielenkiintoisesti nosti esiin yksinäiset, ilman ryhmäyhteyksiä toimivat henkilöt. Yllättäen, näiden lisäksi Pohjois-Irlannista kumpuava terrorismi oli kasvanut kahden viimeisen vuoden aikana ja tällaisen uhan nähtiin myös kasvattavan Ison-Britannian riskitasoa. Muuten Pohjois-Irlannin terrorismilla ei ole merkittävää tai mainittavaa roolia vuoden 2011 strategiassa, vaikka terrorismiin liittyneet pidätykset kasvoivat vuonna 2010 lähes kaksinkertaisiksi vuoteen 2009 verrattuna.²⁶⁶ Vuoden 2011 CONTEST-strategia mainitsi ensimmäistä kertaa myös äärioikeiston ja -vasemmiston aiheuttaman terrorin, mutta ei pitänyt näiden ilmiöiden aiheuttamaa uhkaa vertailukelpoisena modernin islamilaisen terrorismin kanssa²⁶⁷.

Psykologisella areenalla vuoden 2011 strategia jatkoi samalla linjalla vuoden 2009 strategian kanssa sen suhteen, että al-Qaida oli epäonnistunut. ”Ideoiden taistelun” osalta Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä tapahtunut arabikevät, jonka motivaationa oli strategian mukaan taloudelliset ja poliittiset reformaatiot, haastoi al-Qaidan ideologiaa myös muslimimaailmassa.²⁶⁸ Tästä huolimatta Iso-Britannia pyrki olemaan aliarvioimatta al-Qaidan edustaman ideologian kestävyyttä. Strategian mukaan al-Qaida ja sen ideologia yritti hyödyntää Ison-Britannian ja läntisen maailman vetäytymistä ja sotilaallisen voiman poistumista Afganistanista.²⁶⁹

---

²⁶⁵ Buzan 1983, 42-44.

²⁶⁶ CONTEST 2011, 9-10, 26.

²⁶⁷ Mt., 41.

²⁶⁸ Mt., 36.

²⁶⁹ Mt., 41.

Vuoden 2011 strategiassa selvitettiin tarkemmin koko CONTEST-strategian kehitystä ja tulevaisuutta. Seurannan osalta tiedustelutyö oli pysynyt hyvällä tasolla vuoteen 2009 verrattuna. Seurannan suurimmat haasteet identifioitiin teknologian kehitykseen ja siihen vastaamiseen ja sellaiseen terroristiseen toimintaan, josta ei maan lainsäädännön mukaan voida tuomiota rikoksesta.²⁷⁰ Huomionarvoisena osana strategiaa on myös virheiden myöntäminen, mikä tukee näkemystä, että modernin islamilaisen terrorismin torjunta on vielä suhteellisen uusi turvallisuuden ja politiikan alue, johon ei vielä ole löydetty yhtä toimivaa mallia. Strategia myönsi, että tietty kritiikki kansallista turvallisuutta ja kansalaisten vapauksia koskevaan tasapainoon, eli Rosenthalin ja Mullerinkin mainitsemaan dilemman, on ollut oikeutettua²⁷¹.

Terrorismin kriminalisointia käsittelevässä osiossa toin esiin 2000-luvun alussa mahdollistetun ”valvontakäskyn”. Tämä valvontakäskey päätettiin strategiassa kumota, koska se nähtiin liian yksityiselämää loukkaavana ja näin ollen mahdollisesti ennaltaehkäisytyötä heikentävänä lakina. Tilalle strategia esitti uutta säädöstä (Terrorism Prevention and Investigation Measures, *TPIMs*), joka nähtiin pehmeämpänä ja tapauskohtaisempana terrorismista epäiltyjen seurantakeinona kuin aiemmin mainitun valvontakäsky. Muita mainittavia muutoksia olivat esimerkiksi aiemmin mainitun 28:n päivän pidätysajan mahdollistaminen vain parlamentin ollessa hajotettu ja vuoden 2000 terrorismilain lievennykset.²⁷² Näillä muutoksilla Iso-Britannia pyrki selvästi tasapainottamaan turvallisuuden ja eettisyyden dilemmaa. Johtopäätöksiä tehdessä on kuitenkin mielestäni huomioitava myös se tosiseikka, että Isoon-Britanniaan ei vuonna 2011 ollut kohdistunut merkittäviä terrori-iskuja vuoden 2005 Lontoon pommi-iskun jälkeen, joten tietyt liennytykset olivat helpommin perusteltavissa.

Vastapainoksi puolestaan vuoden 2011 strategiassaan Iso-Britannia kiristi terrorismin rahoitukseen liittyviä säädöksiä ja pyrki lisäämään ihmisten tietoisuutta siitä, että esimerkiksi lahjoitustarkoituksessa siirretyt varat saattoivat usein päätyä terroristien käsiin²⁷³. Tämä on mielestäni sinänsä kiinnostava huomio, sillä vaikka isompaa trendiä ei ollut selkeästi havaittavissa, on kyseessä ollut tulkintani mukaan edes jonkinlainen yritys siirtää huomiota henkilöistä ja

---

²⁷⁰ CONTEST 2011, 46-47.

²⁷¹ Rosenthal & Muller 2007, 72-73.

²⁷² Mt., 49.

²⁷³ CONTEST 2011, 53-54.

ihmisoikeuksien rajoittamisesta sellaiseen suuntaan, jossa pyritään kontrolloimaan enemmän materiaa ihmisten sijaan.

Vuoden 2011 CONTEST-strategiassa ennaltaehkäisyhaaraan liittyvät suunnitelmat ja toimet näkivät merkittäviä uudistuksia. Toki Iso-Britannia pyrki strategiassaan säilyttämään ennaltaehkäisytyön perimmäisen tarkoituksen ja siihen liittyvät osat, kuten esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön merkityksen. Strategia tunnustaa, että vuoteen 2011 asti tehty ennaltaehkäisytyö ei ollut vielä täysin ymmärtänyt ääriajatuksen viehätystä ja sellaisten toimijoiden toimintatapoja, jotka pysyvät lainmukaisina. Iso-Britannia pyrki säilyttämään täysimittaisen sananvapauden ja strategiassa todetaankin, että yksi radikalisoitumisen ennaltaehkäisykeinoista saattaa olla yksinkertaisesti ääriajatuksen saattaminen julkiseen keskusteluun.²⁷⁴ Aiempien vuosien strategiat antoivat paljon vastuuta ainoastaan medialle ääriajatuksen esiin tuomisessa ja niiden heikkouksien paljastamisessa, mutta vuoden 2011 strategian perusteella vaikuttaa, että Iso-Britannia pyrki laajentamaan terrorismista käytävää keskustelua.

Mielenkiintoisesti ennaltaehkäisytyön osalta strategia analysoi myös itse aiempia versioitaan. Strategian mukaan vuodesta 2006 lähtien ollut käsitys radikalismista syistä oli pääasiallisesti oikea. Tämän käsityksen mukaan radikalisoitumista aiheuttaa ideologia, jota tietyt toimijat käyttävät hyödykseen radikalisoitumiseen erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Strategian mukaan maan terrorismintorjunnan ennaltaehkäisytyö oli kehittynyt suuresti ymmärtämällä entistä paremmin ihmisten haavoittuvaa asemaa, ja tätä on huomioita erilaisilla ohjelmilla, joita strategiassa kutsutaan onnistuneiksi. Esimerkkinä tällaisesta on aiemmin mainittu Channel -ohjelma. Strategian mukaan merkittävää kehitystä oli tapahtunut myös sellaisissa instituutioissa, joissa radikalisoitumista huomattiin tapahtuneen, kuten kouluissa ja vankiloissa. Kehitystä oli teknologian osalta tapahtunut myös verkossa, jossa ennaltaehkäisytyötä pyritään tekemään entistä enemmän kontrolloimalla radikaalia materiaalia. Enemmän vastuuta tästä ennaltaehkäisytyöstä haluttiin antaa myös yhteisöille ja teologeille.²⁷⁵

---

²⁷⁴ CONTEST 2011, 59.

²⁷⁵ Mt., 60-61.

Näen edellä mainitun kaltaiset toimet merkittävimpinä muutoksina Ison-Britannian terrorismintorjunnassa ja sen ennaltaehkäisytyössä vuosina 2006-2011. Kun aiemmista strategioissa puhuttiin esimerkiksi koulujen vaikutuksesta radikalisoitumiseen, sillä viitattiin lähinnä Ison-Britannian ulkopuolella toimiviin *madrasoihin*, mutta myöhemmissä strategioissa on havaittu myös kotimaisten koulujen olevan potentiaalisia kohteita radikaaleja aatteita levittävälle henkilölle. Ison-Britannian terrorismintorjunta vaikutti vuonna 2011 ylipäänsä vähentäneen keskittymistä ulkomaailmaan ja näki ennaltaehkäisytyön ongelmat ja tärkeyden entistä paremmin myös omassa maassaan. Lisäksi vuoden 2011 strategia entistä selkeämmin erotteli väkivaltaisen ja väkivallattoman ääriajattelun ja niiden erityispiirteet. Vaikuttaa siltä, että vuoden 2011 CONTEST-strategiassa Ison-Britannian terrorismintorjunta ja erityisesti sen ennaltaehkäisytyö oli ottanut mittavan kehitysaskelen radikalisoitumisen ymmärryksen laajentamisessa. Strategia pyrki tietoisesti itsekriittisyyteen ja entistä suurempaan kokonaisvaltaisuuteen, jossa eri terrorismintorjunnan sektoreissa suositaan pehmeämpiä ja epäkonventionaalisempia keinoja. Tämä pohdinta ei tosin tarkoita, että strategiassa tai Ison-Britannian terrorismintorjunnassa yleisesti, olisi luovuttu perinteisemmistä ja konventionaalisemmista torjuntakeinoista, tai että jompikumpi olisi toista toimivampi lähestymistapa.

Ison-Britannian terrorismintorjunnan ennaltaehkäisytyö perustuu hyvin paljon radikaalien ideologioiden haastamiseen eri areenoilla. Erityisesti vuoden 2011 strategiassa oli havaittavissa pyrkimys tavoittaa entistä suurempi joukko ihmisiä entistä lähempänä. Strategian tarkoituksena oli myös entistä enemmän identifioida haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä ja tarjota heille erilaisia ohjelmia ja tukea. CONTEST:n ohjelmat ovat mielestäni mielenkiintoisia siksi, että ne usein pyrkivät tavoittamaan jo radikaaleille ajatuksille altistuneita henkilöitä eli sellaisia, joiden kohdalla radikaalien ajatuksen kitkeminen on jo epäonnistunut. On mahdollista spekuloida, että tällaiset jo radikaaleille ajatuksille altistuneet henkilöt olisivat joskus aikaisemmin jo kuuluneet terrorismintorjunnan seurantatyön piiriin. Painopisteen voidaan katsoa siirtyvän jatkuvasti lähemmäs ennaltaehkäisyvaltaista terrorismintorjuntaa, mikä on luonnollista ottaen huomioon, että ideaalissa tilanteessa ennaltaehkäisytyön täydellinen onnistuminen tekisi terrorismintorjunnan muista haaroista hyödyttömiä. Ennaltaehkäisytyön tärkeyttä kuvastaa myös se tosiseikka, että strategiassa tämän haaran läpikäynti saa huomattavasti enemmän palstatilaa ja näkyvyyttä kuin muut haarat, ja siihen liittyvät uudistukset ovat helpoimmin havaittavissa. Vertailun vuoksi esimerkiksi Ison-Britannian terrorismintorjuntastrategian suojelehaara koki vuoden 2009

strategiaan verrattuna hyvin vähäisiä muutoksia. Sen merkittävimmät painopisteet olivat vuonna 2011 edellisten vuosien tapaan rajavalvonnan ja -turvallisuuden vahvistamisessa, julkisen liikenteen ja ruuhkaisten paikkojen turvaamisessa ja maan kriittisen infrastruktuurin lujittamisessa eli kohteen lujittamisessa.²⁷⁶

Vuoden 2011 strategiassa ei myöskään ole havaittavissa merkittäviä muutoksia Ison-Britannian terrorismintorjunnan valmistautumishaaran suurissa linjoissa. Sen sijaan valmistautumistyön osalta huomio kiinnittyy Mumbaiin vuoden 2008 terrori-iskun käsittelyyn. Kuten aiemmin todettu, kyseinen terrori-isku poikkesi monelta osin sellaisista iskuista, joita nähtiin läntisessä maailmassa vuosina 2001-2008 ja joihin näin ollen myös valmistauduttiin. Ison-Britannian hallitus kehitti vuonna 2009 valmistautumishaaran alaisen ohjelman, jonka tarkoituksena oli nimenomaan varautua Mumbaiin tyyliin iskuihin. Tämän ohjelman ja suunnittelutyön valmistelua kiihdytettiin entisestään vuonna 2010.²⁷⁷ Tämä kertoo nähdäkseni siitä, että Mumbaiin tyyliin terrori-iskuihin valmistautuminen oli todella puutteellista ennen vuosia 2009-2010, ja sen kaltaiset iskut nähtiin Isossa-Britanniassa todellisena uhkana. Tämän valmistautumisohjelman aikaansaannoksia olivat muun muassa tiettyjen poliisiyksilöiden aseistuksen ja koulutuksen kehittäminen, tiedonkulkuun liittyneet parannukset ja lisääntyneet resurssit toimia ja saada tukea suurkaupungeissa hyökkäyksen tapahtuessa.²⁷⁸

Käsittelin tutkielmassa aiemmin terrorismin historiaa, sen käännekohtia ja luonteen sekä metodien kokemaa muutosta. Mumbaiin vuoden 2008 terrori-isku ei näkemykseni mukaan saa aina sen ansaitsemaa huomiota puhuttaessa terrorismi-ilmiön muutoksista. Uuden vuosituhannen alkua leimasivat länsimaissa julkisiin kulkuneuvoihin ja symbolisiin kohteisiin tehdyt iskut, kuten New Yorkissa vuonna 2001, Madridissa vuonna 2004 ja Lontoossa vuonna 2005. Nämä iskut tehtiin erittäin suunnitellusti ja hyvin nopeasti, ja terrorismintorjunnan keskiössä oli usein strategia siitä, miten tällaiset iskut estetään ja miten niistä toivutaan. Valmistautumisstrategia ei juuri ottanut huomioon sitä, miten pitäisi toimia terrori-iskujen *aikana*. Mumbaiin vuoden 2008 isku oli useamman päivän kestänyt hyökkäys, joka tehtiin tuliaseilla, ja siihen liittyi paljon erilaisia elementtejä, kuten terroristien toimiminen useassa paikassa samanaikaisesti, uhrien maksimointi

---

²⁷⁶ CONTEST 2011, 79-87.

²⁷⁷ Mt., 97.

²⁷⁸ MT., 93-102.

ja panttivankien ottaminen. Näiltä osin Mumbain isku eroaa esimerkiksi terrorismin historiassa merkittävistä PLO:n lentokonekaappauksesta tai Mustan syyskuun tekemästä Münchenin vuoden 1972 verilöylystä. Molemmat edellä mainituista sisälsivät panttivankien ottamisen ja aseellisen hyökkäyksen, mutta toisaalta ne tapahtuivat yhdessä keskitetyssä kohteessa ilman ensisijaista tarkoitusta maksimoida kuolonuhrit.

Yksi Mumbain iskun erityispiirre oli myös terroristien telekommunikaation käyttö hyökkäyksen aikana, ja sen ohjaus ulkomailta esimerkiksi Google Maps -sivustoa ja uutislähetysten seuraamista hyödyntäen. Vuoden 2011 CONTEST-strategia pyrkiin uudistamaan Ison-Britannian terrorismintorjunnan suhtautumista internetissä tapahtuvaan terroristien kommunikaatioon, hyökkäysten suunnitteluun ja ylipäänsä näiden tahojen internetin hyödyntämiseen.²⁷⁹ Tämä tukee näkemystä, jonka mukaan terrorismi ja sen torjunta siirtyvät jatkuvasti enemmän verkkoon.

5.6. CONTEST 2012

Vuosi 2012 oli tärkeä Isolle-Britannialle ja sen turvallisuuden takaamiselle. Maassa järjestettiin kesällä olympialaiset, ja terrorismintorjunta oli turvallisuuden kärkeemoja. Tapahtuma sujui ilman turvallisuusvälikohtauksia, ja vuoden 2012 CONTEST-strategiassa mainitaankin, että tämän mahdollisti maan terrorismintorjunnan kapasiteetti ja resurssit. Tässä strategiassa myös mainittiin ensimmäistä kertaa CONTEST-strategioiden aikana, ettei Isossa-Britanniassa ollut tapahtunut onnistuneita terrori-iskuja vuoden 2005 jälkeen. Päivitetty CONTEST-strategia huomioi lyhyesti myös äärioikeiston terrorismin, mutta se jää modernin islamilaisen terrorismin varjoon ja maininnan tasolle. Myöskään vuoden 2012 jälkeen CONTEST-strategiat eivät enää käsittele pohjoisirlantilaista terrorismia, vaan sen vastuu on siirretty erikseen Pohjois-Irlannin tilannetta käsittelevälle sektorille.²⁸⁰

Vuoden 2012 strategiakatsaus viittasi edellisen vuoden laajempaan CONTEST-strategiaan ja vuoden 2010 selontekoon kertomalla suurista uudistuksista terrorismintorjunnan keinoissa ja erityisesti lainsäädännön puolella, mitä käsittelemme aiemmin. Katsauksen mukaan Ison-Britannian vuoden 2012 terrorismintorjunta sitoutui jatkossakin tarkastelemaan, muokkaamaan ja

---

²⁷⁹ CONTEST 2011, 73-75.

²⁸⁰ CONTEST 2012, 10-11.

mahdollisesti poistamaan kohtuuttomia ja suhteettomia lakeja, jotka loukkaavat ihmisoikeuksia ja -arvoja sekä yksityisyyttä²⁸¹ ja näin myös heikentävät maan ennaltaehkäisytyötä, josta aikaisempien strategioiden ja dokumenttien perusteella voidaan sanoa tulleen Ison-Britannian terrorismintorjunnan kulmakivi ja tärkein neljästä päähaarasta. Huomattava muutos tapahtui esimerkiksi vuosien 2011 ja 2012 aikana, jolloin vuoden 2000 terrorismilain kiistellyn ”stop and search”²⁸² -asetuksen kohteeksi joutuneiden kansalaisten määrä puolittui. Heinäkuussa 2012 säädös poistettiin kokonaan ja se korvattiin samankaltaisella, mutta tiukemmat ehdot täyttävällä säädöksellä²⁸³.

Vuoden 2012 katsauksessa todettiin terrorismin olevan kansainvälisesti hienoisessa laskussa, mutta sen aiheuttavan edelleen vakavan uhan Isolle-Britannialle ja heikkojen valtioiden sekä konfliktialueiden olevan tämän uhan yksi merkittävimmistä alkulähteistä. Vuonna 2012 Syyrian sisällissota oli alkanut ja maahan oli Isosta-Britanniasta matkustanut jo satoja taistelijoita. Katsaus nostikin näkyvästi esiin huolen ”kotimaisista terroristeista”²⁸⁴. Isossa-Britanniassa syntyneet ja kasvaneet terroristit nousivat ensimmäistä kertaa keskustelun ytimeen Lontoon 2005 pommi-iskujen jälkeen, mutta Syyrian sotaan matkanneet taistelijat kasvattivat tämän ilmiön skaalaa ennennäkemättömällä tavalla.

Ennaltaehkäisyhaarassa ei ole vuoden 2012 katsauksessa havaittavissa merkittäviä painopisteiden muutoksia edelliseen strategiaan verrattuna. Ennaltaehkäisytyössä sitouduttiin edelleen ensisijaisesti radikaalien ideologioiden haastamiseen, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tukemiseen, ohjelmien rahoittamiseen, internetiin ladatun materiaalin kontrolloimiseen, yhteisöjen merkityksen korostamiseen ja niiden tukemiseen sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Ulkomailla, erityisesti Afganistanissa tapahtuvan ennaltaehkäisytyön rooli oli tosin vuoden 2012 katsauksen perusteella hieman menettämässä merkitystään. Dokumentissa mainittiin vielä Afganistaniin suunniteltu kapasiteetinrakennus, mutta se sai aikaisempaa vähemmän yksityiskohtaista huomiota.²⁸⁵

---

²⁸¹ CONTEST 2012, 10-11.

²⁸² Sädös antoi Ison-Britannian turvallisuusviranomaisille laajat oikeudet pysäyttää, tutkia ja kuulustella ajoneuvoja kuljettavia henkilöitä ilman merkittäviä epäilyjä.

²⁸³ CONTEST 2012, 15.

²⁸⁴ ”Home-grown terrorists”.

²⁸⁵ CONTEST 2012, 21-24.

Ison-Britannian terrorismintorjunnan suojautumistyö ei myöskään kokenut vuoden 2012 katsauksessa merkittävää fokuksen muutosta. Katsaus kuitenkin otti huomioon teknologian ja tieteen kehityksen ja haluaa suunnata rahoitusta sellaisiin ohjelmiin ja projekteihin, jotka pyrkivät hyödyntämään tätä kehitystä terrorismintorjunnassa. Esimerkkejä tällaisista tavoitteista ovat räjähteiden kaukotunnistus, datan hyödyntäminen lentoliikenteen turvaamisessa ja CBRN²⁸⁶-materiaalien havaitsemisessa.²⁸⁷

Seuranta- ja valmistautumistyössä suurimmat uudistustavoitteet vaikuttavat keskittyvän edellisen strategian huolenaiheeseen terroritekojen muutoksesta.²⁸⁸ Käsittelin Mumbain vuoden 2008 terrori-iskua ja sen eräänlaista ainutlaatuisuutta modernin terrorismin narratiivissa ja Ison-Britannian terrorismintorjunnan pikaista reagointia vastaavanlaisten hyökkäysten torjumisen ja vaikutusten minimoimisen suunnittelussa. Vuoden 2012 katsaus jatkoi tällä linjalla ja totesi, että huoli useassa kohteessa samanaikaisesti ja tuliaseilla toteutetusta hyökkäyksestä on kasvanut. Vastaamaan tähän huoleen Iso-Britannia oli katsauksen mukaan kehittänyt telekommunikaatioon liittyvää osaamistaan, jolloin maan terrorismintorjunnasta vastaavat osastot pystyisivät entistä paremmin paikantamaan ja mahdollisesti hiljentämään terroristien välisen kommunikaation hyökkäyksen yhteydessä. Lisäksi tavoitteena oli lisätä turvallisuus- ja pelastusviranomaisten koulutusta ja yleistä kykyä toimia edellä mainitun kaltaisessa hyökkäyksessä ja pieniä erikois- ja valmiusjoukkoja sijoitettiin kriittisiin kohteisiin.²⁸⁹ Näillä terrorisminvastaisilla toimilla Iso-Britannia tulkintani mukaan pyrki vastaamaan nimenomaan aiemmin esille tuotuun ongelmaan, eli toimintaan terroristihyökkäyksen *aikana*. Edellä mainittu ja huomion kiinnittäminen kotimaisten terroristien kasvavaan määrään vaikuttaakin olleen vuoden 2012 CONTEST-katsauksen merkittävin fokus.

5.7. CONTEST 2013

Vuonna 2013 Isossa-Britanniassa tapahtuivat ensimmäiset terrori-iskut sitten vuoden 2005 Lontoon pommi-iskujen. Moskeijasta palaamassa ollut muslimi Mohammed Saleem ja brittisotilas

---

²⁸⁶ *Chemical, biological, radioactive and nuclear.*

²⁸⁷ CONTEST 2012, 27.

²⁸⁸ Mt., 16, 31.

²⁸⁹ Mts.

Lee Ribgy murhattiin kadulle. Lisäksi ulkomailla tehdyissä terrori-iskuissa kuoli 13 Ison-Britannian kansalaista, joka oli suurin määrä sitten vuoden 2005.²⁹⁰

Vuoden 2013 katsauksen mukaan Syyrian sisällissota muutti jälleen terrorismin luonnetta. Ilmiö oli havaittavissa jo vuonna 2012, mutta yhä useammat brittikansalaiset matkustivat Syyrian osallistumaan sota- ja terrorismitoimintaan. Haasteita tehokkaalle terrorismintorjunnalle loivat Syyriassa toimivien terroristiryhmien suuri lukumäärä, terroristien kansalaisuuteen sitoutunut uhan läheisyys ja matkustamisen helppous. CONTEST-strategia kokonaisuudessaan oli identifioinut konfliktialueet sekä heikot ja romahtaneet valtiot yhdeksi suurimmista haasteista terrorismintorjunnassa niistä puuttuvan tehokkaan hallinnon takia. Tästä näkökulmasta Syyrian sisällissodan alkaminen lisäsi maailmaan tällaisia alueita, joissa terroristit voivat toimia huomattavasti vapaammin. Al-Qaida näytteli strategian mukaan edelleen merkittävää roolia globaalissa terrorismissa, vaikka sen toimintakyky oli jo huomattavasti heikentynyt. Vuoden 2013 katsauksen mukaan al-Qaidan vaarallisuus perustui lähinnä sen ideologiaan ja radikalisoimistyöhön.²⁹¹

Vuoden 2013 katsauksessa käsiteltiin laajasti maahanmuuttoon liittyviä valtuuksia ja niiden roolia terrorismintorjunnassa. Iso-Britannia oli muun muassa etenevässä määrin karkottanut terrorismista epäiltyjä kansalaisia, estänyt vihapuhujien maahantuloa sekä kumonnut Ison-Britannian kansalaisuuksia kaksoiskansalaisilta.²⁹² Ottaen huomioon uuden ilmiön maan omien kansalaisten matkustamisesta konfliktialueille tämänkaltaisen ”maahanmuuttovallan”²⁹³ käytön lisääntyminen voidaan nähdä suhteellisen luonnollisena kehityksenä.

Edellä tuotiin esille Ison-Britannian kasvava huoli ja valmistautuminen Mumbai terrori-iskujen kaltaisiin hyökkäyksiin. Vuoden 2013 strategiassaan CONTEST myönsi, että terroristien metodit ja taktikat ovat muutoksessa. Lisää esimerkkejä tällaisista hyökkäyksistä saatiin esimerkiksi Westgaten ostoskeskukseen tehdyissä hyökkäyksissä Kenian Nairobissa. Erityispiirteitä tällaisille hyökkäyksille ovat useamman terroristin samanaikainen toiminta, uhrien maksimointi, tuliaseiden

---

²⁹⁰ CONTEST 2013, 7.

²⁹¹ Mt., 7-8.

²⁹² Mt., 10-13.

²⁹³ ”Immigration power”.

käyttö ja hyökkäysten pituuden kasvattaminen.²⁹⁴ Toisin kuin Mumbaissa, Nairobissa tehdyssä iskussa hyökkääjät kuitenkin pysyivät samassa kohteessa. Yleisesti vuoden 2013 CONTEST-strategian katsaus on kuitenkin yllättävänkin lyhyt ja suppea ottaen huomioon minkäläistä kehitystä ja trendejä oli havaittavissa pääasiassa Syyriassa ja terroristien toimintatapojen muutoksessa. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiseikkaa, että Ison-Britannian terrorismintorjunta pyrki selvästi identifioimaan kehityksen tuomat uudet trendit ja haasteet sekä vastaamaan niihin kokonaisvaltaisella terrorismintorjuntastrategiallaan.

5.8. CONTEST 2014

Vuoden 2014 CONTEST-katsauksessa huomio keskittyi odotetusti ISIL:n nousuun. Katsauksen mukaan terrorismia ylläpitivät ennennäkemättömät määrät ääriajatus- ja terrorismipropagandaa. Huoli kiinnittyi myös konfliktialueille matkustaneiden henkilöiden paluuseen, koska heillä uskottiin olevan mittava määrä taistelukokemusta ja terrorismikoulutusta. Lisäksi terroristitaktiikkojen muutokset toivat uusia haasteita terrorismintorjunnalle. Katsauksessa todetaan, että vaikka monet ryhmät pyrkivät edelleen toteuttamaan laajamittaisia hyökkäyksiä, useat muut kannustavat hyökkäyksiin, jotka ovat yksinkertaisia ja yksittäisten ihmisten toteutettavissa olevia.²⁹⁵

Vuoden 2014 katsauksessa todettiin, että vuoden 2011 CONTEST-strategia oli edelleen maan terrorismintorjunnan kulmakivi. Vuoden 2014 katsauksessa huomioitiin terrorismintorjuntaresursseja kasvattanut lakiuudistus, jonka kohteena olivat ensisijaisesti Syyriaan ja Irakiin matkanneet Ison-Britannian kansalaiset. Terrorismintorjunnan näkökulmasta lakiuudistus koski lähinnä maan seuranta- ja ennaltaehkäisystrategioita. Lakiuudistus mahdollisti esimerkiksi passien takavarikoinnin, ulkomailla terroristisesta toiminnasta epäiltyjen asianmukaisen vastaanoton ja internetin tehokkaamman valvonnan. Näyttökynnystä terrorismista epäiltyjen seurantaan madallettiin ja ennaltaehkäisytöiden kannalta merkittävä uudistus oli paikallisille viranomaisille, vankiloille, kouluille ja yliopistoille asetettu oikeudellinen vastuu suorittaa ennaltaehkäisytöitä omilla sektoreillaan. Tähän kehitykseen vaikutti erityisesti kesällä 2014 Ison-Britannian eri kouluissa ”Troijan hevoseksi” kutsuttu tapahtumasarja, jossa ääriajatuksia kannattaneet, tukeneet tai hyväksyneet henkilöt saivat valtaa kouluissa ja opettajakunnissa maan

---

²⁹⁴ CONTEST 2013, 15.

²⁹⁵ CONTEST 2014, 7.

eri koulutuslaitoksissa. Seurannan osalta Iso-Britannia myös entisestään vaikeutti terrorismin rahoittamista.²⁹⁶

ISIL:n massiivisen propagandakoneiston vuoksi ennaltaehkäisystä tuli vuonna 2014 entistä tärkeämpi osa terrorismintorjuntaa. Vuoden 2014 katsauksessa mainitaan erikseen, että ISIL pyrkii entistä enemmän rohkaisemaan ja kannustamaan yksinäisiä toimijoita tekemään iskuja länsimaissa.²⁹⁷ Tämä jatkaa aiemmin havaittua kehitystä, jonka mukaan ”yksinäiset sudet” ovat entistä merkittävämmässä roolissa kansainvälisessä ja modernissa islamilaisessa terrorismissa. Tämä kehitys ja Euroopassa lisääntyneet terrori-iskut vaikuttivat siihen, että vuoden 2014 strategiassa kansainvälistä yhteistyötä korostettiin entistä enemmän.²⁹⁸

Suojelun ja valmistautumisen osalta vuoden 2014 strategia näyttäisi painottaneen aiempien vuosien tapaan Mumbain kaltaisen iskun estämistä ja siihen varautumista. Tuliaseiden käyttö terrori-iskuissa oli vuonna nähtävillä Pariisissa, Ottawassa ja Sydneyssä.²⁹⁹ Jokaisessa strategiassa vuosina 2006-2014 oli mainittu ruuhkaisten paikkojen, kuten lentokenttien, yökerhojen, juhlatilaisuuksien ja urheilutapahtumien suojaaminen. Vaikuttaakin siltä, että viimeistään vuonna 2014 nämä kohteet nousivat yhdeksi Ison-Britannian terrorismintorjunnan suurimmista prioriteeteista. Yleisesti kaikki terrorismintorjunnan päähaarat vaikuttaisivat vuoden 2014 katsauksessa sitoutuneen aiempien vuosien tavoitteisiin, joskin huomionarvoista on se, että toiminta ulkomailla, esimerkiksi Afganistanissa oli jäänyt entistä enemmän kotimaassa tapahtuvien terrorismintorjunnan toimien varjoon.

5.9. Vuoden 2015 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko

Vuoden 2015 turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko asettaa Ison-Britannian kansalliselle turvallisuudelle kolme päätavoitetta: turvata maan kansalaisia kotona ja ulkomailla, suojella maan globaalia vaikutusvaltaa ja kasvattaa maan vaurautta. Nämä tavoitteet mahdollistavat selonteon mukaan Ison-Britannian turvallisuuden neljää päähaastetta vastaan, jotka ovat kasvava terrorismin, ääriajattelun ja epävakauden uhka, valtioista kumpuavan uhan nousu, kyberuhat ja

---

²⁹⁶ CONTEST 2014, 8-13.

²⁹⁷ Mt., 15-17.

²⁹⁸ Mt., 18.

²⁹⁹ Mt., 19-23.

kansainvälisen järjestyksen ja yhteisymmärryksen eroosio. Kasvava talous ja sen tuoma vauraus mahdollistavat esimerkiksi entistä suuremman panostuksen tehokkaaseen terrorismintorjuntaan ja kapasiteetinrakennukseen. Se mahdollisti myös Ison-Britannian viime selonteossa asetetun tavoitteen kasvattaa kehitysapua 0.7:ään prosenttiin maan bruttokansantuotteesta.³⁰⁰ Toimivan kehitysavun voidaankin ajatella myös vähentävän heikoista olosuhteista kumpuavaa ääriajattelua ja terrorismia, vaikka terrorismin selittäminen esimerkiksi pelkästään köyhyydellä ei anna kattavaa kuvaa ilmiön syistä. Kehitysapu voidaan terrorismintorjunnan kontekstissa nähdä eräänlaisena ennaltaehkäisytyönä, vaikka sen alkuperäinen tarkoitus olisikin moniulotteisempi.

Myös globaalin vaikutusvallan kasvattaminen on eräänlaista terrorismin ennaltaehkäisytyötä. Vaikutusvallan kasvun myötä voidaan entistä enemmän korostaa länsimaisia arvoja, kuten ihmisoikeuksia ja hyvää hallintoa. Näiden arvojen arvioidaan vähentävän konflikteja ja lisäävän vakautta, joka puolestaan ehkäisee ihmisten radikalisoitumista ulkomailla.³⁰¹ Vaikka edellisten esimerkkien kohdalla selonteossa ei suoraan mainita niiden yhteyksiä terrorismiin ja sen torjuntaan, on helppoa nähdä, kuinka monet seikat voivat vaikuttaa terrorismin ulottuvuuteen ja kuinka moniulotteisesta ilmiöstä on kyse.

Edellä mainittujen epäkonventionaalisten ja pehmeiden terrorismintorjuntakeinojen lisäksi vuoden 201 selonteko huomio myös konventionaalisemmat metodit. Iso-Britannia aikoi jatkossakin pysyä vihamielisenä ympäristönä terroristisia ajatuksia hautoville ja tähän pyrittiin selonteon mukaan tiedustelun, teknologian ja turvallisuusviranomaisten toiminnan avulla. Selonteossa kerrottiin 2.5 miljardin punnan lisärahoituksesta juuri turvallisuus- ja tiedustelusektoreille, ja jopa puolet tästä määrästä suunniteltiin kanavoitavan terrorismintorjuntaan.³⁰² Selonteko myös jatkaa vuodesta 2006 asti agendalla olleen rajavalvonnan ja -turvallisuuden ylläpidon ja parantamisen korostamista ja asettaa myös maan asevoimille lisää tehtäviä terrorismintorjunnassa koti- ja ulkomailla.³⁰³

Kuten viisi vuotta aikaisemmin, myös vuoden 2015 selonteossa käsitellään terrorismia omana osionaan, joka keskittyy pääasiassa kansainväliseen ja moderniin islamilaiseen terrorismiin.

---

³⁰⁰ SDSR 2015, 9-15.

³⁰¹ Mt., 9-11.

³⁰² Mt., 24.

³⁰³ Mt., 26-27, 29-30.

Selonteossa otetaan kantaa myös kasvavaan ja kehittyvään teknologiaan ja sen hyväksikäyttämiseen terroristisissa tarkoituksissa. Teknologiaan liittyvät haasteet ovat sinänsä seurantaan liittyviä ongelmia. Ensiksi lainsäädännön pitää pysyä keinona tuomita sellaiset ääriajattelijat ja terroristiseen toimintaan yllyttävät henkilöt, jotka eivät itse käytädy väkivaltaisesti. Lisäksi maan turvallisuusviranomaisten tulee pystyä paremmin seuraamaan suljetuissa verkoissa ja yhteisöissä tapahtuvia ääriajatuksia ja terrorismin suunnittelua. Selonteon mukaan vuonna 2016 oli tarkoitus entisestään uudistaa lainsäädäntöä vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin. Onnistuessaankin tässä tavoitteessaan Ison-Britannian haasteena on lisäksi se, miten se toteutetaan tehokkaasti ihmisoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen.³⁰⁴ Selonteon mukaan sellaisissa tilanteissa, joissa ulkomailla toimivia terroristeja ei voida tuomita maan kansallisten lakien mukaan, on oltava mahdollisuus ”globaaliin iskukykyyn”.³⁰⁵ Selonteossa ei suoraan kerrota, mitä tällä tarkoitetaan, mutta on oletettavaa, että sillä viitataan lennokka- ja ilmaiskuihin, joita on tehty erityisesti ISIL:iä vastaan.

Vuoden 2015 selonteko lupasi kaksinkertaistaa lentoliikenteen turvaamiseen käytetyt resurssit. Tämä panostus kertoo jo selvästi, kuinka suuri prioriteetti tälle annetaan. Käsittelin aiemmin vuoden 2008 Mumbain terrori-iskua ja sen merkitystä nykyiselle terrorisminkehitykselle. 2010-luvulla Ison-Britannian terrorismintorjuntaa käsitteleviin dokumentteihin on asteittain lisätty tämän kaltaisiin iskuihin varautuminen. Huoli mahdollisesta trendistä on kasvanut todellisuudeksi. Tämän myös 2015 selonteko toteaa terroristihyökkäykseen reagointia käsittelevässä osuudessa. Koulutusta lisättiin vastaamaan erityisesti useassa kohteessa tuliaseilla tapahtuvaa, mahdollisesti pitkäkestoista hyökkäystä vastaan ja toimimaan sekä panttivankitilanteessa että silmittömän, uhrien maksimointiin tähtäävän hyökkäyksen aikana.³⁰⁶

Kansainvälisen yhteistyön osalta Iso-Britannia hyödyntää selonteon mukaan kumppanuuttaan valtioiden lisäksi myös ei-valtiollisten toimijoiden ja organisaatioiden, kuten Yhdistyneiden Kansakuntien, kanssa. Selonteko myös yksilöi naisten roolin rauhaprosesseissa ja konfliktinratkaisussa. Se mainitsee erikseen naisten parantuvan aseman merkityksen ääriajattelun vastaisessa työssä ja konfliktianalyysissa. Naisten asemaa pyritäänkin selonteon mukaan

---

³⁰⁴ SDSR 2015, 37-39.

³⁰⁵ ”Global strike capability”.

³⁰⁶ SDSR 2015, 39.

parantamaan konfliktiherkissä ja terrorismin keskiössä olevissa valtioissa, kuten Afganistanissa ja Irakissa.³⁰⁷ Taloudellisia voimavaroja hyödynnetään edellä mainittujen lisäksi pitkään Ison-Britannian terrorismintorjunnan kärkiteemana olleiden heikkojen valtioiden tukemiseen, ja seuraavan viiden vuoden aikana Iso-Britannia sitoutui kasvattamaan tätä tukea noin 300 miljoonalla punnalla. Varoja pyrittiin entistä enemmän myös suuntamaan epävakautta aiheuttaviin seikkoihin panostamalla epävakaiden valtioiden hallintoon, oikeusjärjestelmään, työllisyyteen ja taloudellisiin mahdollisuuksiin.³⁰⁸

5.10. CONTEST 2015

Käsittelin aiemmin retoriikan merkitystä terrorismintorjunnassa ja viimeisessä, vuoden 2015 CONTEST-strategiassa on havaittavissa erittäin mielenkiintoinen ilmiö. Vastoin aiempien vuosien strategioita ja selontekoja, vuoden 2015 katsaus käyttää ISIL:n sijasta halventavampaa, arabiankielistä nimeä Daesh³⁰⁹. Vaikka tutkielmani fokus ei olekaan retoriikan tai sanavalintojen analysoinnissa, voidaan perustellusti väittää, että tämä tietoinen muutos retoriikassa pyrkii luomaan negatiivista kuvaa kyseisestä terroristijärjestöstä. Terroristit haluavat käyttää itsestään mahdollisimman positiivisia nimityksiä ja negatiivisen konnotaation liittäminen ISIL:iin on aiemmin käsiteltyä psykologista sodankäyntiä ja Crelinstenin mainitsemaa hyökkäävää psykologian mallia.

Vuonna 2015 terroristihyökkäyksiä nähtiin länsimaissa poikkeuksellisen paljon. Vuoden 2015 katsauksessa todetaan jo suoraan, että yksinkertaiset ja vaikeasti estettävissä olevat hyökkäykset ovat muuttaneet terrorismin luonnetta. Al-Qaidan merkitys oli vuonna 2015 jo hiipunut, vaikka se katsauksessa edelleen mainitaankin. Sen paikan Ison-Britannian suurimpana turvallisuusuhkana oli ottanut odotetusti ISIL. Katsauksessa todetaan, että seurantastrategian osalta pyrittiin tekemään entistä enemmän yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa terrorisminrahoituksen estämiseksi. Lisäksi mielenkiintoisesti katsauksessa todetaan Ison-Britannian osallistuneen aktiivisesti ISIL:n vastaisiin konventionaalisiin sotatoimiin tekemällä lähes tuhat ilmaiskua ISIL:n vastaisen koalition aloitettua toimintansa.³¹⁰

---

³⁰⁷ SDSR 2015, 62-63.

³⁰⁸ Mt., 64.

³⁰⁹ CONTEST 2015, 5.

³¹⁰ Mt., 12-13.

Ennaltaehkäisyhaaran osalta katsaus nostaa ensisijaisesti esiin radikaalin materiaalin poiston internetistä ja kansalaisyhteisöjen tukemisen osana laajempaa terrorisminvastaista narratiivista kampanjaa. Muuten vuoden 2015 katsauksessa painotetaan pitkälti viimeaikaisen kehityksen luomia haasteiden torjumista. Konfliktialueille, kuten Syyriaan ja Irakiin, matkaavat henkilöt ovat ennaltaehkäisytyön erityisen mielenkiinnon kohteena ja myös näiden henkilöiden kohdalla erilaisia tukiohjelmia, kuten vuonna 2009 perustettua Channeliä, pidettiin tärkeinä.³¹¹

Vuoden 2015 katsauksen myötä suojautumis- ja valmistautumishaarojen tärkeimmät prioriteetit eivät oleellisesti muuttuneet. Huomioitavaa on, että vuoden 2015 CONTEST-strategian katsaus on ylipäänsä suhteellisen suppea, mutta tämä saattaa johtua siitä, kuten katsauksessakin viitataan, Iso-Britannia suunnittelee lähivuosina laajaa, vuoden 2011 kaltaista päivitystä yleiseen CONTEST-strategiaansa. Itse tulkitSEN yhtenä merkittävimpänä lisäyksenä verrattuna aiempien vuosien katsauksiin Pariisin vuoden 2015 marraskuun terrori-iskun käsittelyn, jonka näen jatkumona edellisten vuosien kasvaneelle trendille usean henkilön toimesta samanaikaisesti useissa eri kohteissa tehtyyn terrori-iskuun, jossa usein käytetään tuliasetta. Katsauksen mukaan Iso-Britannia nostaa erityisesti ulkomailla tapahtuvan suojaus- ja valmistautumistyön profiilia turvatakseen paremmin maan kansalaisia Ison-Britannian ulkopuolella.³¹²

---

³¹¹ CONTEST 2015, 19-24.

³¹² Mt., 22.

6. YHTEENVETO

Tutkielmassani pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin: minkälaisena turvallisuushkana Iso-Britannia näkee terrorismin, miten Iso-Britannia pyrkii tätä uhkaa torjumaan ja miten maan näkemykset terrorismista ja sen torjuntakeinosta ovat mahdollisesti muuttuneet 2000-luvulla. Tutkielmani viimeisen luvun tarkoituksena on vastata näihin kysymyksiin saatavilla olevan Ison-Britannian terrorismintorjuntastrategia-aineiston ja terrorismista sekä turvallisuudesta käydyn teoreettisen keskustelun valossa.

Kuten todettua, Ison-Britannian terrorismintorjunta käsittelee pääasiallisesti 2000-lukua leimannutta kansainvälistä ja modernia islamilaista terrorismia. Esitetyn aineiston perusteella voidaan väittää, että Iso-Britannia pyrkii strategiallaan vastaamaan sellaiseen väkivaltaan, jossa korostuvat esimerkiksi Wilkinsonin, Probstin ja Hudsonin käsitykset terrorismin luonteesta³¹³. Iso-Britannia on varautunut sellaiseen terrorismiin, jonka erityispiirteitä ovat yhä etenevissä määrin pelon ilmapiirin luominen, teon kohdistus useampaan kuin välittömiin uhreihin, sen yllätyksellisyys, yhteiskunnan normeista poikkeaminen ja kohdistus ensisijaisesti siviileihin. Terrorismin ainutlaatuisesta luonteesta pelon luomisessa ja yhteiskuntajärjestyksen horjuttamisessa kertoo jo se, että vaikka kansainvälinen islamilainen terrorismi ei aiheuta brittikansalaisten kuolemia edes vuosittain, se on silti nähty johdonmukaisesti eräänä suurimpana turvallisuushkana Isolle-Britannialle käytännössä läpi 2000-luvun. CONTEST-strategiat ja turvallisuus- ja puolustuspoliittiset selonteot kiinnittävät paljon huomiota ääriajatusten vastaiseen taisteluun ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisyyn. Myös CONTEST-strategioiden valmistautumishaara keskittyy paljon siihen, miten väistämättömistä terrori-iskuista voidaan toipua henkisesti, esimerkiksi yhteisöjen sisällä. Tämän huomion perusteella voidaan nähdäkseni todeta, että Ison-Britannian terrorismintorjunta kiinnittää Probstin tapaan vahvaa huomiota terrorismin psykologiseen ulottuvuuteen ja sen piirissä käytävään psykologiseen sotaan³¹⁴.

Käsittelin aiemmin tässä tutkielmassa terrorismin historiaa ja sitä, miten ilmiö on muuttunut vuosisatojen aikana. Ison-Britannian 2000-luvun terrorisminvastaisten dokumenttien perusteella voidaan sanoa, että Ison-Britannian näkee terrorismin olevan jatkuvassa kehityksen ja muutoksen

---

³¹³ Hoffman 2006, 20-23; Probst 2007, 3; Wilkinson 2011, 5.

³¹⁴ Probst 2007, 3.

tilassa. Huoli pääsääntöisesti eri terroristiryhmien tekemistä massiivisista ja organisoiduista iskuista, kuten syyskuun 2001, vuoden 2004 Madridin ja vuoden 2005 Lontoon iskuista, on vähitellen siirtynyt käsittelemään yksinäisten, ääri-ideologioiden innoittamien yksilöiden aiheuttamaa uhkaa. Tulkintani mukaan Ison-Britannian terrorismikäsitys on laajentunut entisestään 2000-luvun edetessä ja yksinkertaisista, helposti toteuttavista hyökkäyksistä on tullut arkipäiväisempää. Iskuihin liittyy edelleen vahvasti itsemurhaulottuvuus, mutta länsimaihin kohdistuneissa iskuissa tekotavat ovat siirtyneet entistä enemmän räjähteiden käytöstä käsi- ja tuliaseseisiin. Näkemykseni mukaan tämänkaltaisen kehitys luo suuria haasteita tehokkaalle kansalliselle terrorismintorjunnalle, sillä terroristijärjestöjen ideologia on yleisessä tiedossa, mutta hiljaa radikalisoituvat yksilöt ovat ongelmallinen haaste varsinkin CONTEST-strategioiden seurantahaaralle. Seurantaan liittyvä dilemma tehokkuuden ja ihmisoikeuksia sekä yksityisyyttä kunnioittavan toteuttamistavan välillä vaikuttaisi olevan suurempi kuin koskaan. Tämä on tulkintani mukaan yksi merkittävimmistä syistä sille, miksi Iso-Britannia näyttäisi jatkuvasti kehittävän erityisesti radikalisoitumisen ennaltaehkäisytyötään.

Ison-Britannian terrorismintorjunnan voidaan nykyään katsoa edustavan Haut'n näkemystä siitä, että kansainvälinen terrorismi on entistä vähemmän riippuvainen valtioista eivätkä sinänsä ole vieraiden valtioiden ohjailtavissa³¹⁵. Järjestöt ovat itsenäisiä, ei-valtiollisia toimijoita, jotka operoivat usein heikkojen ja kaatuneiden valtioiden alueilla. Kansainvälinen islamilainen terrorismi ei ole usein etno-nationalistisen terrorismin tavoin alueellista ja sen muodostama uhka on täysin globaalia. Ison-Britannian terrorismintorjunnan dokumentit toivatkin usein esille, että terroristijärjestöt eivät usein enää tarvitse valtioiden rahoitusta ja tarvittavan kansainvälisen yhteistyön laadun ja laajuuden tarpeesta ja korostuksesta voidaan päätellä, että globaali terrorismi vaatii globaalia torjuntaa. Maan terrorismintorjunnan lähtökohdat vaikuttaisivat olevan yhteisymmärryksessä myös Lelon kanssa siitä, että terroristit etsivät jatkuvasti uusia keinoja levittääkseen pelkoa ja kiertävät sitä vastustavien voimien torjuntakeinoja³¹⁶. Esitin itse aiemmin näkemyksen, jonka mukaan modernin terrorismin ympärillä vallitsee tietynlainen asevarustelukilpailu. Ottaen huomioon tietyt CONTEST-strategioissa ja selonteoissa käsitellyt aiheet, kuten lainsäädännön ja teknologian kehittäminen, terrorismin rahoittamisen kiristäminen ja telekommunikaatioon liittyvät haasteet, pidän tätä näkemystä entistä relevantimpana.

---

³¹⁵ Haut 2006, 16-17.

³¹⁶ Lelo 2011, 249.

Terrorismista käydyn akateemisen keskustelun perusteella voidaan väittää, että tehokas ja toimiva terrorismintorjunta on kokonaisvaltaista. von Hippelin näkemyksen mukaan kokonaisvaltaisuus perustui terrorismin oireiden ja syiden huomiointiin³¹⁷. Tämä jaottelu on selkeästi näkyvissä Ison-Britannian CONTEST-strategioissa ja selonteoissa. Maan terrorismintorjunnan seurantastrategiassa keskitytään pääsääntöisesti terrorismin oireiden, eli jo olemassa olevien terroristien, poistamiseen, vaikka seurantastrategiaan kuuluva lainsäädäntö voidaan nähdä myös eräänlaisena ennaltaehkäisytoimintana. Lisäksi erilaiset ohjelmat, kuten Channel pyrkivät palauttamaan olemassa olevat ääriajattelijat takaisin osaksi yhteiskuntaa. Ennaltaehkäisytyö puolestaan pyrkii puuttumaan terrorismin syihin. Radikalisoitumiseen ja terrorismiin johtavia syitä on useita, ja usein radikalisoituminen on useamman syyn summa. Radikalisoitumiseen johtaviksi syiksi on sekä tutkijoiden että Ison-Britannian terrorismintorjuntastrategian toimesta tunnistettu esimerkiksi köyhyys, koulutuksen laatu ja määrä, yleinen koettu riisto ja kärsimys sekä kaatuneiden valtioiden tarjoama kasvualusta.

Nämä kaikki osa-alueet ovat olleet merkittävässä osassa Ison-Britannian terrorismintorjunnassa koko 2000-luvun, mutta ennaltaehkäisytyö ja terrorismin syihin puuttuminen vaikuttaisivat olevan kasvussa ja muutoksen tilassa. Ison-Britannian toimiessa aktiivisemmin Afganistanissa suuri määrä ennaltaehkäisyresursseja kohdennettiin juuri sinne. Erityisesti vuosien 2006-2010 asiakirjat keskittyivät huomattavissa määrin toimintaan ja kapasiteetinrakennukseen Afganistanissa, kun taas myöhemmät päivitykset ovat siirtäneet painopistettään etenevässä määrin kotimaassa tapahtuvaan ennaltaehkäisytyöhön. Esimerkiksi vuoden 2006 CONTEST-strategiassa käsiteltiin Afganistanin uskonnollisia koulutuslaitoksia, niiden merkitystä ja niihin vaikuttamista. Erityisesti vuosina 2014-2015 kouluinstituutioihin liittynyt painopiste vaikutti siirtyneen Afganistanista Isoon-Britanniaan. Tätä näkemystä tukevat esimerkiksi kotimaisille kouluille ja yliopistoille annettu juridinen vastuu puuttua opiskelijoiden radikalisoitumiseen.

Kansainvälinen kriisiryhmä ICG oli arvioinut, että Afganistanissa toimineet *madrasat* ovat erityisen alttiita radikaalien islamistien soluttautumiselle³¹⁸. Buzan luokitteli yhtenä korkean

---

³¹⁷ von Hippel 2002, 30-35.

³¹⁸ Mt., 29.

intensiivisyyden uhan piirteenä sen maantieteellisen läheisyyden³¹⁹. On sinänsä helppo havaita ilmiön kansainvälistyvä luonne ja sen maantieteellinen lähestyminen tarkastelemalla edellä mainittuja säädöksiä kotimaisten koulujen juridisesta vastuusta ehkäistä radikalisoitumista. Strategioiden mukaan säädösten taustalla oli aiemmin mainittu Troijan hevosena tunnettu tapahtumaketju, jossa radikaalit islamistit yrittivät soluttautua useisiin koulutuslaitoksiin ympäri Isoa-Britanniaa. Se, mitä ICG arvioi tapahtuvan Afganistanin *madrasoissa*, oli lähellä tapahtua myös Isossa-Britanniassa.

Myös Naviaksen käsittelemä taloudellinen sodankäynti osana terrorismintorjuntaa on ollut vahvasti läsnä strategioissa koko 2000-luvun³²⁰. Taloudellinen sodankäynti voidaan nähdä omana sektorinaan ja torjuntatapanaan, mutta itse näen sen olevan kiinteästi osa seurantahaaraan liittyvää lainsäädäntöä ja sen evoluutiota erityisesti teknologian nopean kehityksen rinnalla. Taloudellisen sodankäynnin, kuten terrorismin varojen jäädyttämisen, on strategioiden valossa jatkuvan kehityksen tilassa. PLO oli ensimmäisiä terroristijärjestöjä, jotka ymmärsivät talouden tärkeyden toiminnassaan ja harjoitti organisoitua ja tehokasta finanssipolitiikkaa. Myöhemmin ISIL on vienyt tämän taloudellisen ulottuvuuden vielä pidemmälle esimerkiksi järjestäytyneellä öljyntuotannollaan, ja jo tästä syystä taloudellisen sodankäynnin voidaan perustellusti väittää oleva tärkeämpää kuin koskaan. Tämä osa on jatkuvasti esillä uusissa ja päivitettyissä strategioissa ja sen kehityksen on helppo nähdä jatkuvan.

Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategia vaikuttaa olevan suhteellisen yhdenmukainen Crelinstenin esittämän terrorismintorjunnan mallin kanssa, vaikka itse terminologia on paikoitellen erilaista³²¹. Crelinsten jakoi terrorismintorjunnan pakottavaan, ennaltaehkäisevään, taivuttelevaan ja puolustavaan ulottuvuuteen. Pakottavaan terrorismintorjuntaan kuuluvat Crelinstenin typologiassa konventionaaliset keinot ja rikosoikeus. Ison-Britannian strategioissa tähän malliin voidaan nähdä kuuluvan sen sotilaalliset toimet ulkomailla ja terrorismiin liittyvä rikoslainsäädäntö. Maan konventionaalinen sotilaallinen toiminta on strategioiden valossa hieman menettänyt merkitystään Ison-Britannian vetäydyttyä Irakista ja Afganistanista. Aiemmin myös todettiin, että tavoite oli Afganistanissa korvata sotilashenkilökuntaa siviilihenkilökunnalla. Toki on

---

³¹⁹ Buzan 1991, 32.

³²⁰ Navias 2002, 57-58, 67, 74-76.

³²¹ Crelinsten 2009, 48-57.

myös huomioitava, että Iso-Britannia tekee huomattavan määrän ilmaiskuja esimerkiksi ISIL:iä ja Talebania vastaan, eivätkä nämä sotilaalliset operaatiot välttämättä ole edes vertailtavissa laadultaan ja laajuudeltaan.

Tiedustelun osalta Crelinsten näki sen kuuluvan ensisijaisesti ennaltaehkäisevään malliin, kun taas Ison-Britannian strategioissa se nähdään seurantatyönä, jonka tarkoitus on tehdä terroristien elämä mahdollisimman vaikeaksi³²². Toki onnistunut tiedustelutyö todennäköisesti estää terrorismiskun, mutta Iso-Britannia näkee ennaltaehkäisyn enemmänkin pehmeänä ja epäkonventionaalisena toimintana, jonka tarkoitus on myös parantaa ihmisten elämänlaatua, jonka osaltaan oletetaan vähentävän heidän kiinnostustaan radikaaleihin ajatuksiin ja terrorismiin.

Ison-Britannian terrorismintorjunta ei itsessään erittele omaksi haarakseen sitä toimintaa, jota Crelinsten kutsuu taivuttelevaksi terrorismintorjunnaksi³²³. Crelinstenille tämä tarkoitti pääasiassa psykologiaan ja informaatioon liittyvää toimintaa ja niiden valjastamista sodankäyntiin. Psykologinen ulottuvuus on toki strategioiden ja selontekojen valossa eräs Ison-Britannian terrorismintorjunnan kulmakivistä, mutta dokumentteja tarkastellessa voidaan väittää, että Iso-Britannia näkee tällä ulottuvuudella olevan siteitä käytännössä jokaiseen osa-alueeseen. Psykologista sodankäyntiä käydään nykyään pääasiassa internetissä, mediassa ja retoriikassa. Ääriajatteluun liittyvää materiaalia pyritään tehokkaasti kontrolloimaan ja siihen kytkeytyneitä henkilöitä tuomitsemaan. Tämän toiminnan yhteyttä seurantaan ja ennaltaehkäisyyn käsittelin aiemmin tässä osiossa. Informaation rooli on Ison-Britannian näkemyksen mukaan kriittinen myös suojautumisen ja valmistautumisen osalta, esimerkiksi puuttumalla kommunikatoon terrorismiskun aikana ja vahvistamalla terrorismin kohteiden psykologista tilaa ja moraalia eli pyrkimällä poistamaan terrorin ja pelon terrorismista. Crelinstenin puolustava terrorismintorjunnan malli puolestaan niputtaa yhteen Ison-Britannian terrorismintorjunnan suojelu- ja valmistautumishaarat. Crelinstenin näkemyksen mukaan esimerkiksi kohteen lujittaminen ja toiminta terroriiskun aikana ja sen jälkeen kuuluvat samaan malliin, kun Iso-Britannia puolestaan erottelee nämä kahdeksi eri haaraksi³²⁴.

---

³²² Crelinsten 2009, 89-90.

³²³ Mt., 48-57.

³²⁴ Mts.

Strategioiden ja selonteiden perusteella väitän, että vuosina 2006-2015 Ison-Britannian terrorismintorjunnan suurimmat muutokset ovat tapahtuneet ennaltaehkäisyhaaran puolella. Sen painopisteissä on havaittavissa selkeimpiä muutoksia, ja sen osalta useat strategiat ovat myös todenneet, että terrorismin syiden ymmärtäminen on jatkuvasti kehittynyt. Tätä kautta myös toimenpiteet ennaltaehkäisytyöhön ovat muuttuneet. Ennaltaehkäisytyö ja siihen liittyvä kapasiteetinrakennus erityisesti Afganistanissa on dokumenttien perusteella jäämässä kansallisen ennaltaehkäisytyön varjoon. Tämä ei toki tarkoita, että ulkomailla tapahtuva ennaltaehkäisytyö olisi loppumassa. Päinvastoin esimerkiksi kehitysavun nostaminen on merkittävä osa kasvavaa ennaltaehkäisytyötä.

Aineiston perusteella on havaittavissa että seurannan ja siihen liittyvän lainsäädännön osalta Iso-Britannia on pyrkinyt määrätietoisuuteen. Erityisesti 2000-luvun alun lainsäädäntöä on tarkasteltu myös hyvin kriittisesti. Vuosituhannen alussa säädetyt terroristilait joutuivat strategioissa suuremman tarkastelun alle erityisesti vuosina 2011-2012, ja useat kiistanalaiset lait, kuten ”stop and search” kumottiin tai ne korvattiin kohtuullisemmaksi katsotulla lainsäädännöllä. Lainsäädännön tehokkuuden ja eettisyyden välistä dilemmaa on tarkasteltu aiemmin tässä tutkielmassa ja tämä dilemma huomioitiin myös myöhempiä strategioita suunnitellessa. Lainsäädännön ei Isossa-Britanniassa haluttu varjostavan ihmisoikeuksia. Kohtuuttoman ja syrjivän lainsäädännön on lisäksi huomattu olevan yhteydessä heikompaan ennaltaehkäisytyöhön. Totesin edellä, että Ison-Britannian terrorismintorjunnan ennaltaehkäisytyö vaikuttaa saaneen suurimman prioriteetin CONTEST-strategioissa ja selonteissa. Tätä päätelmää tukee myös se, että seurantaan liittyvää lainsäädäntöä on uhrattu parantamaan ennaltaehkäisytyötä.

Suojelu- ja valmistautumishaarat ovat pysyneet strategioissa tulkintani mukaan suhteellisen muuttumattomana. Terrorismin monimuotoisen ja dynaamisen luonteen vuoksi myös näiden haarojen päätavoitteiden keinojen on osaltaan kehityttävä. Kyseessä on ajoittain ainoastaan nyanssieroista, esimerkiksi sen suhteen mitä tiettyjä ruuhkaisia paikkoja on riskiarvioiden perusteella turvattava enemmän tai kuinka paljon lentoliikenteen suojeluun käytetään resursseja. Suojelu- ja valmistautumishaaroja ja niiden kehitystä pohdittaessa on huomioitava se tosiseikka, että onnistuneiden terrori-iskujen määrä Isossa-Britanniassa on ollut vuoden 2005 Lontoon terrori-iskun ja vuoden 2006 strategian jälkeen suhteellisesti hyvinkin pieni. Näin ollen alun alkaen asetetut tavoitteet ja keinot suojelun ja valmistautumisen osalta ovat jääneet suhteellisen

testaamattomiksi. Terrori-iskujen estäminen on kuitenkin yleisen konsensuksen mukaan terrorismintorjunnan tärkein tehtävä. Tähän tosiseikkaan peilaten ei ole sinänsä yllättävää, että suurin huomio strategioissa kiinnittyy seurantaan ja erityisesti ennaltaehkäisytyöhön. Ottaen huomioon Ison-Britannian aseman läntisessä maailmassa ja sen houkuttelevuuden terrori-iskuille näiden iskujen vähäisen lukumäärän perusteella ei ole mielestäni väärin sanoa, että maan terrorismintorjunnan seuranta- ja ennaltaehkäisytyö on ollut hyvinkin onnistunutta.

Mielestäni merkittävin muutos ja kehitys strategioiden haarojen osalta on ollut varautuminen ja suojautuminen Mumbai vuoden 2008 ja Pariisiin vuoden 2015 kaltaisiin iskuihin, joissa hyökkäys tapahtuu samanaikaisesti useassa kohteessa usean toimijan taholta, pääsääntöisesti tuliasetta hyödyntäen ja uhreja maksimoiden. Aineiston perusteella on havaittavissa terrorismin ja siihen käytettävien keinojen dynaamisuus ja vaikuttakin siltä, että Iso-Britanniaa koskettavaa terrorismia leimaavat nykyään tietyt erityispiirteet, kuten yksinäisten tai ryhmässä toimivien henkilöiden tekemät iskut ja näiden henkilöiden toimiminen enemmän ääriajattelusta inspiroituneena kuin osana organisoidumpaa terroristiryhmää. Tämä huoli on myös havaittavissa Ison-Britannian terrorismintorjunnan dokumenteista, joissa huomio on siirtynyt al-Qaidasta ISIL:iin ja erityisesti yksinäisiin toimijoihin. Tämä ei toki tarkoita, etteikö nykyajan terroristeilla voisi olla myös kiinteitä yhteyksiä ISIL:n kaltaisiin terroristijärjestöihin.

Pohdin aiemmin terrorismintorjunnan konventionaalisia ja ei-konventionaalisia toimia ja niiden jaottelua pehmeään ja kovaan kenttään. Konventionaalinen, kova terrorismintorjunta, johon liittyvät oleellisena osana rikoslainsäädäntö ja sotilaalliset toimet, vaikutti olevan dominoiva osa Ison-Britannian terrorismintorjuntaa vielä 2000-luvun alussa. Ajoittain kohtuuttomana pidetyn terrorismilainsäädännön lisäksi Iso-Britannia toimi aktiivisesti Irakissa ja Afganistanissa osana Yhdysvaltojen johtamaa koalitiota. Afganistan oli ylipäänsä vuosina 2006-2009 yhtenä Ison-Britannian terrorismintorjunnan merkittävimmistä fokuksista. Strategiat ovat tuki alusta asti huomioineet ennaltaehkäisytyön ja radikalismien syiden ratkaisemiseen, mutta ne ovat samalla myöntäneet, että 2000-luvun alkua on leimannut myös näiden syiden ymmärtämättömyys. Tämä on luonnollisesti vaikuttanut ennaltaehkäisytyöhön. Strategioista voidaan tehdä se johtopäätös, että Iso-Britannia ei välttämättä ollut 2000-luvun alun moderniin islamilaiseen terrorismiin keskittyvään ennaltaehkäisytyöhönsä erityisen tyytyväinen.

Myös terrorismintorjunnan kova sotilaallinen malli on kokenut muutoksia ja kehitystä, kuten lennokkien käyttö sotilaallisissa operaatioissa. Nämä iskut ovat juuri niitä lyhyen tähtäimen, korkean vaikutuksen operaatioita, jotka täydentävät pitkäjänteisyyteen perustuvaa seuranta- ja ennaltaehkäisytyötä sekä psykologista sodankäyntiä. Dokumentteja tarkastellessa voidaan kuitenkin tehdä perustellusti se johtopäätös, että epäkonventionaaliset, pehmeään kenttään sijoittuvat terrorismintorjuntatoimet ovat saaneet entistä enemmän huomioita ja priorisointia. Tällaisia toimia implementoitiin aluksi ensisijaisesti heikoissa ja kaatuneissa valtioissa, mutta ne ovat kansainvälisen, modernin islamilaisen terrorismin kehityksen myötä siirtyneet entistä enemmän kansalliselle tasolle.

Sotilaalliset terrorismintorjuntaoperaatiot kuuluvat perinteiseen turvallisuuskäsitykseen ja uudemman turvallisuuskäsityksen mukaan tarkemmin kovan turvallisuuden kenttään. Perinteinen turvallisuuskäsitys korosti ensisijaisesti valtion selviytymistä³²⁵, mutta ilmiön vakavuudesta huolimatta on vaikea nähdä, että Iso-Britannia näkisi kansainvälisen, modernin islamilaisen terrorismin uhkana omalle olemassaololleen. CONTEST-strategioiden ensisijaisena tavoitteena sanotaankin olevan nimenomaan se, että *kansalaiset* voivat elää elämäänsä vapaasti ja luottavaisesti. Tämä Ison-Britannian turvallisuuskäsitys terrorismista voidaankin katsoa olevan huomattavasti yksilölähtöisempi ja näin ollen edustavan uudempia turvallisuuskäsityksiä ja kallistuvan enemmän Boothin käsityksen puolelle mahdollistamalla yksilöiden elämän mahdollisuudet ja poistamalla rajoituksia, esimerkiksi pelkoa³²⁶. Vaikka Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategiat ja selonteot puhuvat paljon kansallisesta turvallisuudesta, voidaan sen edellä mainituin perustein kuitenkin nähdä lähtevän ensisijaisesti siitä ajatuksesta, että turvallisuuskohde on terrorismista puhuttaessa lähtökohtaisesti yksilö eikä valtio.

Terrorismiin liittyvän ennaltaehkäisytyön merkityksen korostuessa myös pehmeä turvallisuus nousee esiin. Archer argumentoi, että kylmän sodan jälkeen yleinen turvallisuuskäsitelmä on etäännytynyt perinteisestä turvallisuuskäsityksestä ja uudet turvallisuuskäsitykset ovat täyttäneet tätä tyhjää³²⁷. Kuten havaittu, terrorismintorjunta ei itsessään sijoitu selkeästi kovan tai pehmeän turvallisuuden kenttään. Terrorismintorjunnan tavoitteen voidaan sinänsä katsoa olevan kovaa

---

³²⁵ Wæver, Buzan & de Wilde 1988, 22; Smith 2005, 27.

³²⁶ Booth 2005, 22-23.

³²⁷ Archer 2005, 11-12.

turvallisuutta, koska torjunnalla pyritään ensisijaisesti estämään kansalaisten henkeen ja terveyteen kohdistuvia iskuja. Tämä tavoite käy ilmi myös Ison-Britannian terrorismintorjunnan dokumenttien sisällöstä. Tämän osalta tavoite ei ole monimutkaisempi kuin esimerkiksi perinteisen sotilaallisen hyökkäyksen puolustamisessa. Terrorismin torjuntaan kytkeytyy kuitenkin myös paljon pehmeän turvallisuuden sektoreita, kuten yleinen hyvinvointi, taloudellinen turvallisuus, siviiliturvallisuus, maahanmuutto ja pakolaisuus. On havaittavissa, että Ison-Britannian sotilaallinen toiminta erityisesti Afganistanissa on vähentynyt merkittävästi vuoden 2006 jälkeen. Huomioita ovatkin saaneet tämän jälkeen erityisesti ennaltaehkäisy- ja seurantatyö. Seurantatyöhön voidaan katsoa sisältyvän sekä konventionaalista kovaa että epäkonventionaalista pehmeää terrorismintorjuntaa, mutta ennaltaehkäisytyö koostuu pääosin jälkimmäisestä. Totesin aiemmin, että terrorismintorjuntaa on haastavaa sijoittaa selkeästi kumpaankaan turvallisuuden kenttään. Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategiat ja selonteot pyrkivät yhdistelemään sekä kovia että pehmeitä *keinoja* saavuttaakseen tavoitteensa. Terrorismin torjunnan *tavoite* fyysisestä turvallisuudesta sinänsä voidaan toki nähdä kovana turvallisuutena, mutta, kuten havaittu, terrorismiin ilmiönä liittyy kiinteästi myös henkinen ja psyykkinen turvallisuus. Epäkonventionaaliset ja pehmeät turvallisuustekijät ja -keinot ovat kuitenkin niin vahvasti esillä Ison-Britannian terrorismintorjunnassa, että näkisin niiden sijoittuvan tämän turvallisuuskentän harmaalle alueelle.

Cheeseman argumentoi perinteisen turvallisuuskäsityksen olevan osaltaan vanhentunut konsepti maailmassa tapahtuneiden muutosten johdosta³²⁸. Ison-Britannian terrorismintorjunta korostaa yksilölähtöistä turvallisuutta. Uusia turvallisuuskäsityksiä tarkastellessa on myös mielenkiintoista huomata, kuinka uudemmat strategiat ja selonteot pyrkivät huomioimaan sosiaaliset ja kulttuurilliset kontekstit. Esimerkiksi vuoden 2015 selonteko painotti omassa ensimmäistä kertaa naisten roolia konfliktinratkaisussa, kriisialueilla ja ääriajatusien haastamisessa. Sukupuoli ja ryhmät, kuten Ison-Britannian muslimiyhteisöt, yritetään ottaa entistä enemmän mukaan toimintaan. Tämä näkökulma Ison-Britannian terrorismintorjunnassa kuvastaa osittain Hansenin ja Ticknerin käsitystä sukupuolisesta turvallisuudesta ja feministisestä turvallisuuskäsityksestä³²⁹.

---

³²⁸ Cheeseman 2005, 79

³²⁹ Hansen 2000, 299-300; Tickner 1995, 191.

On myös mielenkiintoista tarkastella Ison-Britannian käsitystä terrorismista suhteutettuna Buzanin jaottelemaan matalan ja korkean intensiivisyyden uhkaan ja riskiarvioihin perustuvaan uhkien luokitteluun³³⁰. Strategioiden analyysin pohjalta oli havaittavissa, että Iso-Britannia on kiistattomasti asettanut kansainvälisen islamilaisen terrorismin yhdeksi suurimmista turvallisuushaasteistaan. Tiettyjen strategioiden ja sanavalintojen perusteella voidaan jopa väittää, että Iso-Britannia näkee terrorismin suurimmaksi uhaksi kansalliselle turvallisuudelleen. Tässä kontekstissa oli oletettavaa, että Buzanin asettamat kriteerit korkean intensiivisyyden uhalle täyttyisivät³³¹. Näitä olivat täsmällisyys, maantieteellinen ja ajallinen läheisyys, todennäköisyys, seurausten merkittävyys ja historiallinen lataus. Ne terrori-iskut, joista Iso-Britannia vaikuttaa eniten olevan huolissaan, ovat maan sisällä tapahtuvia ja juuri Isoa-Britanniaa ja läntisiä arvoja vastaan kohdennettuja. Jo tämän perusteella uhan täsmällisyys voidaan katsoa toteutuvan. Iso-Britannia on ollut dokumenttien mukaan jatkuvasti terroriuhan alla, ja niissä muistutetaan myös pitkästä historiasta pohjoisirlantilaisen terrorismin osalta. Se, että terroriuhka nähdään Isossa-Britanniassa selvästi ajallisesti läheisenä ja historiallisesti latautuneena, ei näin ollen ole yllätys. Ison-Britannian terrorismiuhan luokitus on ollut jo pitkään todennäköinen tai erittäin todennäköinen, joten sen voidaan katsoa näkevän uhan täyttävän myös Buzanin todennäköisyyden vaatimuksen³³².

Mielenkiintoista on erityisesti tarkastella tämän uhan maantieteellistä kohdentumista ja sen seurausten merkittävyyttä. Ison-Britannian maaperällä tapahtui lukuisia terrori-iskuja IRA:n toimesta etno-nationalistisen terrorismin kulta-aikana. Uhka tuli Pohjois-Irlannista ja oli näin ollen maantieteellisesti lähellä. 2000-luvulle siirryttäessä ja kansainvälisen islamilaisen terrorismin nousun myötä iskuja edelleen suunniteltiin Ison-Britannian maaperälle, mutta terroristit toimivat usein tuhansien kilometrien päässä, vieraiden valtioiden alueilla ja heikkojen valtioiden sisällä. Uhkaaja oli näin ollen maantieteellisesti kaukana. Terrorismin muuttuessa erityisesti ISIL:n nousun jälkeen potentiaaliset turvallisuusuhat ovat nykyään usein Ison-Britannian omia kansalaisia, joilla ei välttämättä ole minkäänlaisia siteitä tai suhteita kaukana toimiviin terroristijärjestöihin. Nykyään Iso-Britannia näkee strategioiden ja selonteokojen valossa uhan tulevan entistä enemmän sisältä päin, ja näin ollen olevan maantieteellisesti lähempänä kuin kenties koskaan aiemmin.

---

³³⁰ Buzan 1991, 140

³³¹ Mts.

³³² Mts.

Totesin aiemmin, että terrorismin todelliset vaikutukset ovat jakaneet mielipiteitä. Länsimaissa, kuten Isossa-Britanniassa, terrorismiin liittyvä toiminta vaatii kiistatta hyvin vähän kuolonuhreja verrattuna siihen, kuinka merkittävänä turvallisuusuhkana se nähdään. Kuten CONTEST-strategioista voitiin havaita, kansainvälinen islamilainen terrorismi ei useina vuosina vaatinut yhtäkään kuolonuhria Ison-Britannian maaperällä. Vuosina 2005-2013 Isossa-Britanniassa ei tapahtunut ainuttakaan onnistunutta terrori-iskua, joka olisi saanut vaikutteita radikaalista islamista. Jo tämän huomion perusteella olisi mahdollista väittää, että tämän kaltainen terrorismi ei täytä Buzanin luokittelman korkean intensiivisyyden uhan määritelmää vaikutusten merkittävyyden osalta³³³. Toisaalta kansainvälisen islamilaisen terrorismin syvin olemus voidaan nähdä olevan psykologinen. Sen ensisijainen tavoite on levittää pelkoa, horjuttaa yhteiskuntajärjestelmiä, luoda vastakkainasettelua ja vastustaa länsimaisia arvoja ja demokratiaa. Ottaen huomioon esimerkiksi sen, kuinka paljon Iso-Britannia korostaa käymäänsä ”ideoiden taistelua” ääriajatuksia vastaan ja myöhemmissä strategioissaan lainsäädäntöön liittyvää eettisyyttä ja arvopohjaa, tulkitsem, että tämän vaikutuksen merkitys on huomattavasti laajempi Isolle-Britannialle kuin pelkästään ihmishenkien menetys tai muu fyysinen tai aineellinen vahinko. Henkiseen ja psykologiseen ulottuvuuteen kohdistuvalla hyökkäyksellä saattaa olla tässä kontekstissa hyvinkin merkittävä vaikutus. Terrorismin vaikutuksia analysoitaessa päästään myös turvallistamisen aihepiiriin.

Tutkielmassa on tarkasteltu Isossa-Britanniassa erityisesti 2000-luvun alussa säädettyjen lakien saamaa kritiikkiä niiden koetun kohtuuttomuuden vuoksi. Onkin perusteltua sanoa, että suhteessa kansainvälisen terrorismin vaikutusten merkittävyyteen se on saanut erityisen paljon näkyvyyttä politiikassa ja mediassa. Terrorismi on tässäkin tutkielmassa aiemmin esitetyin perustein erityislaatuinen ilmiö ja usein siihen on vastattu erityislaatuilla toimenpiteillä. Buzanin mukaan turvallistamisyrityksen taustalla on potentiaalisen turvallisuusuhan priorisointi ja sen esittäminen sotilaallis-poliittisessa kontekstissa uhkana turvallisuuskohteen olemassa ololle. Aiemmin havaittiin, että Iso-Britannia on kiistatta retoriikallaan ja puheaktillaan priorisoinut kansainvälisen islamilaisen terrorismin yhdeksi suurimmista kohtaamistaan turvallisuusuhista.

---

³³³ Buzan 1991, 140.

Toisaalta Iso-Britannia vaikuttaa perustelevansa erityistoimia terrorismia vastaan kansallisella ja kansalaisten turvallisuudella. Terrorismista aiheutuneet aineelliset ja fyysiset vahingot eivät sinänsä anna perusteita ilmiön esittämiseen turvallisuuskohteen, valtion tai kansalaisen, olemassa olon uhkaajana. CONTEST-strategiat ja selonteot käsittelevät terrorismintorjuntaa myös ideoiden taisteluna ja terrorismia itsessään länsimaiden, kuten Ison-Britannian, arvojen olemassa olon uhkaajana. Erityisesti Ison-Britannian 2000-luvun alun terrorismilainsäädäntö, jota syytettiin ihmisoikeuksien loukkaamisesta ja joka myöhemmin kumottiin, voidaan katsoa edustaneen sellaista tilannetta, jossa lainsäätäjät vapauttivat itsensä ja terrorismin ilmiönä tavanomaisista säädöksistä ja menettelyistä. Tämän perusteella voidaan tulkita, että terrorismiin liittyvästä uhasta on pyritty tekemään turvallistamisyritystä. Aiemmin havaittiin, että turvallistamisyritys ei itsessään tee asiasta tai ilmiöstä turvallistettua, vaan tämä yrityksen pitää saada sen yleisön eli tutkielmani kontekstissa Ison-Britannian kansalaisten hyväksyntä. Tällainen yleisen hyväksynnän käsite on oman näkemykseni mukaan liian abstrakti ja ongelmallinen, jotta voitaisiin varmuudella todeta tämän hyväksynnän astetta tai todellista tilaa.

Toisaalta Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategia on jatkunut laadultaan ja laajuudeltaan mittavana niin pitkään, että on aiheellista pohtia, olisiko tämä mahdollista, mikäli terrorismin turvallistamisyrityksellä ei olisi yleisön hyväksyntää. Tätä tukisi myös terrorismintorjunnan dokumenttien jatkuva muistutus siitä, kuinka vakava uhka terrorismi kansalliselle turvallisuudelle on. Toisaalta taas selkeästi kohtuuttomina pidettyjä lainsäädännön säädöksiä on kritisoitu voimakkaasti, ja niitä on kumottu ja muokattu Ison-Britannian hallitusten taholta ihmisoikeuksia kunnioittavampaan ja kohtuullisempaan suuntaan. Tämä viittaisi puolestaan siihen, että terrorismin turvallistamisyritys ja siihen liittyvä irtautuminen tavallisista säädöksistä ja normeista ei 2000-luvun alun jälkeen ollut täysin hyväksytty turvallistamisyrityksen yleisön silmissä. Se, onko Isossa-Britanniassa terrorismi uhkana onnistuneesti turvallistettu, voi näin ollen riippua tutkijan omista käsityksistä ja tulkinnoista. Oma näkemykseni kuitenkin on, että terrorismiin ja sen torjuntaan kohdistunut priorisointi, resurssit ja fokus sekä ilmiöön keskittyneen turvallisuusstrategia CONTEST:n laajuus vaikuttaisi implikoivan, että terrorismin turvallistamisyritys on saanut tarpeeksi kokonaisvaltaisen hyväksynnän kohdeyleisöltä, joten tämä kiistaton turvallistamisyritys voidaan katsoa olevan menestyksellinen.

Terrorismin historiaa tarkastellessa voidaan perustellusti väittää, että ilmiö on aina sidottu omaan aikaansa. On havaittu, että vaikka terrorismi on saanut paljon näkyvyyttä 2000-luvulla, kyseessä on vanha ilmiö. Terrorismin keinot ja täten terrorismin torjuntakeinot muuttuvat ajan ja siihen liittyvän teknologian kehityksen myötä. Terrorismia pyritään kuitenkin tällä hetkellä globaalisti torjumaan enemmän kuin kenties koskaan ennen, ja kuten Ison-Britannian CONTEST-strategioista kävi ilmi, tehokas ja kokonaisvaltainen terrorismintorjunta on vasta kehittymässä. Tästä syystä voidaan nähdä luonnollisena se, että Ison-Britannian terrorismintorjunta nojasi pitkään konventionaalisiin keinoihin. Tämän jälkeen perinteistä sotilaallista fokusta on siirretty enemmän siviilipuolelle ja keskitytty entistä enemmän epäkonventionaalisiin ja pehmeisiin terrorismintorjunnan keinoihin. Iso-Britannia on muun muassa vähentänyt sotilaallista läsnäoloaan terroristien hyödyntämissä heikoissa valtioissa, kuten Afganistanissa ja kumonnut ihmisoikeuksien näkökulmasta kyseenalaisia terrorismilakeja. Painopiste vaikuttaakin jatkuvasti siirtyvän enemmän terrorismin ennaltaehkäisytyöhön ja teknologian kehityksen synnyttämiin haasteisiin. Tätä painopistettä tarkastellessa tulee kuitenkin muistaa, että konventionaaliset terrorismintorjuntakeinot eivät ole kadonneet Isossa-Britanniassa. Jatkuva terrorismintorjunnan rahoituksen kasvu mahdollistaa turvallisuusviranomaisten konventionaalisen toiminnan entistä tehokkaammin kotimaassa.

Ison-Britannian näkemystä terrorismista, sen torjunnasta ja siihen liittyvistä turvallisuuskäsityksistä analysoidessa on huomioitava myös tutkijan omat tiedostamattomat ja subjektiiviset ennakkokäsitykset. Sisällönanalyysin menetelmällä on mahdollista poimia Ison-Britannian terrorismintorjunnan dokumenteista erilaisia mielenkiinnon kohteita. Omassa tutkielmassani pyrin objektiivisesti sisällönanalyysin keinoin tarkastelemaan dokumentteja ja asiakirjoja ensisijaisesti kokonaisuutena, jolloin on mahdollista havaita, huomioida ja tarkastella pidemmän aikavälin trendejä ja painopisteitä. CONTEST-strategioita ja turvallisuus- ja puolustuspoliittisia selontekoja analysoidessa toinen tutkija saattaisi mahdollisesti omien tiedostamattomien ennakkokäsitystensä vuoksi päätyä kiinnittämään huomiota omasta mielestään tärkeisiin yksityiskohtiin tai päätyä lopputulokseltaan erilaiseen tulkintaan. Koska dokumentit eivät kerro suoraan, miten Ison-Britannian terrorismintorjunnan strategia on muuttunut, on niiden analysoinnissa aina mukana myös tutkijan omaa tulkintaa. Asettamaani tutkimuskysymyksen kontekstissa olen kuitenkin pyrkinyt huomioimaan kokonaisuutena ne seikat ja muutokset, jotka koen olevan tämän tutkielman kannalta relevantteja.

LÄHTEET

Primääriaineisto

CONTEST, *UK Strategy for Countering Terrorism: Annual Report for 2015*. Saatavissa: <https://www.gov.uk/government/publications/contest-uk-strategy-for-countering-terrorism-annual-report-for-2015>, luettu 20.3.2017

CONTEST, *UK Strategy for Countering Terrorism: Annual Report for 2014*. Saatavissa: <https://www.gov.uk/government/publications/contest-uk-strategy-for-countering-terrorism-annual-report-for-2014>, luettu 20.3.2017.

CONTEST *Annual Report 2013*. Saatavissa: <https://www.gov.uk/government/publications/contest-annual-report-2013>, luettu 20.3.2017.

CONTEST *Annual Report 2012*. Saatavissa: <https://www.gov.uk/government/publications/contest-annual-report-2012>, luettu 20.3.2017.

Counter-Terrorism Strategy (CONTEST) 2011. Saatavissa: <https://www.gov.uk/government/publications/counter-terrorism-strategy-contest>, luettu 20.3.2017.

Pursue, Prevent, Protect, Prepare: The United Kingdom's Strategy for Countering International Terrorism 2009. Saatavissa: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228644/7547.pdf, luettu 20.3.2017.

Countering International Terrorism: The United Kingdom's Strategy 2006. Saatavissa: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/272320/6888.pdf, luettu 20.3.2017.

National Security Strategy and Strategic Defence Review 2015. Saatavissa:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/478933/52309_Cm_9161_NSS_SD_Review_web_only.pdf, luettu 20.3.2017.

Securing Britain in an Age of Uncertainty: The Strategic Defence and Security Review. Saatavissa:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/62482/strategic-defence-security-review.pdf, luettu 20.3.2017.

Kirjallisuus

Abbas, Tahir (2011), *Islamic Radicalism and Multicultural Politics*. Routledge, Oxfordshire.

Anti-Terrorism, Crime and Security Act 2001 (2001). Saatavissa:

<<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2001/24/contents>>, luettu 25.2.2016.

Archer, Clive (2001), "What Security? What order?". Teoksessa Martin A. Smith & Graham Timmins (toim.) *Uncertain Europe: Building a New European Security Order?*, 3-19. Routledge, London.

Baldwin, David A. (1995), *Security Studies and the End of the Cold War*. Saatavissa:

<<http://www.princeton.edu/~dbaldwin/selected%20articles/Baldwin%20%281995%29%20Security%20Studies%20and%20the%20End%20of%20the%20Cold%20War.pdf>>, luettu 14.1.2016.

Bellamy, Alex J. (2008), *Fighting Terror: Ethical Dilemmas*. Zed Books Ltd, London.

Booth, Ken (2005), *Critical Security Studies and World Politics*. Lynne Rienner Publishers, INC., Colorado.

Bowman, M.E. (2006), "Terrorism Challenges in an Interdependent World". Teoksessa Robert W Orttung & Andrey Makarychev (toim.) *National Counter-Terrorism Strategies: Legal, Institutional*

and Public Policy Dimensions in the US, UK, France, Turkey and Russia, 45-58. IOS Press, Amsterdam.

Buzan, Barry & Hansen, Lene (2009), *The Evolution of International Security Studies*. Cambridge University Press, Cambridge.

Buzan, Barry (1983), *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Wheatsheaf Books Ltd, Sussex.

Buzan, Barry (1991), *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. 2. painos. Harvester Wheatsheaf, Hertfordshire.

Buzan, Barry, Wæver, Ole & de Wilde, Jaap (1988), *Security: A New Framework for Analysis*. Lynne Rienner Publishers, Inc., Colorado.

Cheeseman, Graeme (2005), "Military Force(s) and In/security". Teoksessa Ken Booth (toim.) *Critical Security Studies and World Politics*, 63-87. Lynne Rienner Publishers, Inc., Colorado.

Counter-Terrorism Act 2008 (2008). Saatavissa:

<<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/28/contents>>, luettu 1.3.2016

Crelinsten, Ronald (2009), *Counterterrorism*. Polity Press, Cambridge.

Crenshaw, Martha (1986), *Terrorism, Legitimacy and Power: The Consequences of Political Violence*. Wesleyan University Press, Connecticut.

Ercan Çitlioğlu (2012), "Understanding Terrorism". Teoksessa Adil Duyan (toim.) *Analyzing Different Dimensions and New Threats in Defence Against Terrorism*, 1-10. IOS Press.

Eriksson, Johan (1999), *Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts*. SAGE Publications.

Fenwick, Helen (2002), "Responding to 11 September: Detention Without Trial Under the Anti-Terrorism, Crime and Security Act 2001". Teoksessa Lawrence Freedman (toim.) *Superterrorism: Policy Responses*, 80-101. Blackwell Publishing Inc., Massachusetts.

Gearson, John (2002), "The Nature of Modern Terrorism". Teoksessa Lawrence Freedman (toim.) *Superterrorism: Policy Responses*, 57-78. Blackwell Publishing Inc., Massachusetts.

The Guardian (8.7.2010). Saatavissa: <<http://www.theguardian.com/law/2010/jul/08/anti-terror-stop-and-search-scrapped>>, luettu 23.2.2016.

The Guardian (19.1.2009). Saatavissa: <<http://www.theguardian.com/commentisfree/libertycentral/2009/jan/19/terrorism-act>>, luettu 22.2.2016.

Hamilton, John T. (2013), *Security: Politics, Humanity and the Philology of Care*. Princeton University Press, New Jersey.

Hansen, Lene (2000), *The Little Mermaid's Silent Security Dilemma and the Absence of Gender in the Copenhagen School*. "Millenium" 29, nro. 2, 285-306.

Haut, François (2006), "The Nature of Today's Terrorism and Organized Crime Threats: a French Perspective". Teoksessa Robert W Orttung & Andrey Makarychev (toim.) *National Counter-Terrorism Strategies: Legal, Institutional and Public Policy Dimensions in the US, UK, France, Turkey and Russia*, 15-21. IOS Press, Amsterdam.

Herrington, Victoria & Roberts, Karl (2012), "Risk Assessment in Counterterrorism". Teoksessa Updesh & Manas (toim.) *Countering Terrorism: Psychosocial Strategies*, 282-303. SAGE Publications India Pvt Ltd, New Delhi.

Hudson, Rex A. (2010), *Focus on Terrorism: Sociology and Psychology of Terrorism*. Nova Science Publisher, INC., New York.

Human Rights Initiative (2002), *The UK Anti-Terrorism, Crime & Security Act 2001: Too Much...Too Soon*. Saatavissa:

<http://www.humanrightsinitiative.org/publications/nl/articles/uk/uk_anti_terrorism_crime_security_act_2001.pdf>, luettu 25.2.2016.

Human Rights Watch (2010), *Without Suspicion: Stop and Search under the Terrorism Act 2000*. Saatavissa: <<https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/uk0710webwcover.pdf>>, luettu 23.2.2016.

Huysman, Jef (1998), *Revisiting Copenhagen: Or, on the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe*. "European Journal of International Relations" 4, nro. 2, 226-255.

Hoffman, Bruce (2006), *Inside Terrorism*. Columbia University Press, New York.

Laqueur, Walter (2001), *History of Terrorism*. Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey.

Laqueur, Walter (1977), *Terrorism*. Weidenfeld and Nicolson, London.

Lelo, Simon M. (2011) "Countering Terrorism Through Education of Populations: The Case of African Counties". Teoksessa Siddik, Ekici (toim.) *Counter Terrorism in Diverse Communities*, 249-307. IOS Press.

Liberty Human Rights. Saatavissa: <<https://www.liberty-human-rights.org.uk/human-rights/justice-and-fair-trials/stop-and-search/section-44-terrorism-act>>, luettu 23.2.2016.

McSweeney, Bill (1999), *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*. Cambridge University Press, Cambridge.

Navias, Martin S. (2002), "Finance Warfare as a Response to International Terrorism". Teoksessa Lawrence Freedman (toim.) *Superterrorism: Policy Responses*, 57-78. Blackwell Publishing Inc., Massachusetts.

Netanyahu, Benjamin (1986), *Terrorism: How the West Can Win*. The Jonathan Institute, New York.

Orttung, Robert (2006), "Introduction: Comparing National Counter-Terrorism Strategies". Teoksessa Robert W Orttung & Andrey Makarychev (toim.) *National Counter-Terrorism Strategies: Legal, Institutional and Public Policy Dimensions in the US, UK, France, Turkey and Russia*. IOS Press, Amsterdam.

Paastela, Jukka (2005), "Terrorismista ja terrorismin tutkimisesta". Teoksessa Jukka Paastela (toim.) *Terrorismi: Ilmiön Tausta ja Aikalaisanalyysija*. Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura ry.

Peters, Michael A. (2016), *Education, Globalization and the State in the Age of Terrorism*. Routledge, Oxfordshire.

Prevention of Terrorism Act 2005 (2005). Saatavissa:

<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/2/pdfs/ukpga_20050002_en.pdf>, luettu 1.3.2016.

Probst, Peter S. (2004), "Terrorism: Perception, Illusion and the Art of Political Warfare". Teoksessa Duarte, Knop & Ganor (toim.) *Hypermedia Seduction for Terrorist Recruiting*, 3-14. IOS Press, Amsterdam.

Roberts, Karl (2012), "Strategic Interrogation: Interviewing Terrorist Suspects". Teoksessa Updesh & Manas (toim.) *Countering Terrorism: Psychosocial Strategies*, 306-328. SAGE Publications India Pvt Ltd, New Delhi.

Rosenthal, Uriel & Muller, Erwin R. (2007) *The Evil of Terrorism: Diagnosis and Countermeasures*. Charles C. Thomas Publisher Ltd. Illinois.

Smelser, Neil J. (2007), *The Faces of Terrorism: Social and Psychological Dimensions*. Princeton University Press, Princeton.

Smith, Steve (2005) "The Contested Concept of Security". Teoksessa Ken Booth (toim.) *Critical Security Studies and World Politics*, 27-62. Lynner Rienner Publishers, Inc., Colorado.

Schreier, Margrit (2012), *Qualitative Content Analysis in Practice*. SAGE Publications.

Terrorism Act 2000 (2000). Saatavissa:

<<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/11/contents>>, luettu 15.10.2015.

Terrorism Act 2006 (2006). Saatavissa: <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/11/contents>>, luettu 1.3.2016.

Terrorist Asset-Freezing etc. Act 2010 (2010). Saatavissa:

<<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/38/contents>>, luettu 1.3.2016.

Tickner, Ann (2001), *Gendering World Politics*. Columbia University Press, New York.

Tickner Ann (1995), "Re-Visioning Security". Teoksessa Ken Booth & Steve Smith (toim.) *International Relations Theory Today*, 175-197. Polity, Cambridge.

Townshend, Charles (2002), *Terrorism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press, Oxford.

Ullman, Richard H. (1991), *Securing Europe*. Adamantine Press Limited, Twickenham.

UNSS/RES/1566 (2004). Saatavissa: <http://www.cfr.org/international-organizations-and-alliances/un-security-council-resolution-1566-terrorism/p11223>, luettu 15.10.2015.

Valverde, Mariana (2001), *Governing Security, Governing Through Security*. University of Toronto Press, Toronto

von Hippel, Karin (2002), "The Roots of Terrorism: Probing the Myths". Teoksessa Lawrence Freedman (toim.) *Superterrorism: Policy Responses*, 25-38. Blackwell Publishing Inc., Massachusetts.

von Clausewitz, Carl (1980), *Ajatuksia Sodasta ja Johtamisesta*. Suom. O.V.Kaarnakari, alkup. "Vom Kriege", 12. painos. KR-Kirjat, Helsinki.

Webel, Charles P. (2004), *Terror, Terrorism and the Human Condition*. Palgrave MacMillan, New York.

Weber, Robert (2011), *"Basic Content Analysis"*. SAGE Publications.

Whittaker, David J. (2003), *The Terrorism Reader*. Toinen painos. Routledge, London.

Wilkinson, Paul (2011), *Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response*. Routledge, Oxfordshire.

Yhdistyneet kansakunnat (2005). Saatavissa:

<<http://www.un.org/News/dh/infocus/terrorism/sg%20high-level%20panel%20report-terrorism.htm>>, luettu 15.10.2015.

Zeynep Sütalan (2011), "Terrorism Overview: History and Causes". Teoksessa Ersen & Kibaroglu (toim.) *Analysis and Strategies to Counter the Terrorism Threat* 1-17. IOS Press.

Zender, Lucia (2009), *Security*. Routledge, Oxfordshire.